

T.C.

Hitit Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

İşletme Anabilim Dalı

**BASEL DÜZENLEMELERİ KAPSAMINDA KOBİ'LERİN
DERECELENDİRİLME SÜRECİNE ADAPTASYONLARI
ÇORUM İLİNDE BİR ARAŞTIRMA**

Recep ÇAKAR

Yüksek Lisans Tezi

Çorum 2013

**BASEL DÜZENLEMELERİ KAPSAMINDA KOBİ'LERİN
DERECELENDİRİLME SÜRECİNE ADAPTASYONU
ÇORUM İLİNDE BİR ARAŞTIRMA**

Recep ÇAKAR

Hitit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

İşletme Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı

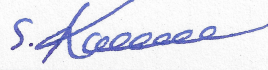
Yrd. Doç. Dr. İlker SAKINÇ

Çorum 2013

KABUL VE ONAY

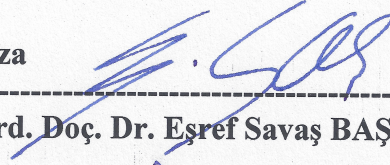
Recep ÇAKAR tarafından hazırlanan “BASEL DÜZENLEMELERİ KAPSAMINDA KOBİ'LERİN DERECELENDİRİLME SÜRECİNE ADAPTASYONLARI: ÇORUM İLİNDE BİR ARAŞTIRMA” başlıklı bu çalışma, 14 Haziran 2013 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

İmza

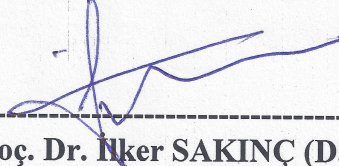
Yrd. Doç. Dr. Süleyman Serdar KARACA (Başkan)

İmza

Yrd. Doç. Dr. Eşref Savaş BAŞCI

İmza

Yrd. Doç. Dr. İlker SAKINÇ (Danışman)

İmza

(Unvan, Adı ve Soyadı)

İmza

(Unvan, Adı ve Soyadı)

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

İmza

Prof. Dr. Gülen ELMAS ARSLAN

Enstitü Müdürü

T.C.

HİTİT ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu belge ile bu tezdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu beyan ederim. Bu kural ve ilkelerin gereği olarak, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları andığımı ve kaynağını gösterdiğimi ayrıca beyan ederim. (14/06/2013)

Tezi Hazırlayan Öğrencinin

Adı ve Soyadı

Recep ÇAKAR

İmzası

.....

ÖZET

ÇAKAR, Recep. Basel Düzenlemeleri Kapsamında KOBİ'lerin Derecelendirilme Sürecine Adaptasyonu Çorum İlinde Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Çorum, 2013.

Değişim ve etkileşimin her geçen gün arttığı küreselleşen dünya düzeninde ülke ekonomileri ve finansal piyasalar birbirine daha bağımlı hale gelmektedir. Öyle ki bir finansal piyasadaki aksaklık veya sorun diğer ülke ekonomilerini ve finansal piyasaları etkilemekte finansal kırgınlıklar veya iyileşmeler anında yansımaktadır.

Sürekli gelişen piyasaların birbirlerine entegre olması ve bir finansal piyasada yaşanan kriz diğer piyasaları da kısa sürede etkileyebilmesi sebebiyle uluslararası tarafsız bir düzenleyici kurulun gözetiminde dünya çapında kabul gören bazı standart yaklaşımların geliştirilmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bu nedenle 1930 tarihinde uluslararası anlamda dünyanın en eski kurumu olan “Uluslararası Ödemeler Bankası” kurulmuştur. Uluslararası banka denetimi ve mevzuatı değişimi sağlamak bankacılık sektörünün denetim gözetim ve düzenlenmesi için ortak standartlar koymak ve bu alanda çalışmalar yapmak amacıyla 1974 yılında kendi bünyesinde Basel Komitesini kurmuştur. Basel Komitesi Basel I, Basel II ve Basel III düzenlemelerini gerçekleştirmiştir. Basel I ve Basel III doğrudan bankacılıkla ilgilidir. Basel II KOBİ'lerin derecelendirilmesini konu almaktadır.

Basel II bankaların sermaye yeterliliği standartlarını yeniden belirlemiş ve risk yönetimi ön plana çıkmıştır. Böylelikle şimdiye kadar finans kuruluşları tarafından reel sektör kuruluşlarına kullanılan subjektif yöntemlerle belirlenen iyi kredi, kötü kredi süreci yerine riskli, az riskli kredilendirme süreci devreye girmiştir. Çünkü Basel düzenlemeleri ile KOBİ'lere derece verilecektir. Bu derece ile her işletmenin bir kredi derecesi olacak ve bankalar bu derece notlarına göre kredi faiz oranı belirleyecektir.

Bu bağlamda Türk finansal sisteminin yeniden düzenlenmesi, başta bankacılık ve KOBİ'ler olmak üzere pek çok sektörü etkilemiştir. Basel kriterleri karşısında Türk bankacılık sektörü ve KOBİ'lerin durumu ele alınarak Çorum İlindeki KOBİ'lerin derecelendirme sürecine adaptasyonları test edilecektir.

Anahtar Sözcükler : KOBİ'lerin derecelendirilmesi, Çorum KOBİ, Basel II.

ABSTRACT

ÇAKAR, Recep. Basel II and Basel III fame, SME Institutionalization and Rating Process Effects, Corum example, M.Sc. Thesis, Istanbul, 2013.

Change and increased interaction with each passing day globalized world order, national economies and financial markets are becoming more dependent on each other. So much so that the problem of financial market disruption or impact on other economies and financial markets is reflected in the financial heartache or instant improvements.

Continuing to integrate the emerging markets and other markets, as soon as the crisis in the financial market due to the influence of international regulatory body under the supervision of a neutral development around the world is to be observed with regard to some standard approaches. For this reason, in 1930 the world's oldest institution in the international sense, "Bank for International Settlements" has been established. International exchange of bank supervision and regulation of the banking sector to ensure common standards for the regulation and supervision of the audit work in this area in order to make and put under the Basel Committee in 1974 and established his own. Basel Committee, Basel I, Basel II and Basel III regulations, carried. Ilgilendirirken directly to the banks, the Basel II Basel I and Basel III is subject to the scalability of SME.

Re-determined standards for banks under the Basel II capital adequacy and risk management will come to the fore. Thus, financial institutions have so far determined by the subjective methods used by the corporate sector institutions with good credit, bad credit-risk-less risky lending process instead of the process will be activated. Because the Basel regulations will be given to SME degrees. This honors degree and be a credit to any business loan interest will be paid back by the banks, this highly notes

In this context, the reorganization of the Turkish financial system, mainly affected many sectors, including banking and SME. Basel criteria across the situation of SME in the Turkish banking sector and by taking Corum adaptations of The City of SME will be tested in the rating process.

Keywords: SME, Grading, Çorum SME, Basel II.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
TABLolar	x
KISALTMALAR	xi
ÖNSÖZ	xii
GİRİŞ	1-3

BİRİNCİ BÖLÜM

BASEL DÜZENLEMELERİ

1.1. BASEL KRİTERLERİNİN DOĞUŞU VE BASEL KOMİTESİ	4
1.2. BASEL I'İN AMACI	5
1.3. BASEL I İN YETERSİZ KALDIĞI DURUMLAR	8
1.4. BASEL II	9
1.4.1. Basel II'nin amacı	9
1.4.2. Basel II'nin kapsamı	11
1.4.3. Basel II' nin temel unsurları	11
1.4.3.1. Aşgari sermaye yükümlülüğü	12
1.4.3.1.1. Kredi riski	13
1.4.3.1.1.1. Standart Yaklaşım	13
1.4.3.1.1.2. Gelişmiş Yaklaşım	14
1.4.3.1.2. Piyasa riski	16
1.4.3.1.3. Operasyonel risk	16
1.4.3.2. Sermaye yeterliliğinin denetimi	16
1.4.3.3. Piyasa disiplini	18
1.5. BASEL III EKLENTİSİ	18
1.6. TÜRKİYE'DE BASEL DÜZENLEMELERİ	20

İKİNCİ BÖLÜM

KOBİLER VE BASEL DÜZENLEMELERİ

2.1. KOBİ TANIMLARI	22
2.1.1. Türkiye'deki KOBİ tanımları	22
2.1.2. AB Komisyonu KOBİ tanımı	23
2.1.3. Basel kriterlerine göre KOBİ tanımı	24
2.2. KOBİLERİN ÖNEMİ	26
2.2.1. KOBİ'lerin sorunları	28
2.3. BASEL DÜZENLEMELERİNİN KOBİLERE ETKİLERİ	31
2.3.1. Şeffaflık etkisi	31
2.3.2. Teminat yapısına etkisi	32
2.3.3. Kredi fiyatlandırmalarına etkileri	32
2.3.4. KOBİ'lerin kurumsallaşmasına etkisi	33
2.3.5. KOBİ'lerin öz sermayelerinin güçlendirilmesi	33
2.3.6 KOBİ'lerin yeterli düzeyde net işletme sermayesinin olması	34
2.4. BASEL DÜZENLEMELERİ DOĞRULTUSUNDA RİSK KAVRAMI VE DERECELENDİRME	34
2.4.1. Risk kavramı	34
2.4.2. Derecelendirme ve risk yönetimi	34
2.5. BASEL II VE DERECELENDİRME	36
2.5.1. Derecelendirme kavramı	37
2.5.2. Basel sürecinde derecelendirmenin yararları	39

2.5.3. KOBİ'lerin derecelendirilmesi	41
--	----

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BASEL DÜZENLEMELERİNİN KAPSAMINDA KOBİLERİN DERECELENDİRME SÜRECİNE ADAPTASYONLARI, ÇORUM İLİNDE BİR ARAŞTIRMA

3.1. ARAŞTIRMANIN AMACI	47
3.2. ARAŞTIRMANIN KAPSAMI	47
3.3. VARSAYIMLAR	48
3.4. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	48
3.5. ARAŞTIRMA SONUÇLARI VE DEĞERLENDİRME	48
3.5.1. İşletmelerin yapısal özelliklerinin tespitine yönelik sorular	50
3.5.1.1. İşletmeniz hangi sektörde faaliyet göstermektedir?.....	50
3.5.1.2. İşletmenizin hukuki yapısı nedir?	51
3.5.1.3. İşletmenizin yönetimini kimler yürütmektedir?	51
3.5.1.4. İşletmenizin ana ortağının eğitim durumu nedir?	52
3.5.1.5. İşletmeniz kaç yıldır faaliyette bulunuyor?	53
3.5.1.6. İşletmenizdeki çalışan sayısı nedir?	54
3.5.1.7. İşletmenizde hangi departmanlar bulunmaktadır?	55
3.5.1.8. İşletmenizin dışardan sağladığı hizmetler nelerdir?	56
3.5.2. İşletmelerin finansal durum ve derecelendirme faaliyeti hakkındaki bilgiler?	57
3.5.2.1. Şirket çalışanlarından Basel II ile ilgili eğitim alan var mı? 57	

3.5.2.2. İşletmeniz için derecelendirme notu talebiniz oldu mu?	58
3.5.2.3. Derecelendirme yöntemi devlet tarafından ücretsiz yapılırsa buna dahil olur musunuz?	59
3.5.2.4. İşletmenizde iş planı hazırlanmakta mıdır?	60
3.5.2.5. İşletmenizde hangi analizler yapılmaktadır?	61
3.5.2.6. İşletmelerin yabancı kaynak kullanma nedenleri nelerdir?	62
3.5.2.7. Derecelendirme sisteminin işletmeler için getirdiği en önemli finansal zorluk nedir?	63
3.5.2.8. Basel II kriterleri reel sektörü nasıl etkilemektedir?	64
3.5.2.9. Bankaların uyguladığı kredi politikaları hakkındaki düşünceleriniz?	65
3.5.2.10. Kredi bulmakta karşılaşılan sorunlar nelerdir?	66
3.5.2.11. Bankalardan kullandığınız kredide hangi vadeleri tercih ediyorsunuz?	67
3.5.2.12. İşletmenizde kaynak temininde sorun yaşıyor mu?	68
3.5.2.13. Kaynak sıkıntısının aşılma yöntemi nedir?	69
3.5.2.14. İşletmenizin öz sermayesini yeterli buluyor musunuz? ...	70
3.5.2.15. Basel II hakkında bilginiz var mı?	71
3.5.2.16. Derecelendirme sistemi kredi temininde kolaylık sağlar mı?	72
3.5.2.17. Derecelendirme sistemi kredi maliyetlerinizi azaltır mı?	73
3.5.2.18. Derecelendirme sistemi yatırım harcamalarınızda artış sağlar mı?	74

3.5.2.19. Basel kriterlerinin uygulanmasıyla kredi maliyetleriniz arttı mı?	75
3.5.2.20. Derecelendirme sistemi ile uzun vadeli kredi kullanılabileceğini düşünüyor musunuz.	76
3.5.2.21. Basel kriterleri çerçevesinde uygulanan derecelendirme sistemi firmanızın rekabet piyasasına olumlu etki yaptı mı?	77
3.5.2.22. Derecelendirme sistemi farklı pazarlara girme de faydalı oldu mu?	78
3.5.2.23. Basel II ile KOBİ'lerde kayıt dışılığın kalkması söz konusudur. Kayıt dışılığın giderilmesinde işletme olarak yeterli güce sahip misiniz?	79
3.5.3. Varyans Analizi, İndependent Samples T Testi ve Post Hoc Testleri Yapılan Analizler	81
3.5.3.1. İşletmeniz hangi sektörde faaliyet göstermektedir?	81
3.5.3.2. İşletmenizin hukuki yapısı nedir?	81
3.5.3.3. İşletmenizin yönetimini kimler yürütmektedir?	82
3.5.3.4. İşletmenizin ana ortağının eğitim durumu nedir?	82
3.5.3.5. İşletmeniz kaç yıldır faaliyette bulunuyor?	84
3.5.3.6. İşletmenizdeki çalışan sayısı nedir?	85
3.5.3.7. İşletmenizde yönetim departmanı bulunmakta mıdır?	85
3.5.3.8. İşletmenizde Personel-İKY departmanı bulunmakta mı?..	86
3.5.3.9. İşletmenizde Kalite-Kontrol departmanı bulunmakta mı?.	86
3.5.3.10. İşletmenizde planlama departmanı bulunmakta mıdır? ..	87

3.5.3.11.İşletmenizde AR-GE departmanı bulunmakta mıdır?	88
3.5.3.12.İşletmenizde Muhasebe-Finans departmanı bulunmakta mıdır?	88
3.5.3.13. İşletmenizde satın alma departmanı bulunmakta mıdır?..	89
3.5.3.14.İşletmenizde üretim departmanı bulunmakta mıdır?	90
3.5.3.15.İşletmenizde iç denetim departmanı bulunmakta mıdır?... 90	
3.5.3.16.İşletmenizde pazarlama departmanı bulunmakta mıdır? . 91	
3.5.3.17.İşletmeniz muhasebe hizmetini dışardan mı almaktadır?..92	
3.5.3.18.İşletmeniz denetim hizmetini dışardan mı almaktadır? ... 92	
3.5.3.19.İşletmeniz kontrol hizmetini dışardan mı almaktadır? 93	
3.5.3.20.İşletmeniz finansal danışmanlık hizmeti almakta mıdır?... 94	
3.5.3.21.İşletmeniz pazarlama hizmetini dışardan mı almaktadır?..94	
3.5.3.22.Şirket çalışanlarından Basel II ile ilgili eğitim alan var mı?95	
3.5.3.23.İşletmeniz için derecelendirme notu talebiniz oldu mu? ... 96	
3.5.3.24.Derecelendirme yöntemi devlet tarafından ücretsiz yapılırsa buna dahil olur musunuz?	96
3.5.3.25.İşletmenizde iş planı hazırlanmakta mıdır?	97
3.5.3.26.İşletmenizde muhasebe analizi yapılmakta mıdır?	98
3.5.3.27.İşletmenizde likidite-karlılık analizi yapılmakta mıdır? ... 98	
3.5.3.28.İşletmenizde borç analizi yapılmakta mıdır?	99
3.5.3.29.İşletmenizde basa-bas analizi yapılmakta mıdır?	100
3.5.3.30.İşletmenizde sermaye bütçelemesi analizi yapılmakta mıdır?	101

3.5.3.31.İşletmelerin yabancı kaynak kullanma nedenleri?	101
3.5.3.32.Derecelendirme sisteminin işletmeler için getirdiği en önemli finansal zorluk nedir?	102
3.5.3.33.Basel II kriterleri reel sektörü nasıl etkilemektedir?	102
3.5.3.34.Bankaların uyguladığı kredi politikaları hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?	103
3.5.3.35.Kredi bulmakta karşılaşılan sorunlar nelerdir?	103
3.5.3.36.Bankalardan kullandığınız kredide hangi vadeleri tercih ediyorsunuz?	104
3.5.3.37.İşletmenizde kaynak temininde sorun yaşıyor mu? ...	104
3.5.3.38.İşletmenizin öz sermayesini yeterli buluyor musunuz? ..	105
SONUÇ VE ÖNERİLER	107
KAYNAKLAR	117
EK 1. Anket Soruları	121

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1 : Basel I Aktif Hesaplar Risk Ağırlıkları Tablosu	7
Tablo 2 : Bazı Bankacılık Krizleri ve Ekonomiye Olan Maliyetleri	10
Tablo 3 : Basel II'nin Temel Prensipleri	12
Tablo 4 : Standart Yaklaşımında Kullanılan Yöntemlere Örnek	13
Tablo 5 : AB Tanımına Göre KOBİ'ler	24
Tablo 6 : Basel Kriterlerine Göre Firma Tanımlamaları	25
Tablo 7 : KOBİ'lerin ekonomideki payının yıllar içindeki seyri	27
Tablo 8 : KOBİ'lerin ekonomideki paylarının karşılaştırılması	27
Tablo 9 : Risk Yönetim Süreci	36
Tablo 10 : Derecelendirme Sisteminin İşleyişi	37
Tablo 11 : Standart Yaklaşımında Derecesiz İşletmenin Kredi Maliyeti	42
Tablo 12 : Standart Yaklaşımında Derecesi Olan İşletmenin Kredi Maliyeti	44
Tablo 13 : İçsel Derecelendirme Yaklaşımında A işletmesinin Durumu	45

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
BDDK	: Bankacılık Dzenleme ve Denetleme Kurumu
BIS	: Uluslararası Ödemeler Bankası
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
DTM	: Dış Ticaret Müsteşarlığı
GSYİH	: Gayri safi Yurt İçi Hasıla
İMKB	: İstanbul Menkul Kıymetler Borsası
KOBİ	: Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletme
ÇTSO	: Çorum Ticaret ve Sanayi Odası
OECD	: Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü
TCMB	: Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası

ÖNSÖZ

Dünya ekonomilerinin genelinde olduğu gibi Türkiye’de faaliyet gösteren işletmelerin %99’unu küçük ve orta ölçekteki işletmeler (KOBİ) oluşturmaktadır. Toplam istihdamın %60’ını sağlayan bu işletmelerin GSMH’den aldıkları pay %26, banka kredilerinden aldıkları pay ise %5-6 civarındadır. Türkiye’deki KOBİ’lerin öz sermaye yapılarının zayıflığı finansman sorunlarının temelini oluşturmaktadır. Bu nedenle ekonomik istikrarın sağlanması, enflasyonun ve kredi maliyetlerinin düşürülmesi ve finansal yapı içerisinde banka kaynaklarının artırılması, KOBİ’lerin finansman sorunlarının çözümlenmesi açısından önemlidir.

KOBİ’ler finansal piyasalarda yaşanan gelişmeler dikkate alındığında, çeşitli zorluklar içerisinde faaliyet göstermektedir. KOBİ’lerin finansal açıdan daha da güç durumlara düşme olasılıkları söz konusudur. Bugün için bakıldığında, bu gelişmelerden belki de en önemlisi Basel II ve Basel III düzenlemeleridir. Piyasa denetiminin geliştirilmesi yönündeki çabaların bir yansıması olan Basel II düzenlemeleri, finansal kurumları olduğu kadar bu kurumlarla kredi ilişkisi içerisinde olan özel sektör firmalarını da etkileyecektir. Basel II düzenlemelerine göre bankaların minimum sermaye yeterlilik oranı sadece kredi büyüklüğüne göre değil aynı zamanda kredinin riskine göre belirlenecektir. Basel III te Bankaların faaliyetleri esnasında karşılaştıkları veya karşılaşmaları muhtemel risklere karşı yeterli öz kaynak bulundurmaları, bu sürecin etkin biçimde otorite tarafından denetimi ve bu konularda kamuoyunun aydınlatılmasına yönelik düzenlemeler yapılmıştır. Bu açıdan değerlendirildiğinde, Basel II ve Basel III düzenlemelerinin KOBİ’ler açısından iki önemli sonuç doğurduğu söylenebilir. Bu sonuçlardan birincisi, bankaların risk derecelendirmesi yapacak olması ve kredi kararlarını derecelendirmeye bağlı olarak şekillendirmeleri, ikincisi ise KOBİ’lerin taşıdıkları risk düzeyine göre farklı fiyat seçenekleriyle ve farklı kredi koşullarıyla karşılaşacak olmalarıdır. Bu çalışmada Basel II ve Basel III düzenlemelerinden olumlu ve olumsuz etkilenen Çorum ilindeki KOBİ’lerin mevcut durumu ortaya konularak, getirilen düzenlemelere uyum sürecinde KOBİ’lerin durumu hakkında uygulama örneği yapılacaktır.

GİRİŞ

Bütün dünya ekonomilerinde olduğu gibi Türkiye’de faaliyet gösteren işletmelerin %99’unu küçük ve orta ölçekteki işletmeler (KOBİ) oluşturmaktadır. Toplam istihdamın %60’ını sağlayan bu işletmelerin GSMH’den aldıkları pay %26, banka kredilerinden aldıkları pay ise %5-6 civarındadır.

Bu işletmelerin ülke ekonomileri içerisindeki önemi, sadece yaratmış olduğu katma değer ile istihdam sorununa çözüm açısından değil mülkiyetin tabana yayılması suretiyle ve rekabet ortamının hazırlanması açısından önemlidir.

Değişim ve etkileşimin her geçen gün arttığı küreselleşen dünya düzeninde ülke ekonomileri ve finansal piyasalar birbirine daha bağımlı hale gelmektedir. Bu da işletmelerin varlıklarını devam ettirebilmeleri sürekli değişim peşinde olmalarını zorunlu kılmıştır. Çünkü varlıklarını devam ettirebilmeleri ancak çevresel koşullara uyum sağlamaları ile mümkün olmaktadır. Aksi halde piyasadan silinip gitmeye mahkum olacaklardır.

KOBİ’lerin istihdama ve GSMH’ya sağlamış oldukları faydaya karşın birçok sorunla karşı karşıyadırlar. Gerek yönetim gerek finansal koşullar bunlardan bazılarıdır. Sistem içindeki paylarına bakıldığında bu işletmelerin mevcut sorunlarının çözüme kavuşturulması gerekliliği önem kazanmıştır.

Finansal piyasadaki aksaklık veya sorun diğer ülke ekonomilerini ve finansal piyasaları etkilemekte finansal kırınlıklar veya iyileşmeler anında yansımaktadır hatta domino etkisiyle finansal krizler birbirini takip eder hale gelmektedir. Böyle bir ortamda KOBİ’lerin ayakta kalabilmesi ve rekabete direnebilmesi için sağlam bir mali yapıya sahip olması gerekir.

Finans sektöründe yaşanan krizlerin büyük ölçüde risk yönetimindeki yetersizlikten kaynaklandığı bilinmektedir. Son yıllarda yaşanan krizlerde bankacılık sisteminin kırılgan yapısı, sermaye ile orantılı olmayan risk alınması geri dönmeyen krediler önemli rol oynamıştır. Bu sorunların giderilmesi amacıyla uluslararası standartların belirlenmesi ve denetim mekanizmasının etkinliğinin artırılması gündeme gelmiştir.

Bu doğrultuda, Uluslararası Ödemeler Bankası bünyesinde kurulan Basel Bankacılık Denetim Komitesi 1988 yılında Basel I standartlarını yayınlamıştır. Komitenin uluslararası alanda faaliyet gösteren bankalara yönelik hazırladığı ve bankaların karşı karşıya kaldığı kredi riskine paralel olarak sermaye bulundurmasına yönelik düzenlemelerin yer aldığı Basel I, yüzden fazla ülkede kabul görüp uygulanmıştır. Ancak yaşanan finansal kriz ve gelişmeler karşısında kapsamı ile uygulanan risk ağırlıkları sınırlı kalan Basel I standartları yetersiz duruma düşmüştür. Bu eksiklikleri ortadan kaldırmak için komite 2004 yılında Basel II standartlarını yayınlamıştır.

Basel II standartları, risk yönetimi ve sermaye yeterliliği konusunda, uluslararası finansal piyasalarda sağlamlığın ve güvenilirliğin arttırılmasına yönelik önemli bir düzenlemedir. Ancak Basel II standartlarının 2008 yılında yaşanan finansal krizi meydana getiren bazı unsurlar açısından yetersiz kalması nedeniyle, Basel III olarak adlandırılan değişiklikler gündeme gelmiştir

Fakat Basel III, Basel II'nin özellikle son finansal krizdeki ortaya çıkan eksikliklerini tamamlayan bir "ek düzenlemeler seti" niteliğinde olup, sermaye yeterliliği hesaplama şeklinde önemli sapmalar meydana getirmemektedir.

Basel II standartlarının, Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde KOBİ'ler üzerinde önemli etkileri olmaktadır. Basel II standartlarına göre KOBİ'ler, yıllık satış cirosu 50 Milyon Avro'dan daha az olan işletmeler olarak tanımlanmış ve bankaların söz konusu işletmelere kullandıkları kredilerle büyük işletmelere kullandıkları kredileri ayrı tutmuştur. Diğer taraftan bir bankadan ya da bankacılık grubundan kullandığı toplam kredi tutarları esas alarak KOBİ'leri de kurumsal ve perakende KOBİ olarak sınıflandırılmaktadır.

Basel II standartları çerçevesinde yapılan bir diğer değişiklik ise bankaların KOBİ'lere kullandırılan krediler için ayıracağı teminat tutarının ve dolayısıyla kredi fiyatının hesaplanmasıyla ilgilidir. Bu bağlamda Basel II'de iki farklı yaklaşım önerilmektedir. Bunlardan ilki Basel II'ye geçiş sürecinde önerilen, risk ağırlıklarının belirlenmesinde Standart & Poors, Moody's, Fitch gibi bağımsız risk derecelendirme kuruluşları tarafından verilen derecelendirme notlarının kullanıldığı ve nispeten hesaplama kolaylığı sağlayan Standart yaklaşım; diğeri ise daha kapsamlı bir

değerlendirmeyi gerektiren İçsel derecelendirmeye dayalı yaklaşım olarak bilinmektedir.

Standart yaklaşımın, Basel II'nin en basit yaklaşımı olması nedeniyle basit kredi işlemleri ve basit finansal işlemlerle uğraşan bankalar tarafından kullanılması beklenmektedir. Başka bir ifadeyle, bu yaklaşım kredi risklerinin değerleyebilmek için kendi teknik modellerini geliştiremeyen küçük bankalar için uygun bir seçenektir. Ancak İçsel derecelendirmeye dayalı yaklaşımda temerrüt olasılığı, temerrüt halinde kayıp, temerrüt halinde risk, efektif vade olmak üzere dört parametre kullanılmakta ve hesaplama süreci daha kapsamlı bilgi toplamayı gerektirmektedir.

Bu durumda KOBİ'lerin kredi fiyatının hesaplanmasında, kullanılan yöntem ve kurumsal/perakende olmaları önem arz etmektedir. KOBİ'lerin uygun şartlarda kredi kullanabilmeleri için, derecelendirme gereksinimlerini sağlamaları, gösterdikleri teminat türlerinde değişiklik yapmaları ve kurumsal yönetimlerinde iyileşme sağlamaları gerekmektedir. Bu bağlamda bankaların kredi portföylerinde de değişiklikler olmuştur. Bankaların KOBİ'lere kredi kullandırırken kurumsal veya perakende KOBİ olmasına, derecelendirmeye, teminata ve kurumsal yönetime dikkat etmesi gerekmektedir.

İlk kısımda; Basel Kriterlerinin doğuşu ve Basel Komitesi, Basel I'in amacı Basel I'in yetersiz kaldığı durumlar, Basel II, Basel III ve Türkiye'de Basel düzenlemeleri incelenecektir. İkinci kısmında; KOBİ tanımları, KOBİ'lerin önemi, Basel düzenlemelerinin KOBİ'lere etkileri ve derecelendirmenin önemi üzerinde durulacaktır. Üçüncü kısımda, Çorum KOBİ'lerine yönelik bir saha araştırması yapılacaktır. Bu bölümde KOBİ'lerin, Basel Düzenlemelerinin getirmiş olduğu derecelendirme sistemine adaptasyonları ölçülecektir.

Araştırma kapsamına Çorum'da faaliyet gösteren, Sanayi ve Ticaret Bakanlığının KOBİ tanımına uyan işletmeler alınacaktır. Veri toplanması çerçevesinde anket çalışması yapılacaktır. Anketler, anketörler tarafından yüz yüze uygulanacak ve her bir anket tek tek değerlendirilecektir. Veriler derlendikten sonra analiz için SPSS programı kullanılacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

BASEL DÜZENLEMELERİ

1.1. BASEL KRİTERLERİNİN DOĞUŞU VE BASEL KOMİTESİ

Bankalar piyasadan para toplayan, bu paraları kredi olarak kullandıran, topladığı parayı para sahiplerinin isteği doğrultusunda geri ödemeye hazır olan güvene dayalı işletmelerdir. Bankalar misyonları gereği riske en çok maruz kalan kurumlardır. Ekonomilerin önemli bir parçası olan bankalar, maruz kaldığı risklerin gerçekleşmesi durumunda sadece kendileri değil ekonomideki birçok sektörü etkilemektedir.

Dünya bankacılık krizlerinden bazıları; 1930-1933 yılları arasında ABD’de 1974-1982 yıllarında ve 2007 yılında ABD ile Avrupa’da, 1994’de Meksika’da 1998’de Rusya’da, 2001 de Türkiye’de gerçekleşmiştir. Dünya bankacılık sektöründe en önemli iflaslar 1930 ve 1933’de ABD’de meydana gelmiş ve 256 banka iflas etmiştir (borsa çöküşüyle oluşan belirsizlik sonucu) (Sarıgül, 2012: 15).

1930 yılında Almanya, ABD, Belçika, Fransa, İtalya, Japonya ve Birleşik Krallığın merkez bankalarının katılımıyla Uluslararası Ödemeler Bankası (Bank for International Settlements) kurulmuştur. İlk etapta I. Dünya Savaşı sonucu Almanya’nın savaş tazminat ödemelerinin takibi için kurulmuş olsa da daha sonra parasal ve mali istikrar sağlama amacıyla merkez bankaları arasında koordinasyon sağlama hedefine odaklanmıştır.

II. Dünya savaşından sonra ülkeler arası para akışı ve ticaretin sağlanması amacıyla “Bretton Woods” Sistemi yürürlüğe girmiştir. 1971 yılında “Bretton Woods” Sisteminin çökmesiyle petrol fiyatları dört kat artmış ve likidite sıkıntıları ortaya çıkmıştır. Bu dönemde bir çok büyük banka iflasları gerçekleşmiştir (Sarıgül, 2012: 16).

Bu gelişmelerden sonra tüm dünya bankacılık sektöründe istikrarın sağlanması için düzenleyici ve denetleyici ortak standartları oluşturan, G-10 ülkelerinin merkez bankası başkanları tarafından Uluslararası Ödemeler Bankası bünyesinde Basel Bankacılık Denetim Komitesi kurulmuştur. Bu komiteye resmi olarak kabul edilecek kanun ve kurallar koymak amacıyla değil, bankalarda sermaye yeterliliği standardı ve bankacılıkla ilgili bir çok konuda tasarı ve teklifler üreterek bankacılık sektörüne ışık tutmak amacıyla hareket etmektedir. (Üçgün, 2010: 10).

Basel Komitesine üye ülkeler, merkez bankaları ve bankacılık denetiminde resmi sorumluluğu olan kurumları tarafından temsil edilirler. Komitenin başlıca amacı uluslar arası bankacılık sisteminin istikrarını ve güvenilirliğini korumak ve farklı ülkelerdeki uygulamalarda tekdüzelik sağlayarak, uluslararası bankalar arasında rekabet eşitsizliğini ortadan kaldırmaya çalışmaktır (Yaslıdağ, 2007: 2).

Basel Komitesini oluşturan ülkeler:

- Belçika
- Kanada
- Fransa
- Almanya
- İtalya
- Japonya
- Lüksemburg
- Hollanda
- İspanya
- İsveç
- İngiltere
- ABD

Komitenin en önemli amaçlarından biri uluslararası denetim sistemindeki boşlukları doldurmaktır. Bu amaç kapsamında iki prensip belirlemiştir. İlki, hiçbir bankacılık kuruluşunun denetlemeden kaçınmaması gerektiği, diğeri ise, bu denetimlerin yeterliliği konusudur. Bu amaçla 1975’den beri birçok belge yayınlamıştır. Bu belgeler kapsamında iç kontrol sistemlerini genişletip denetim kadrolarını çoğaltmışlardır. Bunun sonucunda kredi riski minimize edilmeye çalışılmıştır (Üçgün, 2010: 10). Basel Komitesinin genel anlamda ilk resmi düzenlemesi Basel I’dir.

1.2. BASEL I’İN AMACI

Basel I, 1988 yılında Basel Komitesi tarafından çıkarılmış olan düzenlemelerdir. Bu düzenlemeyle bankaların sermaye yeterliliklerinin ölçülmesine denetim ve gözetimine, piyasa disiplinine ilişkin yayınlanan standarttır. Bununla birlikte banka sermaye yeterliliği uluslararası bir standarda bağlanmıştır. Basel I standardı ile bankaların krizlere karşı kırılganlıklarını azaltarak banka sermayelerinin, bankaların bilançolarındaki riskli aktiflere oranının % 8’ den az olmamasını gerektiren “Sermaye Yeterlilik Rasyosunu” geliştirmiştir (Yaslıdağ, 2007: 2).

Düzenleme, başlangıçta sermaye yeterlilik oranını yalnızca kredi riskine duyarlı bir şekilde oluşturmuştur. Komite 1996 yılında faiz oranlarının döviz kurunun ve emtia fiyatlarındaki değişimden kaynaklanan piyasa riskinin de dikkate almak gerektiğini

hissetmiştir. Komite bu dört risk ağırlığını belirlemiş ve bankanın tüm aktiflerini bu sınıflandırmaya tabi tutarak sermaye ile ilişkilendirmiştir.

Sermaye/Risk ağırlıklı Varlıklar olarak ifade edilebilecek bu rasyoya 1996 yılında piyasa riskinin de eklenmesiyle aşağıdaki gibi formüle edilmiştir. Basel komitesi ilk olarak formüldeki sermayenin tanımını yapmıştır. Komiteye göre sermaye; finans kuruluşunun ana sermayesi ve katkı sermayelerinin toplamından oluşmaktadır. Formülde ifade edilen kredi riski; banka müşterilerinin yapılan sözleşme şartlarına uymayarak yükümlülüğünü kısmen ya da tamamen yerine getirmemesi halinde bankanın maruz kalabileceği zarar olasılığıdır. Formülde ifade edilen piyasa riski; faiz oranları, hisse senetleri ve döviz kurlarındaki değişikliklerden etkilenebilecek olan bilanço kalemlerinin taşıdığı riski ifade etmektedir (Başar, 2007: 14).

Basel I Sermaye Yeterlilik Rasyosu

$$\frac{\text{S e r m a y e}}{\text{Kredi Riski + Piyasa Riski}} \geq 0,08$$

Komitenin başlıca amaçları şunlardır:

- Ülkeler arasında, banka denetimi ve mevzuatı ile ilgili bilgi paylaşımı ve değişimini sağlamak,
- Uluslararası bankacılık faaliyetlerinin denetimindeki etkinliği artırmak,
- Bankacılık denetim, gözetimi ve düzenlemesi ile ilgili ihtiyaç duyulan alanlarda minimum standartlar koymaktır (Başar, 2007: 14).

Komite belirlediği standartların uygulanması için yasal anlamda bir yaptırım uygulamamaktadır. Fakat bu standartları uygulama kararları yerel otoritelere ve kanun uygulayıcılarına bırakılmış olmasına rağmen bankacılık sektörünün uluslararası sermaye akışları sebebiyle bir anlamda Komite kararlarının uygulanması zorunluluk haline gelmiştir. AB komisyonu Basel Komitesi Kararlarını benimseyerek müktesabata dahil etmiştir. Bu da AB ülkelerinin bu standartları uygulamak zorunda olduğunu göstergesidir (Aydın, 2007: 12).

Komitenin yayınlamış olduğu kriterlerle bankacılık sektöründe yeni bir dönem başlamış ilk kez uluslararası standartlarla bankaların çalışma şartları ve sermaye

yeterlilikleri benimsenmiştir. OECD ve G-10 ülkelerince kabul edilen standartlar ülkemizde de uygulanmaya başlanmıştır (Aydın, 2007: 13).

Basel I Sermaye Uzlaşısı uluslararası finans kuruluşlarının rekabet güçlerini artırması ve küresel yarış içinde bankaların daha güvenli hizmet vermeleri için alınan önlem anlamına gelmektedir. Bankaların mevduatları ile risk unsuru taşıyan faaliyetleri arasında kurulacak ilişki ile finansal dalgalanma ve kırılganlıklara karşı kurumları korumak amaçlanmıştır. Bu amaçla kredi riskine önem veren ilk düzenleme “Sermaye Yeterlilik Rasyosu” kabul edilmiştir (Aydın, 2007: 15).

Basel I düzenlemelerine göre verilen krediler için hesaplanan risk ağırlıkları aşağıdaki tabloda belirtilen teminatlara göre sınıflandırılmaktadır. Kredilerin risk ağırlıkları Tablo 1 de ifade edildiği gibi kredi verilen işletmelerden alınan teminatlardan; kasadaki nakit ve altın, OECD Ülkeleri hükümet veya merkez bankalarının kefaleti veya bunlarca ihraç edilen menkul kıymetler için % 0 olarak hesaplanmaktadır. OECD Ülkelerinde kurulu bankalardan alacaklar, OECD Ülkelerinde kurulu bankaların kefaletleriyle veya bunlarca ihraç edilen menkul kıymetler teminat olarak alınması durumunda risk ağırlığı % 20 olarak hesaplanmaktadır. Gayrimenkul ipoteği karşılığı kullanılan konut kredilerinde risk ağırlığı % 50, diğer teminatlarda ise % 100 risk ağırlığı şeklinde hesaplanmaktadır.

Tablo 1 : Basel I Aktif Hesaplar Risk Ağırlıkları Tablosu

Risk Ağırlığı (%)	Aktif Türü
0	- Kasadaki nakit ve altın - OECD Ülkeleri hükümet ve merkez bankalarından alacaklar - Nakit, altın veya OECD hükümet veya merkez bankalarının kefaleti veya bunlarca ihtiyaç edilen menkul kıymetler teminat alınmak suretiyle kullanılan krediler
20	- OECD Ülkelerinde kurulu bankalardan alacaklar - OECD Ülkelerinde kurulu bankaların kefaletiyle veya bunlarca ihraç edilen menkul kıymetler teminata alınmak suretiyle kullanılan krediler
50	- Gayrimenkul ipoteği karşılığı kullanılan konut kredileri
100	- Diğer nakdi kredi ve alacaklar, gayrimenkul ve iştirak yatırımları

Kaynak : Haşmet SARIGÜL, *Basel Düzenlemelerinin KOBİ'lerin Muhasebe ve Finansal Raporlamalarına Etkileri*, Eğitim Yayınevi, 2012, s 20.

1.3. BASEL I İN YETERSİZ KALDIĞI DURUMLAR

İlk olarak 1988 yılında yayınlanan Basel I kriterleri, sermaye yeterlilik rasyosu hesaplamasında kredi riskini ve piyasa riskini baz alarak ölçüm yapmaktaydı. Fakat bunun yetersizliği 1990 yılında yaşanan bankacılık krizleri ile ortaya çıkmıştır. Bu krizlerin yaşanmasıyla Basel I kriterlerine yoğun bir şekilde eleştiriler gelmiştir.

Sadece riske dayalı sermayenin belirlenmesini amaçlayan Basel I, bankaların beklenen ve beklenmeyen kayıplarını karşılama kapasitesini belirlemede yetersiz kalmıştır. Bunun sebepleri:

- Basel I Kriterlerinde borçlu farklılaştırılmasına gidilmemektedir. Özellikle kredi riskine dayalı sermaye yükümlülüğünün hesaplanmasında bu farklılaştırma önem arz etmektedir. Örneğin bankaların, finansal yapısı güçlü bir firma ile finansal yapısı zayıf bir firmaya kredi verirken, firmanın ödeme gücüne(istikrarlı olması veya kredibilitesinin iyi olması) bakmaksızın aynı oranda sermaye ayırması,
- Basel I Kriterlerinde risk sınıflandırılması çok geniş aralıklara bölümlendirilmiştir. Bankaların aktiflerinin ve bilanço dışı kalemlerinin farklı risk sınıflarına ayrılması ve her sınıfa karşılık gelen risk ağırlıkları olan %0, %20, %50, %100 katsayılarıyla çarpılarak hesaplanması,
- Firmalara kullanılan kredilerde sadece teminata göre farklılaştırma yapılmış olup risk ağırlığı dikkate alınmamıştır,
- Aslında kredinin geri ödenmeme ihtimali kredinin kime verildiğiyle ilgilidir, Basel I ile bu göz ardı edilmiş her kuruma aynı risk ağırlığını vermiştir,
- Basel I'in eleştirilen bir diğer yönü de diğer nakdi kredi ve alacaklar için kredi verilen kuruluşun kredibilitesine bakılmaksızın %100 risk ağırlığı uygulanması sebebiyle kredi değerliği düşük ve yüksek kuruluşlara eşit tutarda sermaye ayrılması durumudur (Yayla ve Kaya, 2005: 2).

BASEL II standartlarının benimsenmeye başlanması ile birlikte, kredi teminatı olarak kabul edilen müşteri çek-senetleri ile ortak ve grup şirketi kefaletleri artık

teminat olarak kabul edilmeyecektir. Diğer bir ifade ile kasadaki nakit ve altın, merkez bankalarından alacaklar, gayrimenkul ipoteği şeklindeki teminatlar ile Basel II’de kabul edilen teminatlar değişiklik göstermektedir.

Her geçen gün finansal piyasaların tahmin edilemez boyutta gelişip ilerlemesi bankaların krizlere ve finansal kırılganlığa karşı duyarlılıklarını arttırmıştır. Finansal istikrarı sağlamak amacıyla Basel I düzenlemeleri yukarıda sayılan nedenlerle risk ölçümlerinde yetersiz kalmış ve büyük bankalar farklı sermaye analizlerine gereksinim duymuştur. Basel I ilk ortaya çıktığı dönemdeki ihtiyaçları karşılayan ancak günümüzde risk ölçme yapısının yetersizliği nedeniyle eksik kalan bir uygulama haline gelmiştir. Böylelikle yeni bir takım kriterlerin zaruri olduğu kanısına varılmış, Basel II düzenlemeleri yayınlanmıştır (Tetik, 2008: 24).

1.4.BASEL II

Basel Komitesi kredi risk hesaplamalarındaki eksiklikleri gidermek için ilk dönem taslağını Haziran 1999 da yayınlamıştır. Bu yeni düzenlemede risk duyarlılığı daha fazla dikkate alınarak yapılan çalışma dünya çapında bütün denetim otoritelerine dağıtılmıştır. Gelen görüşler doğrultusunda 2001 yılında ikinci taslak hazırlanmış, Nisan 2003’te de üçüncü taslak yayınlanmıştır. Bu otoritelerden gelen görüş ve eleştiriler doğrultusunda Basel II “Uluslar arası Sermaye Yeterliliği Ölçümlerinin ve Standartlarının Uyumlaştırılması-Gözden Geçirilmiş Çerçeve” isimli doküman 2004 yılında yayınlanmıştır. Bu düzenlemeyle bankacılık sektörünün riske duyarlı sermaye yapısına kavuşması hedeflenmiştir. Basel Komitesi kredi riski, piyasa riski ve son olarak operasyonel risk için asgari sermaye yeterliliği kavramını ortaya atmıştır. Böylece daha esnek ve kesin risk ölçümleri amaçlamıştır (Horasan, 2012: 209).

1.4.1. Basel II’nin Amacı

Basel I de ki kredi riski ve piyasa riski ölçme yöntemlerinin mevcut riskleri ölçmede yetersiz kalması, piyasalardaki fiyat dalgalanmalarını yeterince dikkate almaması gibi nedenlerle Basel I yöntemlerinin yeniden ele alınarak gerekli güncellemelerin ve eklemelerin yapılması zorunlu hale gelmiştir.

Tablo 2 : Bazı Bankacılık Krizleri ve Ekonomiye Olan Maliyetleri

Ülkeler	Bankacılık Krizinin Tarihi	Krizin Ülkeye Maliyeti(*)	Batık Kredilerin Oranı(**)
ABD	1984-1991	5-7	4
Arjantin	1980-1982-1985	13-55	9-30
Brezilya	1994-1996	4-10	9
Endonezya	1994	2	-
Filipinler	1981-1987	3-4	-
Finlandiya	1991-1993	8-10	9
İspanya	1977-1985	15-17	-
İsveç	1991-1993	4-5	11
Japonya	1990'lar	3	10
Malezya	1985-1988	5	33
Meksika	1994-1995	12-15	11
Norveç	1988-1992	4	9
Sri Lanka	1989-1993	9	35
Şili	1981-1985	19-41	16
Tayland	1983-1987	1	15
Türkiye	1982-1985-1994- 1999-2000-2001	3-10-15-20	-
Uruguay	1981-1984	31	15
Venezüella	1980-1983-1994- 1995	17	-

Kaynak : Mehmet BAŞAR, *Basel II Düzenlemeleri ve KOBİ'ler*, Anadolu Üniversitesi İİBF Yayınları, 2008, s 9.

(*) Finansal sistemde yaşanan krizin yol açtığı mali kayıpların GSMH'ya % olarak oranı

(**) Batık kredilerin toplam kredilere % olarak oranı

Basel II ile birlikte teminata dayalı kredi fiyatlaması yerine kredi verilen kuruluşun risk ağırlığına göre fiyatlama anlayışı getirilmiştir. Burada temel amaç bankaların sermaye gereksinimlerini riske daha duyarlı hale getirmektir. Çünkü bir kredinin geri dönüşü o kredinin kime verildiğiyle ilgilidir. Teknolojide ve finansal piyasalardaki gelişmeler, bankaların gerçekte operasyonel riskleri de üstlenmelerine neden olmaktadır. Basel I de operasyonel risk unsuru hesaplamalara dahil edilmemiştir.

Basel I in sadece piyasa ve kredi risklerini ele almamış olması, kredi hesaplamada tek bir yöntemin kullanılması, bütün bankaların aynı yonteme tabi tutulması gibi nedenlerle bankacılık sektöründe rekabet eşitliği sağlanamamıştır.

Basel II düzenlemelerin yapılmasında en büyük etki bankacılık krizleridir. Bu krizlerden bazıları Tablo 2’de görölmektedir. Bu krizlerin temel nedeni de faiz oranları ve döviz kurlarındaki dalgalanmalardır (Başar, 2008: 7). Tablo 2’den de görüleceği üzere dünya genelinde 1980-1995 yılları arasında gerçekleşmiştir. ABD’de 1984-1991 yılları arasındaki bankacılık krizlerinin ülkeye maliyetinin Gayri Safi Milli Hasıla(GSMH) ya oranı % 5-7, Arjantin’de % 13-55, Brezilya’da % 4-10, Endonezya’da %2, Filipinler’de % 3-4, Finlandiya’da % 8-10, Meksika’da 12-15, Şili’de 19-41, Tayland’da % 1 olarak gerçekleşmiştir. Ancak Ülkemizde bu krizleri 2000 ve 2001 bankacılık krizleri izlemiş ve krizlerin Ülkemize maliyeti GSMH’nın % 3-20 olarak gerçekleşmiştir. Krizlerin ülkelere maliyetleri karşılaştırıldığında en az Tayland’da % 1 seviyesinde iken Ülkemizde %20 seviyesine kadar ulaşmıştır.

1.4.2. Basel’II nin Kapsamı

Basel Komitesi tarafından sermaye ölçümü ve sermaye standartlarının tekrar gözden geçirilerek oluşturulan Basel II düzenlemeleri; kamu denetimine ilişkin yapısal bloğu, banka denetimindeki temel ilke rehber nitelikleri, risk yönetimi kuralları ile denetim otoritesinin şeffaflığı ve sorumluluk yüklenmesi ilkelerini temel almaktadır.

Küresel anlamda son yıllarda yaşanan krizlerde uluslararası finans sektörü hem etki eden hem etkilenen olmuştur. Basel II’nin piyasa disiplini sağlayıp makro ekonomik anlamda krizleri önleyici rol oynayacağı düşünülmektedir (Çelik ve Kızıl, 2008: 24).

Bankaların yüklenmiş oldukları risk karşılında ayırdığı sermaye ile risk yönetimi ve iç kontrol süreçlerinin etkililiği ve gücü arasındaki ilişki önemlidir. Bu riskle baş edebilmek için sermaye artırımı yaparak mücadele etmek akıllıca olmayacaktır. Risk yönetiminin güçlendirilmesi, içsel limitlerin uygulanması, karşılıkların güçlendirilmesi bankaların kendi iç kontrol sistemlerinin sürekli gözden geçirilerek güçlendirilmesi de gerekmektedir (Candan ve Özün, 2006: 285).

1.4.3. Basel II'nin Temel Unsurları

Basel II bankaların sermaye yeterliliklerinin ölçülmesine ve değerlendirilmesine ilişkin olarak Basel Bankacılık Denetim Komitesi tarafından yayınlanmıştır. Basel II temel olarak üç yapısal blok üzerine inşa edilmiştir.

I. Yapısal Blok; Asgari Sermaye Yeterliliği: Risklerin, belirlenmiş olan yöntemler kullanılarak hassas bir biçimde ölçümü ve risklere daha duyarlı asgari düzeyde özkaynak tahsisine dayanmaktadır.

II. Yapısal Blok; Sermaye Yeterliliğinin Denetimi: Bankaların risk ölçüm yöntemlerine sistematik bir denetim getirmektedir. Denetim otoritesine içsel, yöntem, süreç ve yönetim şeklini denetleme görevi yüklenmiştir.

III. Yapısal Blok; Piyasa Disiplini: Bankacılık sektöründe saydamlığın sağlanması ve kamuoyunun daha fazla aydınlatılması, piyasa disiplininin arttırılmasını ifade etmektedir.

Tablo 3 : Basel II'nin Temel Prensipleri

Kaynak : SEZER Hasan, vd. *Bankacılar Dergisi*, (2006), *Basel II'nin KOBİ'lere Etkileri*, Sayı 58, s 6.

1.4.3.1. Asgari Sermaye Yeterliliği

Basel Komitesi bankaların karşı karşıya bulunduğu bütün riskleri sermaye değerlendirme sürecine dahil edemeyeceği için belli başlı ölçülebilir risk unsurlarını hesaplama araçları geliştirmiştir.

Risk ölçümleri hassaslaştırıldığında bankalar için ek maliyet getireceği kesindir. Basel Komitesinin asıl amacı bankaların karşı karşıya buldukları riskleri karşılayacak sermayeyi ellerinde tutmalarını sağlamak değil; kredi riski ölçüm kalitesini artırarak bankaların daha isabetli stratejiler belirlemesini amaçlamaktadır. Bu doğrultuda iç denetim mekanizmaları iyi çalışan ve şeffaflık ilkelerine riayet eden risk ölçümlerini kendileri yapan firmalar doğal olarak risklerini en alt düzeye çekmek için plan ve programlar yapacaktır. Bu da firmaların daha kaliteli derecelere sahip olmasını sağlayacaktır (Aydın, 2007: 21).

İlk Yapısal Blok olan Asgari sermaye yeterliliği üç başlık altında incelenecektir. İlk başlık; Kredi riski, ikinci başlık Piyasa riski, üçüncü başlıkta Operasyonel risktir.

1.4.3.1.1. Kredi Riski

Kredi kullanılan müşterinin, kredi sözleşmesine taraf olan kurumun sözleşmeye uymayarak veya uyamayarak borcunu ödeyemeyecek olması durumunda meydana gelen kayıptır. Bu durumda sözleşmedeki taahhütler yerine getirilerek müşteriye temin edilen fon geri alınır.

Kredi risk ölçüm yöntemi standart yaklaşım ve gelişmiş yaklaşım olmak üzere ikiye ayrılır.

1.4.3.1.1.1. Standart Yaklaşım

Tablo 4: Standart Yaklaşımında Kullanılan Yöntemlere Örnek

Firma Adı	Portföy Tipi	Derece	Risk Ağırlığı	Teminat Türü	Teminatın Risk Azaltıcı Etkisi	Basel II de Uygulanan	Kredi Tutarı	Ayrılması Gereken Sermaye
KOBİ 1	Kurumsal KOBİ	BB	%100	Çek ve Senet	Yok	%100	100.000	8.000
KOBİ 2	Perakende KOBİ	BB	%75	Tic. G.M.	Var	%50	100.000	4.000
KOBİ 3	Perakende KOBİ	C	%75	Şahıs Kefaleti	Var	%75	2.500	150
KOBİ 4	Perakende KOBİ	C	%150	Şahıs Kefaleti	Var	%150	2.500	300

Kaynak : KESKİN Ekrem, *Türkiye Bankalar Birliği, 2006, 'Basel II'nin KOBİ'lere Etkileri', Bankacılar Dergisi, Sayı : 58, ss.43.*

Bankaların risk hesaplarırken dış derecelendirme yönetimini kullanmalarınıdır. Yani müşteriye kullandırdığı kredide bağımsız derecelendirme kuruluşlarının risk ağırlıklarını dikkate alarak hesaplama yaptığı yöntemdir (MÜSİAD, 2007: 23).

Tablo 4 te Basel II’de standart yöntemin KOBİ’lere olan etkisi gösterilmektedir. Tabloda KOBİ’lerin nitelikleri ile birlikte göstermiş oldukları teminatlar risk ağırlıklarını etkilemektedir. Doğal olarak bu da bankaların krediler için ayırmaları gereken minimum sermaye miktarlarıyla doğru orantılıdır.

Basel II ile gerçek müşteri çek ve senetleri ile ortak ve grup şirketi kefaletleri teminat kapsamına alınmamıştır.

Tabloda BB derecelendirme notu olan bir KOBİ teminat olarak çek ve senet vermesi durumunda teminatın risk azaltıcı etkisi olmayacak ve risk ağırlığı % 100 olup, 100.000 TL kredi için bankanın ayırması gereken sermaye 8.000 TL olacaktır. Diğer BB derece notuna sahip KOBİ teminat olarak ticari gayrimenkul vermesi durumunda risk ağırlığı %50 olup bankanın ayırması gereken sermaye miktarı 4.000 TL olmaktadır. CC derece notuna sahip KOBİ şahıs kefaleti vermesi durumunda % 150 risk ağırlığı uygulanarak 2.500 TL kredi için bankanın ayırması gereken sermaye 300 TL olarak gerçekleşecektir.

1.4.3.1.1.2. Gelişmiş Yaklaşım

Bankaların içsel derecelendirme yöntemini kullandıkları modeldir. Bu yöntemde bankalar risk derecelerini kendi reytingleriyle belirler. Bunlar da kendi içinde ikiye ayrılır.

1. Temel İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşım: Bankaların kendi bünyelerindeki komitelerin belirlediği yöntem

2. İleri Düzey İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşım: Temel yöntemden farklı olarak kredinin temerrüt halindeki kayıp tutarını ve risk tutarının tespitini de yapmaktadır (MÜSİAD, 2007: 26).

Basel II kapsamında kabul edilen teminatlar aşağıda belirtilmiştir.

- Nakit para
- Altın
- Ana endeksteki hisse senetleri
- Mevduat veya mevduat sertifikası
- Yatırım fonu
- Taşınmaz Mal ipoteği
- Borçlanma senetleri (İşletmelerin çıkarmış oldukları Tahviller, Devlet Tahvilleri ve bankaların çıkarmış olduğu borç senetleri)
- Ana endeks dışında, fakat düzenlenmiş piyasalarda işlem gören senetler
- Kredi tutarının gayrimenkulün ekspertiz değerinin % 60'ından küçük olması (kullandırılan kredi için teminat kabul edilen gayrimenkul)

İçsel derecelendirme yöntemlerinde kullanılmakta olan başlıca parametreler; temerrüde düşme, temerrüt halindeki zarar, temerrüt halindeki riskli tutar, vade, beklenen zarar ve beklenmeyen zarar'dır. Bu parametreler aşağıda kısaca açıklanmıştır:

Temerrüde Düşme Olasılığı: Kredi kullanan firmanın borcunu zamanında ödememe ihtimalinin seviyesidir.

Herhangi bir borç için temerrüt hali için; (i) Borçlunun borç yükümlülüğünü yerine getiremeyeceğinin anlaşılması, (ii) Kredinin hesaplardan silinmesi, kredi için özel karşılık ayrılması, veya anapara ve faizinin iptal edilmesi ve ileri bir tarihe atılması, (iii) Ödenmeyen kredinin vadesinden sonra en az 90 gün geçmiş olması durumlarında borçlu firma temerrüde düşmüş sayılır.

Temerrüt Halindeki Zarar: Temerrüde düşme durumunda uğranacak zararı ifade etmektedir. Oransal bir ifadedir, aynı zamanda kredinin geri kazanım oranının 1'den çıkartılmasıyla da bulunabilir. Geri kazanım oranı alınan teminatlar sayesinde temerrüde düşen krediden tahsil edilen tutar .

Temerrüt Halindeki Riskli Tutar: Temerrüde düşen bir kredinin temerrüde düştüğü andaki riske maruz tutarıdır. Oransal bir ifade olmayıp tutar olarak bulunur.

Vade: (M) Kredinin kalan ömrü olarak ifade edilebilir.

Beklenen zarar: Bir bankanın kredi portföyünde belirlenmiş bir dönem için oluşabilecek beklenen kayıp tutarıdır.

Beklenmeyen zarar: Gerçekleşen zarar ile beklenen kayıp arasındaki farktır. Beklenen kayıptan sapmalar olarak ifade edilebilir.

Temel İçsel Derecelendirme Yaklaşımında borçlunun temerrüde düşme olasılığı içsel modeli aracılığıyla banka kendisi hesaplarırken, diğer parametreleri ulusal denetim otoritesi tarafından sağlanmaktadır.

Gelişmiş İçsel Derecelendirme Yaklaşımında ise borçlunun temerrüde düşme olasılığı yanında temerrüt halindeki zarar, temerrüt halindeki riskli tutar ve vadeyi banka kendisi içsel modeli aracılığıyla hesaplamaktadır.

1.4.3.1.2. Piyasa Riski

İşletmelerin piyasadaki fiyat hareketlerinden etkilenme, zarara uğrama ihtimalini ifade eder. Bankaların elinde bulunan faize bağlı enstrümanların taşıdığı risk ve döviz pozisyonu riskleridir (MÜSİAD, 2007: 26).

1.4.3.1.3. Operasyonel Risk

Operasyonel risk; banka içi iş süreçleri, çalışanlar, dış etkenler, makroekonomik, politik ve rekabet ortamları yoluyla ortaya çıkabilecek zarara uğrama ihtimalini ifade eder.

Operasyonel riski oluşturan fiiller aşağıdaki şekilde ifade edilmektedir:

- Banka çalışanlarının hile ve dolandırıcılık olayları,
- Banka dışındaki kişi ve kurumların hile ve dolandırıcılık olayları,
- İş yerinin güvenliği nedeniyle ortaya çıkan kayıplar,
- Müşteriler ve ürünlere ilişkin kayıp olayları,
- Fiziki varlıklara verilen zararlarla ilgili olaylar,
- Faaliyetlerin durması ve sistem hataları ile ilgili olaylar,
- İşletme süreç yönetimine ilişkin kayıp olayları (Mazıbaş, 2005: 3).

Basel II'nin üç yapısal unsurundan birincisi olan Asgari Sermaye Yeterliliği unsuru incelenmiş olup; ikinci yapısal unsur olan Sermaye Yeterliliğinin Denetimi aşağıda incelenecektir.

1.4.3.2. Sermaye Yeterliliğinin Denetimi

Finans kuruluşlarının genel risk profillerini ölçmek ve bu risklerin stratejileriyle uyumlu olmasını sağlayacak şekilde denetimin yapılması ve gerekli tedbirlerin alınmasını sağlamaktır. Denetimden sorumlu olan ilgili otorite, bankaların elinde

bulunan sermayenin riskli aktiflerini karşılayamadığı durumda asgari sermaye yeterliliği oranını artırabileceklerdir (Sezer, 2006: 7).

Denetimden sorumlu otorite bankaların riskleri oranında sermaye tutmaları konusunda sorumludurlar. Ek önlem ve yöntemler kullanılması gerektiğinde denetime ve müdahaleye konu olabileceklerdir. Bankanın sermayesinin yerine konulamadığı veya korunamadığında hızlı düzeltici tedbirlerin alınmasını isteyebilirler. Amaç, bankaların doğru bir şekilde değerlendirilmiş risklerine karşılık tutmaları gereken sermayeyi belirleyecek birer dahili yönteme sahip olmalarını sağlamaktır. Denetleyiciler bankaların riskleri oranında sermaye tutmaları konusunda sorumlu durumdadırlar (Kendirli, 2008: 70).

Basel düzenlemeleriyle denetim ve gözetim süreç için belirlenen ilkeler aşağıda belirtilmiştir:

- Basel Komitesi kararları doğrultusunda bankalar sermaye yeterliliklerini koruyacak stratejiler oluşturmak ve risk düzeyleri ile sermaye yeterliliklerini ilişkilendiren bir süreç geliştirmekle sorumludurlar. Bu süreçte iç kontrol sistemleri, izleme ve raporlama, risklerin kapsamlı bir şekilde değerlendirilmesi, sağlam ve güvenilir sermaye değerlendirilmesi, yönetim kurulunun ve üst düzey yönetimin gözetim ve denetimi gibi nitelikler söz konusudur.
- Denetim otoriteleri bu süreç ve stratejileri kapsamlı bir şekilde incelemeli, değerlendirmeli, izlemeli ve gerektiğinde müdahil olmalıdır.
- Denetim otoritesi bankaların asgari sermaye yeterliliğine sahip olmalarını sağlamalıdır.
- Denetim otoritesi asgari sermaye rasyosunu % 8'in altına inmeden önce müdahale etmeli ve gerekli tedbirleri almalıdır.

Bu önerilerin uygulanmasında pek çok durumda denetim otoritesi ile bankalar arasında diyaloga gerek duyulacaktır. Aynı zamanda denetim otoritelerinin de konu ile ilgili eğitim almaları gereken durumlar ortaya çıkabilecektir. Komite ve BİS(Bank for International Settlements)'in Finansal İstikrar Enstitüsü Danışmanlık konusunda yardımcı olacaktır (TBB, 2002: 5)

Basel II'nin üçüncü yapısal bloğu olan Piyasa Disiplini de aşağıda tanımlanmıştır.

1.4.3.3 Piyasa Disiplini

Bankaların kamuoyuna açıkladıkları bilgilerin şeffaflık derecesinin artırılması yoluyla bankaların daha basiretli, daha güvenli hareket etmelerini teşvik ederek piyasa disiplininin sağlanmasını amaçlar.

Basel Komitesi; gerek yatırımcıların bilgi taleplerini gerekse diğer tarafların bankaların sermaye seviyeleri ve bunun detaylarına ilişkin daha fazla anlamlı ve tutarlı bilgi edebileceklerini mümkün kılmayı amaçlar. Ayrıca bankalar hakkında daha doğru ve açık bilgi elde ettikleri için karşı karşıya olabilecekleri risk hakkında bilgi sahibi olurlar. Böylece kalite değerlendirmeleri yapmaları kolaylaşır (Üçgün, 2010: 24).

1.5.BASEL III EKLENTİSİ

Basel II standartlarının, risk yönetimi ve sermaye yeterliliği konusunda sahip olduğu standartlarla, uluslararası finansal piyasalarda sağlamlığın ve güvenilirliğin arttırılmasına yönelik önemli bir düzenlemedir. Ancak Basel II standartlarının 2008 yılında yaşanan finansal krizi meydana getiren bazı unsurlar açısından yetersiz kalması nedeniyle, Basel III olarak adlandırılan değişiklikler gündeme gelmiştir. Fakat Basel III, Basel II'nin özellikle son finansal krizdeki ortaya çıkan eksikliklerini tamamlayan bir “ek düzenlemeler seti” niteliğinde olup, sermaye yeterliliği hesaplama yönteminde önemli sapmalar meydana getirmemektedir.

Basel III Kriterlerinin çıkarılmasına neden olan faktörler:

- Kötü piyasa koşullarında ani düşüş gösterebilen sermaye tamponlarının güçlendirilmesi,
- Banka sermaye kalitesinin artırılması,
- Basel II'ye destek olarak kaldıraç oranı uygulamasının getirilmesi,
- Bankacılık sektörünü güçlendirmek için sermaye ve likidite düzenleme önerileri sunması,
- Risk yönetiminin ek olarak, bankaların stres ortamlarına karşı dayanıklılığının artırılması (BDDK, 2010: 8).

Basel III ün amaçlarını da şu şekilde sıralayabiliriz:

- Finansal ve ekonomik şoklara karşı bankacılık sisteminin dayanıklılığının artırılması,
- Bankaların kurumsal yönetim ve risk yönetimi uygulamalarının geliştirilmesi,
- Şeffaflık ve kamuya bilgi verme özelliklerinin artırılması,
- Makro baz da düzenlemelerle finansal sistemin şoklara karşı direncinin artırılması (Gürel ve Demir, 2012: 18)

Bu doğrultuda yapılan düzenlemeler şu şekilde özetlenebilir:

- Kısa vadeli ikincil sermaye ve sermaye benzeri borçlardan oluşan üçüncü kuşak sermaye, nitelikli yasal sermaye hesaplaması dışında tutulmuştur.
- Çekirdek sermayeyi oluşturan ödenmiş sermaye, dağıtılmamış karlar ve yedek akçelerin risk ağırlıklı unsurlara oranı %2 iken % 4,5 olarak değiştirilmiştir.
- 2016 yılından 2019 yılına kadar çekirdek sermayeye %2,5 oranında koruma tamponu eklenecektir.
- Bankaların belirli eşğin üzerinde olan finansal kuruluşlara yaptığı yatırımlar ve ertelenmiş vergileri 2014 yılından itibaren 2018 yılına kadar çekirdek sermayeden indirilecektir.
- Döngüsel sermaye tamponu uygulaması getirilmiştir. Ülkelerin yasa koyucularının tercihine bırakılan ekonomik büyüme hızına bağlı olarak %2,5 ile %0 olacak şekilde belirlenmiştir (Sarigül, 2012: 36).
- Kaldıraç Oranı: Sayısal ölçüm modellerinin kriz dönemlerinde tek başına yeterli olmadığı görüşüyle 2018 yılından itibaren uygulanmak üzere Birinci Yapısal Dayanak içerisine eklenmiştir (Kaldıraç oranı = (Ana Sermaye)/(Aktifler + Bilanço Dışı Kalemler) \geq % 3).
- Likidite Oranı: Bankaların krizler karşısında sağlam kalabilmeleri için sağlam bir likidite yönetimine ihtiyaç duydukları görüşüyle Basel

Komitesi Likidite Karşılama oranı ve Net Fonlama Oranı şeklinde iki adet oran geliştirmiştir.

$$\circ \text{ (Likit Varlıklar) / (Net Nakit Çıkışı)} \geq 1$$

Bu formülle bankaların 30 gün içerisinde nakit çıkışları ile girişleri arasındaki farkın likit varlıklarla karşılanabilir düzeye gelmesini sağlamayı amaçlamıştır.

$$\circ \text{ (Mevcut İstikram Fonlama Tutarı) / (İhtiyaç Duyulan İstikrarlı Fonlama Tutarı)} \geq 1$$

şeklinde formüle edilen oran bankaların aktiflerini daha uzun vadeli kaynaklarla fonlamaları teşvik edilmektedir.

1.6.TÜRKİYE'DE BASEL DÜZENLEMELERİ

BDDK tarafından 2002 yılından beri Basel II ye yönelik hazırlık çalışmaları yapılmıştır. Bu doğrultuda 2003 yılında TBB'de bankaların temsilcileri ve BDDK yetkililerinin katılımıyla Basel II Yönlendirme Komitesi Kurulmuştur. Bu komite ayda bir kez toplanmakta ve Basel II'ye geçişe yönelik çalışmalar yapmaktadır.

2004 yılında Basel II konusunda görüş bildirmek üzere BDDK koordinasyonunda SPK, Hazine Müsteşarlığı ve TCMB temsilcilerinin katılımıyla Basel II Koordinasyon Komitesi oluşturulmuştur. Bunlar sonucunda 2005 yılında BDDK Basel II'ye geçiş sürecinde atılacak adımları gösteren taslak yol haritasını açıklamıştır. Bu yol haritasına göre 2009'da Basel II hükümleri yürürlüğe girmiş olacaktı. Ancak Basel II tarafından öngörülen düzenlemeler için yeni Türk Ticaret Kanunu hazır değildi (Sarigül, 2012: 38).

Bu sebeple bir süre ertelenmek zorunda kaldı Ancak operasyonel riskle ilgili sermaye gereksinimi uygulaması 2007 yılında yürürlüğe girmiştir. Bu çalışmalar doğrultusunda 2010 yılına gelindiğinde yeni taslak çalışması kamuoyunun görüşlerine sunulmuş ve 2011 yılında uygulanmaya başlanmıştır. Bu kapsamda bankaların Basel II'ye uyum sürecinde ki çalışmalarını takip için Bankaların Basel II'ye Geçişine İlişkin İlerleme Anketi" sonuçları şu şekildedir: Türk bankacılık sektörü nün %46'sı bireysel bazda % 27,9'u konsolide bazda Basel II'ye geçiş sürecindeki strateji ve politikalarını

yönetim kurullarında onaylatarak uygulamaya koymuştur. Bankacılık sektörünün %99'u Basel II çalışmalarını yönetecek üst yönetimi belirlemiştir(BDDK, 2011: 8)

BDDK Basel III'le ilgili çalışmalarına başlamış ve komite tarafından belirlenen takvime uygun olarak mevzuatta güncellemeler yapacağını ilan etmiştir(Sarıgül, 2012: 39).

İKİNCİ BÖLÜM

KOBİLER VE BASEL DÜZENLEMELERİ

2.1. KOBİ TANIMLARI

Büyük işletmelerin çekirdeğini oluşturan KOBİ'ler ülke ekonomileri için büyük öneme sahip ekonomiye dinamizm kazandıran işletmelerdir. KOBİ'ler büyük işletmelerin kullandıkları mamul ve yarı mamul girdilerini üretmektedir. Aynı zamanda büyük işletmelerle aynı mal ve hizmetleri üreterek onları rekabet ortamına çekmektedirler. Böylece KOBİ'ler ekonomide yan sanayi oluşturarak işletmelerde iş bölümü ve işbirliği yaparak ortak bir denge kurmaktadır. Bu sayede ekonomilerin dinamosu görevini üstlenmektedirler (Aypek, 2001: 145)

2.1.1. Türkiye'deki KOBİ Tanımları

Kobi tanımlarına genel olarak bakıldığında, gerek Türkiye'de gerekse dünyanın birçok ülkesinde ortak bir tanım bulunmamaktadır. KOBİ tanımı daha çok göreceli bir büyüklüğü ifade etmektedir; sektörün sanayileşme düzeyine, pazarın büyüklüğüne, çalışanlarına, işkollarına ve üretim tekniklerine bağlı olarak farklılık göstermektedir. Büyüklük ölçüsü iş kollarına ve bölgelere göre değişebilmektedir (Yörük ve Ban, 2003: 4).

Türkiye'de yakın zamana kadar Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri ifade eden ortak bir tanım bulunmamaktaydı. Halk Bankası, Eximbank, KOSGEB, Hazine Müsteşarlığı, Dış Ticaret Müsteşarlığı gibi bazı kurumlar KOBİ tanımı yapmaktaydı. Bu durum uygulamada farklılıkların oluşmasına ve istatistiki verilerin farklı çıkmasına neden olmaktaydı. Bu çok sesliliği gidermek amacıyla Kasım 2005'te Sanayi ve Ticaret Bakanlığı "Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelik" yayınlamış ve ortak bir tanım oluşturmuştur.

Yönetmelikte şu şekilde tanımlanmıştır:

Küçük ve orta büyüklükte işletme (KOBİ): İki yüz elli kişiden az yıllık çalışan istihdam eden ve yıllık net satış hasılatı veya mali bilançosundan herhangi biri kırk

milyon Türk Lirasını aşmayan ve bu Yönetmelikte mikro işletme, küçük işletme ve orta büyüklükteki işletme olarak sınıflandırılan ekonomik birimlerdir (Resmi Gazete, 2005).

KOBİ'ler aşağıdaki şekilde sınıflandırılmıştır:

a) Mikro işletme: On kişiden az yıllık çalışan istihdam eden ve yıllık net satış hasılatı veya mali bilançosundan herhangi biri bir milyon Türk Lirasını aşmayan işletmeler.

b) Küçük işletme: Elli kişiden az yıllık çalışan istihdam eden ve yıllık net satış hasılatı veya mali bilançosundan herhangi biri sekiz milyon Türk Lirasını aşmayan işletmeler.

c) Orta büyüklükteki işletme: İki yüz elli kişiden az yıllık çalışan istihdam eden ve yıllık net satış hasılatı veya mali bilançosundan herhangi biri kırk milyon Türk Lirasını aşmayan işletmeler (Resmi Gazete, 2005). Fakat KOBİ'lere yönelik destek sağlayan kuruluşların, yönetmelikte belirtilen sınırları aşmamak üzere, kendi sektör ve büyüklük ölçeklerine göre ve devlet yardımları dışındaki uygulamalar için sadece çalışan sayılarını dikkate alarak tanımlama yapılabileceğini ifade etmiştir (Sarıgül, 2012: 45).

Tüm dünya ekonomilerinde olduğu gibi Türkiye ekonomisinin de dinamik ve sürükleyici unsurlarından biri olarak sosyo-ekonomik açıdan büyük öneme sahiptir. Genellikle KOBİ'ler az sermaye ile çalışan işletme olmakla birlikte daha çok el emeği ile çalışan çabuk karar verme yeteneğine sahip düşük düzeydeki yönetim giderleriyle ucuz üretimi gerçekleştiren iktisadi teşebbüslerdir (Uludağ ve Serini, 1990: 14).

2.1.2. AB Komisyonu KOBİ Tanımı

Avrupa Ekonomisinde KOBİ'ler istihdam, girişim ve ticari yeniliklerin en önemli aktörü olarak kabul edilmektedir. Büyüme ve istihdam için KOBİ'lerin desteklenmesi AB'nin önceliklerindedir.

AB 1996, 2003 ve 2005 yıllarında çeşitli KOBİ tanımı yapmıştır. En son tanıma göre Tablo 6'dan da görüldüğü gibi 250'den az işçi çalıştıran, yıllık cirosu 50 milyon avro'nun altında olan, yıllık bilançosu 43 milyon avroyu aşmayan işletmeler KOBİ olarak tanımlanmıştır. Yine bu şartlara sahip olsa dahi işletmenin gerek sermayesinin

gerekse oy haklarının %25'i ve daha fazlası doğrudan veya dolaylı olarak başka işletmelerin kontrolünde olması halinde yine o işletme KOBİ olarak tanımlanmaktadır (Sarıgül, 2012: 44).

Tablo 5: AB Tanımına Göre KOBİ'ler

İşletme Kategorisi	Çalışan Sayısı	Yıllık Ciro (milyon avro)	Bilanço Büyüklüğü (milyon avro)
Orta	< 250	≤ 50	≤ 43
Küçük	< 50	≤ 10	≤ 10
Mikro	< 10	≤ 2	≤ 2

Kaynak : KOBİ Bilgi Sitesi TOBB, AB'deki KOBİ tanımı, http://www.kobi.org.tr/index.php?option=com_content&view=article&id=134&Itemid=226, Erişim: 07.02.2013.

2.1.3. Basel Kriterlerine Göre KOBİ Tanımı

Basel II standartlarına göre, bir işletmenin KOBİ olabilmesi için gerek Avrupa Birliği mevzuatından, gerekse KOBİ Yönetmeliği ile Türkiye'de de benimsenen sistemdekinden farklı olarak tek bir koşul benimsenmiştir.

Basel II kapsamında KOBİ; toplam cirosu 50 milyon Euro'yu geçmeyen firmalar olarak tanımlanmaktadır. Toplam cirosu 50 milyon Euro'yu geçen bütün firmalar kurumsal KOBİ olarak değerlendirilmektedir. Basel II ile birlikte bankaların kredi kullandırırken bu kredinin firmaya yansıtılacağı maliyeti hesaplamak için kullanacağı yöntemlerden biri olan Standart Yöntem altında, bankaların bir firmanın kredisi için ayrılması gereken sermayeyi tespit ederken firmayı “perakende” ya da “kurumsal” olarak sınıflaması gerekmektedir. KOBİ tanımına bağlı olarak “perakende-kurumsal” ayrımı çok önem kazanmakta olup bir bankadaki toplam kredisi (Nakit ve gayri nakit) 1 Milyon Euro'nun altında kalan KOBİ'ler perakende olarak tanımlanmakta, ilgili bankadaki kredi miktarı 1 milyon Euro'nun üstünde olan KOBİ'ler ise kurumsal KOBİ olarak tanımlanmaktadır (TBB, 2004: 6) .

Tablo 6 : Basel Kriterlerine Göre Firma Tanımlamaları

Kredi Tutarı (K)	Yıllık Satış Ciroosu (C)	Sınıflandırma
K > 1.000.000. - €	C > 50.000.000. - €	Kurumsal
K > 1.000.000. - €	C < 50.000.000. - €	Kurumsal (KOBİ)
K < 1.000.000. - €	C > 50.000.000. - €	Kurumsal
K < 1.000.000. - €	C < 50.000.000. - €	Perakende (KOBİ)

Kaynak: Mehmet Hançerli ve Ebru Gökgönül, Basel II Uygulamalarının KOBİ'lere Etkileri, Şekerbank, Haziran 2005, s.10

Tablo 6 da ifade edildiği gibi; Avrupa Birliği(AB) standartlarına göre, daha geniş bir KOBİ tanımı yapıldığı görülmektedir; zira sadece azami ciro sınırı (50 milyon Euro) getirildiği gibi, söz konusu ciro sınırı AB mevzuatında kabul edilen azami ciro sınırının (40 milyon Euro) dahi üzerindedir. Ayrıca, azami işçi sayısına ilişkin bir sınırlama da getirilmemiştir. Öte yandan Basel II, KOBİ'leri daha farklı bir sınıflandırmaya da tabi tutmuştur; böylece KOBİ'ler kredi miktarlarına göre perakende ve kurumsal olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

Yıllık ciro su 50 milyon Euro veya daha az olan bir işletme, bir bankadan 1 milyon Euro'nun üzerinde kredi kullanması durumunda o bankada "Kurumsal KOBİ" olarak değerlendirilir. Bir başka bankadan da 1 milyon Euro'nun altında kredi kullanırsa o bankada da "Perakende KOBİ" olarak dikkate alınacak ve farklı risk ağırlıklarına tabi tutulacak. (Prestij Danışmanlık, 2013).

KOBİ'nin kredisinin toplam 1 milyon Euro'yu geçmesi halinde, kurumsal portföy içerisinde değerlendirilerek olup kendisine dış derecelendirme kuruluşları tarafından verilen derecelendirme esas alınacak. Derecelendirme sistemi nedeniyle de, artan kredi maliyetlerine maruz kalabilecek. Bu durum, özellikle yüksek tutarlı kredi kullanan firmaları etkileyebilir (Prestij Danışmanlık, 2013).

Kurumsal portföyde değerlendirilen, dışsal derecelendirme notuna sahip olmadığı için % 100 risk ağırlığına tabi olacak olan bir firmanın risk ağırlığı, ülke risk ağırlığından daha iyi olmayacaktır. Eğer firmanın rating notu varsa, ülke risk ağırlığından daha iyi bir dereceye sahip olma ihtimali vardır. Bununla birlikte Basel II'ye uyumla firmaların dışsal derecelendirmeye tabi tutulmaları ve şeffaflaşmaları, AB'ye üyelik sürecinde yabancı sermaye girişinin ülkemizin yurtdışı borçlanma maliyetini de düşürmesiyle, ülke notumuz iyileşecek ve risk ağırlığı % 100'ün altına (yüzde 50, yüzde 75 seviyelerine) inebilecek. Firmalara uygulanacak risk ağırlığı da bu

seviyelere indiğinde, bankalar daha az sermaye tutacaklar. Faiz oranlarında büyük düşüşler olabilecek ve bu da kredi kullanan işletmelere büyük avantaj sağlayacaktır (Prestij Danışmanlık, 2013).

2.2. KOBİLERİN ÖNEMİ

1970’li yıllara kadar büyük işletmeler ölçek ekonomisinden faydalanarak düşük maliyetlerde üretim yapabilmeleri, gelişmiş teknikler kullanabilmeleri ve finansal açıdan güçlü olması dolayısıyla küçük işletmelerden daha rekabetçi görülmüştür. Bu doğrultuda devletler işletme birleşmelerine sıcak bakmış büyük işletmelerin oluşmasına olanak sağlamıştır. Ancak bu sistemin yetmişli yıllardan sonra ülke ekonomilerinin büyümesine pek de katkı sağlamadığı anlaşılmıştır. Çünkü büyük işletmeler üretim teknolojilerinde, insanların ihtiyaçlarında, teknolojiye sürekli değişime ayak uydurmamış esneklik gösterememişlerdir. Bunun devamında bu politikalar sorgulanmaya başlanmıştır.

Yetmişli yıllardan itibaren KOBİ’lerin gerek ürün ve geliştirme gerek istihdam yaratma ve girişimciliği gibi konularda ülkeler için önemli rol oynadığı anlaşılmış ve KOBİ’lere ilgi artmıştır. Bu gün itibariyle geldiği noktada tüm dünyada dinamizmin yenilikçiliğin, rekabet anlayışının ve istihdamın kaynağı olarak görülmektedir (KOSGEB, 2011: 27).

Günümüzde küresel dünyada var olmanın en önemli şartı hızla değişen ve gelişen bilim ve teknolojiyi süratli bir biçimde üretim birimlerine yansıtmak, üretim mallarını uygun kalite ve maliyette piyasaya sunarak rekabet üstünlüğü elde etmektir. Değişimle birlikte büyük sanayi işletmelerinin ana girdi veya ara malı sağlayan üretim birimleri ile diğer hizmet üniteleri gereken ihtiyaçlarını küçük işletmelerden sağlama yoluna gitmek mecburiyetinde kalmışlardır (Kaya, 2007: 131).

Bağımsız şekilde ayakta kalarak yönetilen küçük işletmelerin dinamik olması buldukları ekonomiye canlılık kazandırması bu işletmelerin en önemli özelliklerindedir. Bunun için gelişmiş nice batı ülkelerinin küreselleşmenin ivme kazandığı seksenli yıllarla kadar izledikleri işletme kurmak ve istihdam imkanı yaratma politikaları bugün için ikinci plana itilmiş durumdadır. Bu ülkeler artık üretim sürecinde, satış arttırmada ve yönetim yapısında yeniliklere katkıda bulunacak küçük ve

orta ölçekli işletmelerin kurulmasını ve geliştirilmesini sağlamaya yönelik ortam oluşturmaya başlamışlardır. Çünkü artık küreselleşen piyasaların temeli rekabetin yerleştirilmesi küçük ve orta ölçekli işletmelerin varlığına bağlanmış durumdadır (Kaya, 2007: 132).

Tablo 7: KOBİ'lerin ekonomideki payının yıllar içindeki seyri (2003-2008)

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Toplam istihdam indeki pay (%)	78,7	79,2	80,6	79,4	78,5	78,0
Toplam katma değer içindeki pay (%)	60,9	56,6	58,5	57,3	56,2	55,2
Toplam satışlar içindeki pay (%)	67,3	69,3	69,4	67,4	67,2	65,5
Toplam yatırım içindeki pay (%)	61,3	57,6	62,0	46,6	46,6	50,0

Kaynak: ERGÜN Nihat, *KOSGEB - Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı*, (2011), *2011-2013 KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı*, Ankara, s 27.

Tablo 7'de KOBİ'ler tarafından oluşturulan katma değer, istihdam, satışlar içindeki payı ve yatırım içindeki payı görülmektedir. KOBİ'lerin istihdam içindeki payı %78'le büyük bir paya sahip olduğu anlaşılıyor. KOBİ'lerin katma değer içindeki payda yıllar itibariyle düşüş gösterse de (2003 yılında % 60 tan 2008 yılında % 55'e kadar düşüş göstermiştir.) toplam katma değer yarısından fazlası KOBİ'ler tarafından gerçekleştirilmektedir. Yine aynı şekilde yatırım içindeki pay da yine düşüş göstermiş olsa da (2003 yılında % 61'den 2008 yılında %50'ye düşmüştür.) ülkedeki yatırımların yarısı KOBİ'ler tarafından gerçekleştirilmektedir.

Tablo 8'de Türkiye'deki KOBİ'lerin ekonomideki paylarının seçilmiş bazı ülkelerle karşılaştırmalı olarak verilmektedir. KOBİ'lerin bütün işletmeler içindeki oranına bakıldığında A.B.D. ve Japonya da % 98, Hindistan'da %97, G.Kore, Brezilya, Malezya, İngiltere, Almanya, İtalya, Türkiye ve Avrupa Birliğinde %99'dur.

Tablo 8: KOBİ'lerin ekonomideki paylarının karşılaştırması(2010).

Ülke	Tüm İşlemler İçindeki Payı (%)	Toplam İstihdam İçindeki Payı (%)	Katma Değer İçindeki Payı (%)
A.B.D.	98,9	57,9	50
Hindistan	97,3	66,9	-
Japonya	98,2	66	49,3
G.Kore	99,9	87,7	49,2
Brezilya	99,9	67	-
Malezya	99,9	65,2	31,2
A.B. 27	99,8	67,4	57,7
İngiltere	99,6	54,1	51
Almanya	99,5	60,4	53,6
İtalya	99,9	81,1	71,3
Türkiye	99,9	78	55

Kaynak: ERGÜN Nihat, *KOSGEB - Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı*,(2011), *2011-2013 KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı*, Ankara, s 29.

Toplam istihdam içindeki paylarına bakıldığında A.B.D.'de % 57, Hindistan'da % 66, Güney Kore'de %87, Brezilya'da %67, Almanya'da %60, İtalya'da %81, Türkiye'de %78 olarak tespit edilmiştir. KOBİ'lerin katma değer içindeki paylarına bakıldığında ise; A.B.D.'de %50, Japonya ve G.Kore'de % 49, Avrupa Birliği Ülkelerinde % 57, Almanya'da % 53, İtalya'da %71 Ülkemizde de % 55 olarak gerçekleşmiştir.

2.2.1. KOBİ'lerin Sorunları

Türkiye'de KOBİ'lerin maruz kaldıkları muhtelif problemler altı başlık altında incelenecektir. İlki genel sorunlar, ikincisi idari sorunlar, üçüncüsü üretim ve teknoloji sorunları, dördüncüsü pazarlama sorunları, beşincisi finansman sorunları ve son olarak

diğer sorunlar şeklinde sadeleştirilmiştir. KOBİ'lerin gelişebilmeleri ve gerek dünya, gerekse AB i pazarında rekabet gücü kazanabilmeleri önündeki temel darboğazları oluşturmaktadır. Türkiye ekonomisinin yapısal sorunlara da denk gelen bu problemler, halen uygulanmakta olan politika ve programların başarısının önünde ciddi engeller oluşturuyor.

Genel Sorunlar:

- Girişimcilik, yöneticilik ve mülkiyetin işletme sahibinde birleşmiş olması,
- Fizibilite çalışmalarının yeterli olmaması,
- Ortak girişimlerde cesaretsizlik,
- İşletmeler arası işbirliğinin eksik olması,
- Kuruluş yeri seçiminde ki sorunlar.

İdari Sorunlar:

- Yönetim ve yöneticilerin sorunları,
- Yeterli düzeyde nitelikli personel bulunamaması,
- İşletme sahiplerinin teknik kökenli olması,
- Örgüt ve örgütlenmedeki sorunlar,
- Formasyon ve uzmanlaşma eksikliğı,
- İdari, teknik, danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinde eksiklik.

Üretim ve Teknoloji Sorunları:

- Teknolojik yetersizlik,
- Üretim kapasitelerindeki eksiklik,
- Pazar araştırmaları yapılmaması,
- Ar-Ge faaliyetlerinin eksik olması,

- Kapasitelerin belirlenmesinde yanlışlıklar,
- Hammadde, işletme malzemesi vb. sağlanmasında yaşanan sorunlar,
- Uluslar arası kalitede ürün üretememe,
- Fason üretim planlamalarında karşılaşılan sorunlar,
- Depolama sorunları (Bankacılar Dergisi, 2006: 24).

Pazarlama Sorunları:

- Pazar, çevre analizi ve erken uyarı sistemlerinin eksikliği,
- Yeni pazarlara açılmama,
- Dağıtımda karşılaşılan sorunlar,
- Potansiyel iç pazarların bulunamaması,
- Pazar bilgisinin eksikliği,
- İhracattaki pazarlama sorunları,
- Dış pazardaki rekabet yoğunluğu,
- Dış Pazar potansiyelleri güçlüğü,
- Dış Pazar giderlerinin yüksekliği,
- İstenilen standartlara uyamama.

Finansman Sorunları:

- İşletme sermayesi ve öz kaynakların yetersizliği,
- Yabancı kaynak sağlamada güçlükler,
- Kredibilitenin düşüklüğü,
- Yatırım zamanlamasında yapılan hatalar,
- İşletme sahiplerinin finansal yönetim açısında bilgi eksikliği,

- Profesyonel yönetici çalıştırılmaması,
- Teşviklerden yeterince yararlanılamaması (Bankacılar Dergisi, 2006: 24).

Diğer Sorunlar:

- Yasal sınırlamalar,
- Destekleyici ve yönlendirici politika eksikliği,
- Mevzuat ve yeni gelişmelerin yeterince takip edilememesi,
- Yasal hakların savunulmasındaki güçlükler,
- Bürokratik işlemler, gecikmeler,
- Üniversite sanayi işbirliğinin geliştirilememesi (Bankacılar Dergisi, 2006: 24).

2.3. BASEL DÜZENLEMELERİNİN KOBİ'LERE ETKİLERİ

Basel Düzenlemelerinin KOBİ'lere etkilerini 6 (altı) başlık altında incelenebilir. Bunlar Şeffaflık Etkisi, Teminat Yapısına Etkisi, Kredi Fiyatlandırmalarına Etkileri, KOBİ'lerin Kurumsallaşması, KOBİ'lerin Öz Sermayelerinin Güçlendirilmesi, KOBİ'lerin Yeterli Düzeyde Net İşletme Sermayesinin Olması şeklinde sıralanabilir.

2.3.1. Şeffaflık Etkisi

Kayıt dışı ekonomi; işletmenin ekonomik faaliyetlerinin fiilen gerçekleşmiş olmasına rağmen bu faaliyetlerle ilgili kayıtların tutulmaması, Kamu idarelerinin denetimi dışında kalan her türlü ekonomik işlem ve faaliyetler şeklinde tanımlanmaktadır. Diğer bir deyişle kayıt dışı ekonomi resmi kayıtlara girmeyen, kanuni belgelerle belgelendirilmeyen, yetkili kamu organlarınca normal kurallar çerçevesinde kontrol edilmeyen ve milli gelir hesaplamalarında dikkate alınmayan ekonomik işlem ve faaliyetlerin tamamına kayıt dışılık denmektedir ve kayıt dışılık şeffaflık sorununu gündeme getirmektedir (Sarılı, 2002: 32).

Kayıt dışı işlemlerin kayıt içine alınmasının talep edilmesi, bankalar tarafından daha fazla bilgi, belge istenerek firmaların daha yakından izlenmeye alınması, finansal

tabloların gerçek kapasitelerini ortaya koymaktan uzak olması KOBİ'lerin karşılaşılabilecekleri şeffaflık sorunlarından.

Şeffaflık bankalar ve işletmeler arasında sağlıklı bir işbirliğinin gerçekleşmesi için ilk şarttır. Çünkü KOBİ'ler gerek bankalar gerekse derecelendirme kuruluşları tarafından sağlıklı bir derecelendirmeye tabi tutulması için finansal ve niteliksel bilgilerini bankalara ve bağımsız derecelendirme kuruluşlarına zamanında güvenilir bir şekilde sunması gereklidir. İyi yönetilen iyi bir şekilde finanse edilmiş ve gerekli tüm bilgileri kamuoyuna zamanında ve yeterli bir şekilde sunabilen KOBİ'ler doğal olarak en iyi dereceyi alarak en az maliyetli krediyi kullanma imkanına sahip olacaklardır (TBB, 2005: 24).

2.3.2. Teminat Yapısına Etkisi

Bankaların kullandıkları krediler karşısında oluşan riskleri azaltmak için kabul ettikleri teminatta Basel II ile birlikte değişmiştir. Asıl değişiklik alınacak teminatın gerekli korumayı sağlayabilmesi için, kredi kullanacak olan tarafın kredi kalitesi ve teminatların yapısıdır.

Basel I e göre KOBİ'lerin kullandığı krediler herhangi bir ayrıma tabi olmaksızın % 100 standart risk ağırlığına tabi idi. Basel II de risk bazlı fiyatlandırma ve teminatlandırma olduğu için kullanılan kredi ile ilişkisi daha belirgin şekilde analiz edilip değerlendirmeye tabi tutulacaktır. Örneğin müşteriden alınan çek ve senetler firma ortaklarının ve grup şirketlerinin kefaleti teminat kapsamında değerlendirilmeyecektir (Başar, 2007: 72).

2.3.3. Kredi Fiyatlandırmalarına Etkileri

Ekonomik kuruluşların çoğu Basel düzenlemelerinin bankalar ve kredi müşterileri arasında önemli bir unsur olan fiyat konusunu büyük ölçüde etkileyeceğini düşünmektedir. Fiyatlamamanın etkisinin rekabet baskısı nedeniyle yüksek olmayacağı beklenmektedir. Buna rağmen birçok finans kurumu uygulama maliyetleri nedeniyle Basel II düzenlemelerinin kredi maliyetlerini arttıracaklarını açıklamaktadır (Başar, 2007: 70).

Yeni düzenlemelerle KOBİ'lerin raporlama sisteminin geliştirilmesine neden olacak derecelendirmeye göre fiyatlama yapılacaktır. Risk kavramıyla birlikte firmalar kurumsal yönetim ve kurumsallaşma yolunda atacağı adımlarla bankaların sorunlu

kredilerinin azalmasına ve daha uygun fiyatlandırma olanağının oluşmasına neden olacaktır. KOBİ'lerin teminata bağımlılığı azalacak hatta KOBİ'lerin krediler içindeki payı da artacaktır. Sonuç olarak küçük işletmelerde kredi teminatı için nakit blokaja olan ihtiyaç azalacak, KOBİ'lerin işletme sermayesi ihtiyaçları azalacak ve firmaların karlılığına olumlu katkı sağlayacaktır (Başar, 2007: 71).

2.3.4 KOBİ'lerin Kurumsallaşmasına Etkisi

İşletmelerin iyi bir organizasyon yapısı kurarak faaliyetlerini belirli kişilere ya da firma ortaklarına bağlı kalmadan yürütebilmesidir. Kurumsallaşmayı tamamlayan işletmelerde her bir pozisyondaki kişinin yetki ve sorumlulukları dengeli bir biçimde önceden belirlenmektedir.

Çalışanlar belirli bir iş güvencesi altında firma ortakları adına karar alma mekanizmalarında görev almakta ve sorumluluk yüklenmektedirler. Kurumsallaşan şirketler değişen çevre koşullarına kendilerini daha kolay uydurarak, faaliyetlerinde süreklilik sağlarlar. Kolayca profesyonelleştikleri için kurumsal şirketler daha fazla verimli ve etkin çalışırlar. Bu işletmelerin ömrü insan ömrüne bağlı olmayacağından gelişme, büyüme ve rekabetçi ortamda ayakta kalma becerileri yüksektir (ATO, 2007: 46).

2.3.5 Kobilerin Öz Sermayelerinin Güçlendirilmesi

Öz sermayesi güçlü işletmeler dış kaynaklı şoklara karşı hem likidite hem de risk unsurlarından korunurlar. Aynı zamanda öz sermayenin güçlü olması işletmeleri fazla borçlanmanın getireceği riske karşı da korur. Öz sermaye aşağıdaki unsurlarla güçlendirilebilir:

- Yüksek karlılık düzeyindeki projeler yapmalı,
- İşletme karını yıl sonlarında öz sermayeye eklemeli,
- Yeni ortaklarla yatırım kapasitesini artırmalı,
- KOBİ Borsası kurulması durumunda borsaya kaydolup hisselerinin bir kısmını halka açmalı (ATO, 2007: 47).

2.3.6 KOBİ'lerin Yeterli Düzeyde Net İşletme Sermayesinin Olması

Net işletme sermayesi; işletmenin dönen varlıklarından kısa vadeli borçlar çıkartılarak bulunan tutardır. İşletmenin likidite seviyesi için bu tutar çok önemlidir. İşletmeye kısa vadede yükümlülüklerini karşılama kapasitesini artırır. Doğal olarak risklere ve ekonomik krizlere karşı dayanıklı hale gelir (ATO, 2007: 48).

2.4. BASEL DÜZENLEMELERİ DOĞRULTUSUNDA RİSK KAVRAMI VE DERECELENDİRME

Basel II'nin çıkış noktasını oluşturan risk ve derecelendirme kavramları detaylı bir şekilde incelenecektir. İlk olarak derecelendirme faaliyetini gerçekleştirmek için kullanılan verileri oluşturan risk kavramına açıklık getirilecektir. Risk tanımlaması yapıldıktan sonra derecelendirme kavramı örneklerle açıklanacaktır.

2.4.1. Risk Kavramı

Bir işletmeye ilişkin parasal kaybın oluşması veya zararın ortaya çıkması nedeniyle ekonomik faydanın azalması veya ortadan kalkması ihtimalidir. Risk, gelecekte beklenen durum ile gerçekleşen durum arasındaki farktır. Belirsizlik ise sübjektif bir kavram olmakla birlikte sonuçları veya geleceği belirleyebilme yeteneğine şüphe ile bakılması durumudur (Yaslıdağ, 2007: 71).

Risk belirsizliği ölçmektir ve belirsizliğin olmadığı ortamlarda risk de bulunmaz. Gelecekte olabilecek olayların yarattığı belirsizliklerin ölçümüdür diyebiliriz. Risk analizi ise stratejik kararlarda ele alınan değişkenle ilgili olan riskin kapsamlı olarak anlaşılmasını sağlayan yöntem bütünüdür (Yaslıdağ, 2007: 71).

2.4.2. Derecelendirme ve Risk Yönetimi

Küçük işletmeler basit yapıya sahip olduklarından piyasaya ilk girişlerinde pek fazla sorunla muhatap olmazlar. Ancak işletme zamanla oturmaya başladıktan sonra risklerde artmaya başlayacaktır. Çünkü işletme zamanla girişimcinin tek başına iyi bir şekilde yönetemeyeceği kadar karmaşık hale gelir. Küçük işletmeler piyasada büyük işletmelerin büyük rekabetine ve piyasadan dışlanma isteklerine maruz kaldıklarından sürekli risk altındadır. Bu riskler mali konular ve muhasebe ile ilgilidir. Bilgisizlikten ve

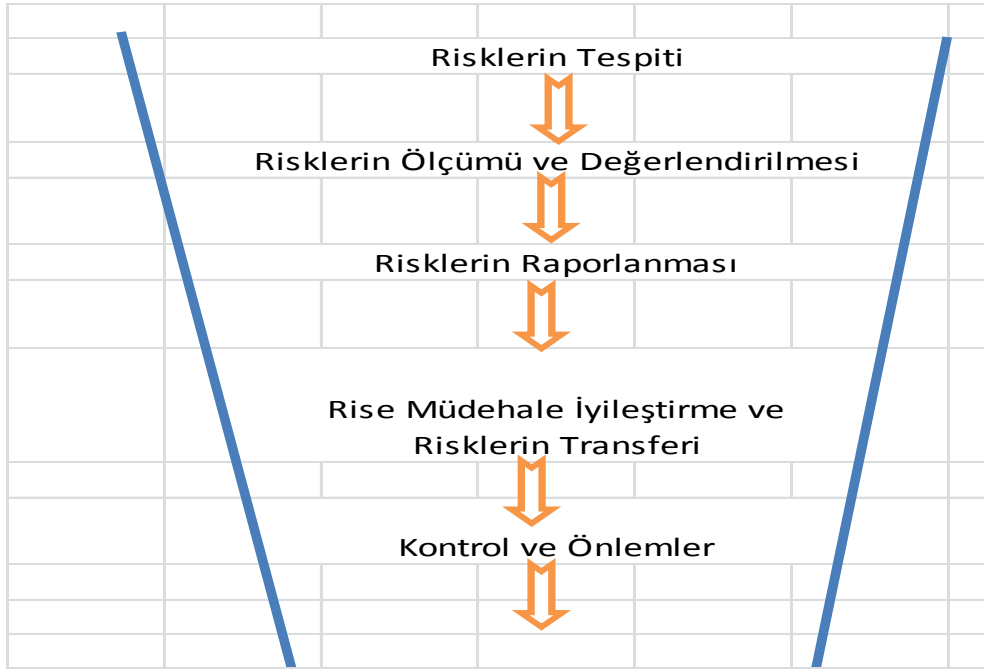
tecrübesizlikten kaynaklanan hatalar büyük olumsuzlukların yaşanmasına neden olur. Mali tabloları iyi okumayan, piyasaları iyi analiz etmeyen işletmenin risk oranı da o oranda artacaktır. Bunun için tek kişinin karar vermesi ve inisiyatif kullanması büyük ihtimalle başarısızlıklara neden olur. İşletmeler finansman, pazarlama, personel vb. birimler gibi risk yönetimi birimi de oluşturmak durumundadır (Kaya, 2007: 151).

İşletmelerin Basel Sürecinde riskleri azaltacak hatta ortadan kaldıracak önlemleri almaları yani riskleri yönetebilmeleri kredi sürecinde çok faydalı olacaktır. Bankalar işletmelerin risk ölçümlerini sadece firmanın risk dercesine göre değil bu riskleri yönetebilme becerisini de göz önüne alacaktır. İşletmelerin faaliyetlerinden doğan riskleri en aza indirgeyen, bilançolarındaki aktif pasif kalemleri arasında vade, döviz kuru, parite ve faiz oranı uyumsuzluğunu ortadan kaldıran firmalar yüksek kredi notu alacaklardır. Bu nedenle işletmeler risk yönetim sistemlerini kurarak bu mekanizmayı daha tutarlı risk tahmini için güçlendireceklerdir (Aksoy, 2007: 107).

Derecelendirme ile KOBİ'lerin risklerinin ölçümü yapılmakla birlikte aynı zamanda, KOBİ'lerin bu risklerini yönetme kapasiteleri kredi değerliğinde önem taşımaktadır. Çünkü iyi bir risk yönetiminin oluşu, firmaları gelecek olumsuzluklara ve krizlere karşı koruyacak, hatta erken uyarı görevi görecektir. Bu aynı zamanda, firmanın krizleri atlama için katlanacağı maliyeti ve diğer yönetim maliyetlerini azaltacağı açıktır.

Firmanın hedeflerine ulaşabilmesinde iyi bir risk yönetim sistemi önemli bir destek olacak ve firmanın istikrarını sağlayacaktır. Böylelikle firmaların performanslarını korumak ve yüksek not alabilmek için iyi bir risk yönetim ve değerlendirme sistemi oluşturmaları risklerini yönetebilmeleri önem taşımaktadır. Risk yönetimi, stratejik karar alma sürecinde yer almalı ve iş süreçlerine adapte edilebilmelidir (DELOÏTTE, 2013: 19).

Tablo 9 : Risk Yönetim Süreci

Kanak : DELOITTE, *Basel II Sürecinde KOBİ'ler İçin Yol Haritası*, http://www.deloitte.com/assets/Dcom-Turkey/Local%20Assets/Documents/turkey-tr_ceo_Basel2KOBiler_250707.pdf, erişim : 12/02/2013.

Tablo 13'te görüleceği gibi; risk yönetim süreci; riskin tespiti ya da tanımlanmasıyla başlar, ardından, riskin ölçümü ve değerlendirilmesi yapılır, sonrasında riskin bertaraf edilmesi için gerekli müdahalelerin yapılması ve bir sonraki aşama için önlemler alınması ile bu süreç tamamlanmaktadır. Bu sürecin iyi tasarlanması ve yönetilebilmesi, firmaların başarılarında ve sorunların kalıcı olmasının engellenmesinde çok önemli bir faktördür. Bu açıdan bakıldığında KOBİ sahipleri ve yöneticilerine önemli roller düşmektedir. Risk yönetimi risk alma anlamına gelmemelidir (DELOITTE, 2013: 19).

2.5. BASEL II VE DERECELENDİRME

Basel düzenlemeleriyle birlikte bankaların kredilendirme işlemlerinde beklenen önemli değişikliklerden birisi de derecelendirme sisteminin artan önemidir. Basel II düzenlemelerinde içsel derecelendirme yaklaşımlarını kullanacak, müşterilerinin kredi değerliliği ve işletmelerin risklilik düzeyini sınıflandırmaya tabi tuttukları derecelendirme sistemlerine sahip olmaları gerekmektedir. Böylelikle kurulan modeller, sistemler kredi riskinin zaman içerisindeki değişen koşullara karşı duyarlılığını

ölçmekle kalmayıp aynı zamanda sermaye gereksinimlerini ve portföy üzerinde beklenen kayıpları göstererek kredi portföy modelleriyle de bütünlük sağlamalıdır (Yüksel, 2005: 34).

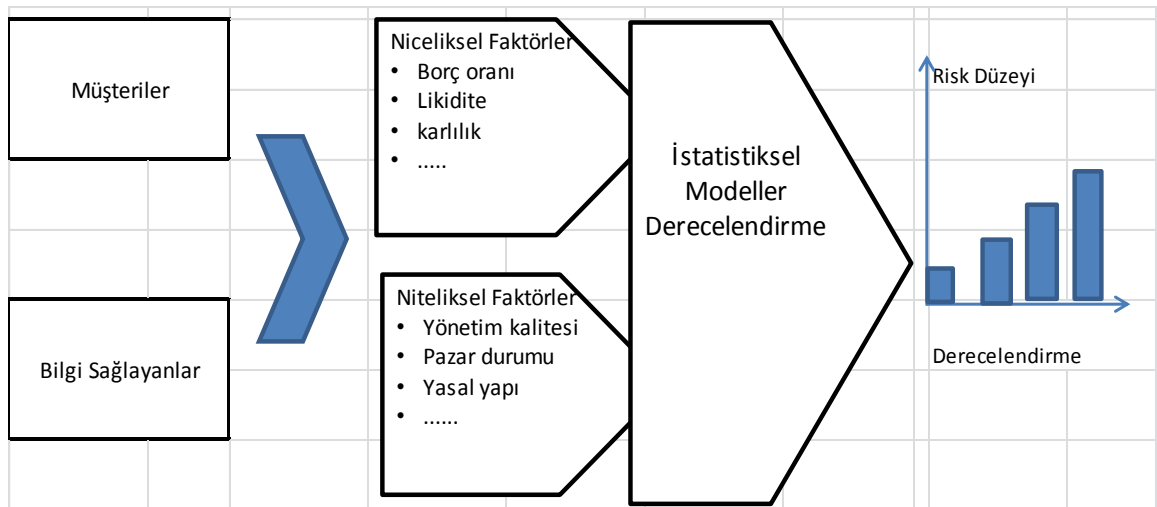
2.5.1. Derecelendirme Kavramı

Derecelendirme, borçlunun ana para, faiz ve yükümlülüklerini ödeme isteği ve kabiliyetinin zamanında ve tam manasıyla yerine getirip getiremediğinin ölçümünü sağlar. Bu yöntem, firmaların geçmişe yönelik verilerini kullanarak, sürekli bir nitelikte risk faktörünü ölçmeyi amaçlamaktadır.

Bir kredi derecelendirme sisteminde amaç, işletmenin taşıdığı riskleri objektif olarak ölçmektir. Böylelikle, ortak bir dilin oluşmasına yardımcı olmanın yanında bankaların bir işletme için çok benzer fiyatlama yapmasına olanak tanımaktadır (Türkiye Bankalar Birliği, 2002).

Derecelendirme yatırımcı ve fon sahiplerine kolay anlaşılabilir semboller aracılığıyla ihraç edilen menkul kıymetlerin kalitesi ve taşıdığı risk kategorisi hakkında, kredi verenler açısından da verilen kredinin geri dönüşü hakkında bilgi sağlar. Firmaların kredi derecelendirme notu, bu firmaların ihraç ettiği sermaye piyasası yükümlülüklerinin zamanında yerine getirilme kapasitesini yansıttığı gibi aynı zamanda işletmeye kredi tahsisi yapılırken riskin matematiksel olarak ifade edilmesi sürecini de içermektedir (Yaslıdağ, 2009: 129).

Tablo 10: Derecelendirme Sisteminin İşleyişi

Kaynak: BAŞAR Mehmet, (2007), *Basel II Düzenlemeleri ve KOBİ'ler*, Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yayınları NO: 196, Eskişehir, s59

Tablo 9 da müşteriler ve bilgi sağlayanlardan sağlanan girdiler; bu girdiler niceliksel(borç oranı, likidite, karlılık vb.) ve niteliksel (yönetim kalitesi, Pazar durumu, yasal yapı vb.) olarak değerlendirilip istatistiki modellerle puanlama yapılır.

Derecelendirme sistemi içerisinde niteliksel faktörlerin önemi firmanın ve kredilerin büyüklüğüne orantılıdır. Niteliksel faktörler büyük ölçüde faaliyet gösteren firmalar açısından daha çok önem arz etmektedir. Dış kaynaklardan da müşteri hakkında gerek finansal gerekse finansal olmayan bilgiler toplanıp derecelendirme sistemine girdi olarak alınabilir. Derecelendirme sonucunda müşteri profili hakkında niteliksel ve niceliksel bilgiler sunar. Bu girdiler daha önceki borçlularla, mevcut borçlunun karşılaştırılmasına ve tarihi verilere kredi geri ödemelerinin karşılaştırılması olarak izlenmesinde yardımcı olur (Başar, 2007: 59).

Derecelendirme işlemi güvenilir olmalı ve tarafsız bir yaklaşımla yapılmalıdır. Aksi halde elde edilen sonuçlar değer ifade etmeyecektir. Bunun sağlanması için derecelendirme firmaları bağımsız bir şekilde çalışması gerekmektedir. Bir ülkenin veya kuruluşun risk derecesi borç ödeme gücünü ve Pazar payını kaybetme olasılığını da yansıttığından derecelendirme firmaları oldukça tutucu ve tarafsız davranmalıdır. Bu şirketler tarafından verilen notların güvenilirliği kullanmış oldukları metodun yanısıra, şirketlerin sahip oldukları deneyim bilgi birikimlerinden kaynaklanacaktır (Bulutçu, 2007: 6).

Genellikle şirketlerin derecelendirme kriterleri şöyle sıralanabilir:

- Sermaye piyasasındaki kuruluşların organizasyon yapıları,
- Mali yükümlülüklerini karşılayabilme güçleri,
- Şirketin orta vadeli fırsat ve risklerinin durumu,
- Şirketin sektördeki diğer şirketlerle rekabet durumu, üretim kapasitesi, dağıtım sistemi ve pazar ağı,
- Finansal yönetim ve muhasebe politikaları,

- Şirketin geleceğini etkileyecek yönetsel ve sermaye yapısı değişiklikleriyle yatırımlarındaki değişiklikler, teknoloji uyumu vb. dir.

Talebe bağlı olan veya talebe bağlı olmadan yapılan derecelendirme işlemi sonucunda verilen derecelendirme notu, derecelendirme kuruluşu tarafından belirlenen koşullara uygun olarak kamuoyuna açıklanır. Derecelendirme notunun izlenmesi ve güncelleştirilmesi; derecelendirme kuruluşları, derecelendirme notunu kamuoyuna açıkladıktan sonra da sürekli olarak şunları yapar (Bulutçu, 2007: 7).

- Müşteriye ve/veya borçluluğu temsil eden sermaye piyasası aracına ilişkin bilgileri düzenli olarak gözden geçirmek,
- Derecelendirme sözleşmesinin feshini gerektirenler dahil, derecelendirme işlem ve kararlarını etkileyebilecek her türlü bilginin farkında olmak,
- Gözden geçirmenin sonucuna bağlı olarak derecelendirme çalışmasını zamanında yeniden değerlendirmek suretiyle verilen notu güncellemek zorundadır.

Derecelendirme kuruluşları derecelendirme notunun kamuoyuna açıklanmasından kaçınmak amacıyla derecelendirme çalışmasına son veremez veya kuruluş bu işlemin son bulmasını isteyemez. Bu durum dışındaki hallerde, derecelendirme çalışmasına son verilmesine ilişkin karar, derecelendirme kuruluşu tarafından kamuya açıklanır. Yapılan açıklamada, derecelendirme notunun en son ne zaman gözden geçirilip güncellendiği ve derecelendire çalışmasına neden son verildiği konularına yer verilir.

2.5.2. Basel Sürecinde Derecelendirmenin Yararları

Derecelendirmenin farklı sektör ve iş alanları için yararlarını maddeler halinde sıralayacağız. Bunlar; Firmalar açısından, yatırımcılar açısından, sermaye piyasaları açısından, bankalar açısından, ekonomi açısından sıralanacaktır (Yaslıdağ, 2007: 158).

Yatırımcılar Açısından:

- Yatırımcılar üstlenmiş oldukları riskleri kolay anlaşılabilir semboller aracılığıyla yatırımcılara anlatımını sağlar,

- Üstlenilecek olan riskin ortaya konmasına imkan sağlar,
- İkincil piyasaların gelişmesine yardımcı olur,
- Firmaların mali yapısı ve kalitesinin düzenli olarak incelenmesini sağlar.

Firmalar açısından:

- Firmaların derece notu yüksek olması durumunda sermaye ihtiyacı azalır faiz oranı ve işletme maliyetleri azalır,
- Makro ekonomik açıdan gelişmelere neden olur,
- Firmaya kurumsal yatırımcıları çekerek şirketlerin borçlanma imkanlarını genişletir,
- İşletmeler yapılandırılmış finansman tekniklerini geliştirerek alternatif fon kaynaklarına ulaşabilme ve likidite planlama yapma olanağını sağlar,
- KOBİ'lerin borçlanma piyasasına girmelerini sağlar,
- Firma yöneticilerini kuruluşlarına daha farklı bakmaları ve stratejik kararlarını yeniden gözden geçirmeler için zorlar,
- Oto kontrol ve yönetim kalitesinin gelişimini teşvik eder, etkinliğini artırır,
- Kurumun çevre ile ilgili mali ve mali olmayan yapıları hakkında bilgi sağlamasını sağlar.

Bankalar ve Finans Kuruluşlarına Faydaları:

- Derecelendirmeyle birlikte faiz oranlarının riske endeksli farklılaşma olanağı sağlar,
- Risk faktörüne göre mali kurum tercihi yapılmasına olanak sağlar,
- Bankalar için mevduat maliyetlerinde tasarruf ettirir,
- Devlet garantisine gerek kalmaksızın kredi sistemine güveni sağlar,

- Uluslar arası çevreyle iletişim gelişir, dış kaynak kullanım maliyetini azaltır.

Sermaye Piyasalarına ve Borsaya Faydaları (Aksel, 2002: 3):

- Risklerin tespitinde standardizasyon sağlar,
- Sisteme kurumsal yatırımcıları çekerek piyasanın gelişimini sağlar,
- Menkul kıymet alım-satımında referans olur,
- Yabancı yatırımcıların piyasaya girişini teşvik eder,
- Güvene dayalı uzun vadeli yatırım eğilimini geliştirir,
- Sermaye piyasalarının güvenilirliği ve sağlıklı gelişimini sağlar.

Ekonomi Açısından yararları:

- Ülke ekonomisine güven katar ve istikrar içinde gelişen mali piyasaların oluşmasını sağlar,
- Ekonomiler için dış kaynak temini sağlar buda uluslararası piyasalarla bütünleşmeye öncülük eder,
- Ekonomilerde risk düzeylerini azaltarak mali işlerin etkinliğini artırır, büyümeyi sağlar.

2.5.3. KOBİ'lerin Derecelendirilmesi

İşletmelerin kredi derecelendirilmesi banka tarafından verilen kredinin, kime verildiğinin riskinin ölçülmesi anlamına gelmektedir. İşletmelerin finansal tablolarının ve niteliksel(işletme yöneticilerinin geçmişi, pazar payı vb.) faktörlerinin değerlendirilmesi sonucu verilen derecelendirme notu bankaya bu işletmeye verilecek kredinin taşıyacağı riski göstermektedir. Yapılan bu işlemler bankanın bu kredi sonucu elinde tutması gereken sermayenin belirlenmesinde kullanılacaktır. Kredi derecelendirme sistemi kullanılmasında amaç, işletmenin taşıdığı riskleri objektif olarak ölçmektir (Güler ve Taner, 2008: 159-160).

Basel II ile birlikte asgari sermaye yeterliliğinin hesaplanması için kabul edilen yöntemlerden piyasa riski için herhangi bir değişiklik yapılmazken, kredi riski için

“Standart Yaklaşım” ve “İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşım” olmak üzere iki yaklaşım getirilmiştir.

Örnek: A işletmesi bir gıda firması olup yıllık cirosu 22.500.000 TL dir. 300.000 TL krediye ihtiyacı vardır. Aşağıda A işletmesinin üç farklı durumda kredi maliyet tablosu incelenmiştir.

Tablo 11: Standart Yaklaşımında derecesiz işletmenin kredi maliyet örneği

A işletmesi	
Cirosu	22.500.000 TL
İşletme Sınıflandırması KOBİ	(22.500.000 TL < 110.000.000 TL) Euro kuru : 2,20 TL
Toplam Kredi Tutarı	2.200.000 TL
Talep Ettiği Kredi Tutarı	300.000 TL
KOBİ Sınıfı Kurumsal KOBİ	(2.500.000 TL > 2.200.000 TL)
Derecelendirme Notu	Yok
Risk Ağırlığı	Risk Ağırlığı %100
X Bankasının Sermaye Yükümlülüğü (SY)	$SY = 300.000 \times 1 (\%100) \times 0,08 (\%8)$ = 24.000 TL
X Bankası İçin Fonlama Maliyeti)	%10 (varsayımsal)
X Bankası İçin Sermaye Maliyeti	%12 (varsayımsal)
X Bankası İçin Temerrüde Düşme Olasılık Puanı	$(0,12 \times 24.000)/300.000 = \% 0,96$
X Bankasının Uygulayacağı Faiz Oranı	$\%10 + \%2 (\text{kar oranı}) + \%0,96 =$ $\%12,96$
A İşletmesine Kredinin Maliyeti	38.880 TL

Kaynak : GÜLER Sevinç ve TANER Berna, (2008), *Basel II 'ye Geçiş Öncesinde KOBİ'lerde Genel Durum Değerlendirmesi: Sorunlar ve Çözüm Önerileri*, İzmir Ekonomi Üniversitesi Bildiri El Kitabı, 2-4 Mayıs 2008, s 163.

Tablo 11 de derecelendirme notu olmayan bir işletmenin standart yaklaşıma göre kredi maliyet hesaplaması, Tablo 12 de derecelendirme notu olan bir işletmenin kredi maliyet hesaplaması, Tablo 13 de içsel derecelendirme yaklaşımına göre kredi maliyet hesaplaması yapılmıştır.

Basel II'nin standart yaklaşım yöntemine göre derecelendirilmemiş bir firmanın kredi maliyet hesabı Tablo 11 de aşamalar halinde ifade edilmiştir.

Tablo 11 de görüldüğü gibi; A işletmesinin yıllık cirosu 22.500.000 TL'dir. Bankalardan almış olduğu kredilerin toplamı 2.200.000 TL olup 300.000 TL kredi ihtiyacı vardır. A işletmesi kredi almak için bankaya başvurduğunda kredi riskini hesaplamada X bankası standart yöntemi kullanmaktadır ve A işletmesinin kredi derecelendirme notu bulunmamaktadır. Derece notu bulunmadığı için risk ağırlığı % 100 olarak hesaplanmış. X bankası faiz oranını şu formülle hesaplayacaktır.

Faiz oranı = Krediyi Fonlama Maliyeti(%) + Kar Oranı(%) + Temerrüde Düşme Olasılık Puanı.

X bankası faiz oranını hesaplamak için ilk olarak Basel II'ye göre sermaye yükümlülük tutarını şu hesaplamayla bulacaktır.

Sermaye Yükümlülük Tutarı = Kullanılacak Kredi * Risk Ağırlığı(Basel II'ye göre) * Yasal Asgari Sermaye Yükümlülük Oranı(Basel II'ye göre %8)

Sermaye Yükümlülük tutarı= 300.000*1(%100)*0,08= 24.000 TL olarak hesaplanmaktadır.

X bankasının fonlama maliyetini % 10 olarak kabul edilmekte. Asgari sermaye maliyeti (Basel II'ye göre verdiği kredi için kasasında bulundurması gereken tutarın maliyeti) de %12 olarak kabul edilmiştir.

X bankasının olasılık puanı da şu formülle hesaplanmaktadır.

Temerrüde Düşme Olasılık Puanı= Sermaye Maliyeti(%) * Sermaye Maliyeti / Kredi Tutarı

Temerrüde Düşme Olasılık Puanı= (0,12*24.000)/300.000 = % 0,96

X bankasının uygulayacağı faiz = %10 + % 2(Kar oranı) + % 0,96 = % 12,96

A İşletmesinin Kredi Maliyeti = 300.000* % 12,96 = 38.880 TL

Bu hesaplamalar doğrultusunda kredi maliyeti 38.880 TL olmuştur.

Tablo 12: Standart Yaklaşımda derecesi olan işletmenin kredi maliyet örneği

A İşletmesi	
Talep Ettiği Kredi Tutarı	300.000
Derecelendirme Notu	AAA
Risk Ağırlığı	% 20
X Bankasının Sermaye Yükümlülüğü (SY)	$SY = 300.000 \times 0,2 (\%20) \times 0,08 (\%8)$ = 4.800 TL
X Bankası için Temerrüde Düşme Olasılık Puanı	$(0,12 \times 4.800)/300.000 = \% 0,192$
X Bankasının Uygulayacağı Faiz Oranı	$\%10 + \%2 (\text{kar oranı}) + \%0,192 =$ $\%12,192$
A işletmesine Kredinin Maliyeti	36.576 TL

Kaynak : GÜLER Sevinç ve TANER Berna, (2008), *Basel II 'ye Geçiş Öncesinde KOBİ'lerde Genel Durum Değerlendirmesi: Sorunlar ve Çözüm Önerileri*, İzmir Ekonomi Üniversitesi Bildiri El Kitabı, 2-4 Mayıs 2008, s 163.

Tablo 12 de önceki örneğin devamı niteliğinde fakat A işletmesinin derecelendirme notu AAA varsayılarak hazırlanmıştır. Derece notunun AAA olmasından dolayı risk ağırlığı % 20 ye düşmüştür (BDDK, 2004: 20).

Bu işlemde de faiz oranı “Faiz oranı = Krediyi Fonlama Maliyeti(%) + Kar Oranı(%) + Temerrüde Düşme Olasılık Puanı” formülü ile hesaplanmaktadır.

İlk olarak sermaye yükümlülük tutarı hesaplanmaktadır.

Sermaye Yükümlülük Tutarı= 300.000 * 0,2 (%20) * 0,08= 4.800 TL dir.

Temerrüde Düşme Olasılık Puanı= (0,12*4800)/300.000 = % 0,192 dir.

Faiz oranı = %10 + %2 + % 0,192 = % 12,192 puandır.

A işletmesinin derecesinin AAA olması durumundaki 300.000 TL tutarındaki kredisinin maliyeti 36.576 TL ($300.000 * \%12,192 = 36576$) olarak hesaplanmıştır. Aradaki 2.304 TL A işletmesinin derecelendirilip/derecelendirilmediğinden kaynaklanmıştır.

Tablo 13: İçsel Derecelendirme Yaklaşımında A işletmesinin Durumu

A işletmesi	
Talep Ettiği Kredi Tutarı	300.000 TL
Derecelendirme Notu	AAA
Sermaye Yeterlilik Oranı	% 1,13
X Bankasının Sermaye Yükümlülüğü (İçsel Derecelendirme Yöntemi)	$SY = 300.000 \times 0,0113 = 3.390 \text{ TL}$
X Bankası için Temerrüde Düşme Olasılık Puanı	$(0,12 \times 3.390)/300.000 = \% 0,01356$
X Bankasının Uygulayacağı Faiz Oranı	$\%10 + \%2 \text{ (kar oranı)} + \%0,01356 = \%12,01356$
A işletmesine Kredinin Maliyeti	36.040 TL

Kaynak : GÜLER Sevinç ve TANER Berna, (2008), *Basel II 'ye Geçiş Öncesinde KOBİ'lerde Genel Durum Değerlendirmesi: Sorunlar ve Çözüm Önerileri*, İzmir Ekonomi Üniversitesi Bildiri El Kitabı, 2-4 Mayıs 2008, s 164.

Tablo 13 örneğimizde içsel derecelendirme yöntemi kullanıldığında, A işletmesinin derecelendirmesi kredi için başvurduğu X Bankası tarafından yapılmak durumundadır. İçsel derecelendirmede bankaların sermaye yükümlülüklerinde değişiklikler olacaktır. Bankanın A işletmesinin niteliksel ve niceliksel özelliklerine

göre yapmış olduğu hesaplamada sermaye yeterlilik oranını % 1,13 olarak bulduğu varsayılmaktadır.

Bu işlemde de faiz oranı “Faiz oranı = Krediyi Fonlama Maliyeti(%) + Kar Oranı(%) + Temerrüde Düşme Olasılık Puanı” formülü ile hesaplanmaktadır.

İlk olarak sermaye yükümlülük tutarı hesaplanmaktadır.

Sermaye Yükümlülük Tutarı= 300.000 * % 1,13 = 3.390 TL dir.

Temerrüde Düşme Olasılık Puanı= (0,12*3.390)/300.000 = % 0,01356 dir.

Faiz oranı = %10 + %2 + % 0,01356 = % 12,01356 puandır.

Bu yaklaşımda A işletmesinin kredi maliyet 36.040 TL olarak gerçekleşmektedir.

Yukarıdaki tablolarda A işletmesinin ihtiyacı olan 300.000 TL kredinin işletmeye maliyeti, standart yönteme göre derecelendirme notu olması, standart yönteme göre derecelendirme notu bulunmaması ve içsel derecelendirme yöntemine göre derecelendirildiği durumlar, ayrı ayrı incelenmiştir. Bunun sonucunda; A işletmesinin maliyetinin 38.880 ile 36.040 TL arasında değişmektedir. İyi kredilendirme derecelerine sahip olmak KOBİ'lere çok önemli maliyet avantajları sağlayabilecektir.

Basel II'yi bir dezavantaj olarak görmemek gerekir. Fakat KOBİ'ler açısından bakıldığında, şeffaf bir muhasebe sistemine sahip olmayan, yeterince kurumsallaşmamış ve iyi finansal verilere sahip olmayan KOBİ'ler Basel II ile birlikte kredi kullanamama durumuyla karşı karşıya kalabileceklerdir. Basel II'yi bir avantaj olarak görerek, gerekli tedbirleri alan ve iyi derecelendirme notlarına sahip KOBİ'ler için ise Basel II maliyetlerini düşürücü bir etkiye sahip olacağı açıktır (Güler ve Taner, 2008: 165).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BASEL DÜZENLEMELERİ KAPSAMINDA KOBİ'LERİN DERECELENDİRME SÜRECİNE ADAPTASYONLARI, ÇORUM İLİNDE BİR ARAŞTIRMA

3.1. ARAŞTIRMANIN AMACI

Araştırmanın amacı Çorum ilinde KOBİ'lerin sahip/yöneticilerinin fikirlerini almak, KOBİ'lerin demografik yapısı, finansal işleyişi ve Basel düzenlemelerinin tanınırlığını sorgulayıp derecelendirme sistemine adaptasyonlarını tespit etmektir.

Yapılan anket çalışmasında rastgele seçilmiş 44 adet KOBİ (Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının 04/11/2012 tarih ve 28457 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan tanıma göre) ziyaret edilmiştir.

3.2. ARAŞTIRMANIN KAPSAMI

Bu çalışmada, anket soruları analiz edilmeye uygun 44 işletmeyi kapsamaktadır. Yapılan araştırma Çorum ilinde faaliyet gösteren ve Çorum Ticaret ve Sanayi Odasından kapasite raporu almış 439 işletme içinden örneklem tespiti için aşağıdaki formül kullanılmıştır. Yapılan hesaplamalar sonucunda ulaşılması gereken minimum işletme sayısı, 2 standart hata kabul edilerek 44 işletme olarak hesaplanmıştır. Bilimsel çalışmalarda, Sosyal Bilimler Alanında evren büyüklüğü biliniyor ise % 10'luk örneklem büyüklüğü yeterli kabul edilmektedir (Kendirli, 2008:73).

$$n = \frac{N(pq)Z^2}{(N-1)E^2 + (pq)Z^2} \quad n = \frac{439(0.98 * 0.02)^2}{(439-1)0.04^2 + (0.98 * 0.02)^2}$$

= 44,17= 44 adet işletme

N=Toplam işletme sayısı 439 olarak alınmıştır (Çorum Ticaret ve Sanayi Odasından Alınan İşletme Sayısı).

p=İşletmelerin genel olarak %98'i KOBİ olarak varsayılmaktadır.

q= İşletmelerin KOBİ olmama olasılığı ise %2 olarak varsayılmıştır.

E= Kabul edilebilen örneklem hatası (Hata yapma düzeyi).

Z= KOBİ olmadığı varsayılan işletme sayısı.

3.3. VARSAYIMLAR

- Çalışma yapılan işletmelerin verdiği bilgiler gerçeği yansıtmaktadır.
- Çalışma kapsamına alınan işletmelerde anket sorularını tam olarak anlamışlardır ve buna göre cevap vermişlerdir.

3.4. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırmada veri toplama yöntemi olarak anket yöntemi kullanılmıştır. Anket uygulanmadan önce gerekli literatür taraması yapılmıştır. Benzer araştırmaların yöntemleri ve soru belgeleri incelenmiştir. Literatür de Basel II ve derecelendirme konusunda yapılan birçok araştırma olmakla birlikte bunların tamamına yakını 2010 yılından önce yapılmış ve Basel sürecine hazırlık aşaması sorgulanmıştır. Bu araştırmalarla işletmeler Basel sürecinden ne bekliyor, bilgi sahibi mi-değil mi gibi sorulara yanıt aranmıştır.

Bu araştırmada ise diğer araştırmalardan farklı olarak, başlamış ve devam eden Basel sürecinde işletmelerin adaptasyonları test edilmiştir. İşletmeler Basel sürecinden beklediklerini alabildiler mi, Basel düzenlemeleri ile “şeffaflık ve hesap verilebilirlik anlamında ilerleme kaydedebildiler mi, finansman bulma sıkıntısı kredi bulma sıkıntılarını aşılabildi mi” gibi sorulara cevap aranmıştır. Anketler, anketörler tarafından yüz yüze uygulanmış ve her bir anket tek tek değerlendirilmiştir.

3.5. ARAŞTIRMA SONUÇLARI VE DEĞERLENDİRME

Anket soruları iki bölümden oluşturulmuştur. İlk bölümde işletmenin yapısal özelliklerine yönelik sekiz soru sorulmuştur. İkinci bölümde işletmenin finansal durumu ve derecelendirme sürecine yönelik sorular sorulmuştur. Ayrıca ikinci bölümde işletmelerin derecelendirme sürecine adaptasyonlarını ölçmek amacıyla Beşli Likert Ölçeğinde on bir tane soru sorulmuştur. Bu sorular 1-5 arasında puanlanarak her işletmenin adaptasyon puanları çıkartılmıştır. Bu puanlarla işletmelerin çeşitli özellikleri “Varyans Analizi” ve “T” testlerine tabi tutulup anlamlı/anlamsız durumlar tespit edilmiştir. Veriler derlendikten sonra analiz için “SPSS” programı kullanılmıştır.

Yapılan testin güvenilirliği analizinde Cronbach alfa katsayısı 0,809 birim olarak ölçülmüştür. Bu oran da yapılan test sonucunda elde edilen verilerin oldukça güvenilir olduğunu göstermektedir. Cronbach alfa testinde 0,75 üzeri değerler çok güvenilir olarak kabul edilmektedir. Değerlendirme bölümü üç kısımdan oluşacaktır. İlk kısımda işletmenin yapısal özelliklerinin değerlendirilmesi, ikinci kısımda İşletmelerin finansal durum ve derecelendirme faaliyeti hakkındaki bilgiler değerlendirilecektir, üçüncü kısımda “Varyans Analizi”, Independent-Samples T-Test” ve “Post-Hoc” testleri yapılacaktır.

3.5.1 İşletmenin Yapısal Özelliklerine İlişkin Değerlendirme

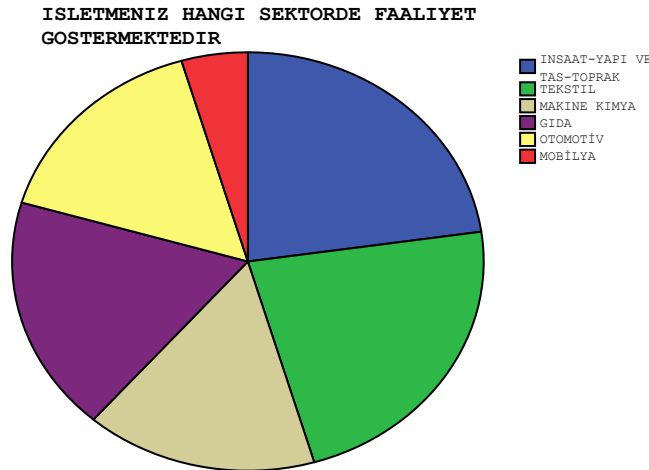
İşletmenin yapısal özelliklerine ilişkin verilerin incelenip yorumlanacağı bu bölümde tablolar ve grafiklerden yararlanılacaktır.

3.5.1.1. İşletmeniz hangi sektörde faaliyet göstermektedir?

Ankete katılan işletmelerin 2 tanesi (%4,5) mobilya sektörü, 7 tanesi (%15,9) otomotiv sektörü, 7 tanesi (%15,9) makine kimya sektörü, 8 tanesi (%18,2) gıda sektörü, 10 tanesi (%22,7) tekstil sektörü ve 10 tanesi de (%22,7) inşaat-yapı ve taş-toprak sektöründe faaliyette bulunmaktadır.

Anket verilerine göre Çorum'da inşaat ve tekstil sektörlerinde faaliyet gösteren işletmelerin çokluğu dikkat çekmektedir. Bunların bazı sebepleri; tekstil sektörü için düşük ücretli işçi çalıştırabilme olanağı, arsa ve yer temini maliyetlerinin düşüklüğü söylenebilir. İnşaat sektörü içinde organize sanayi bölgesi teşvikleri (sigorta indirimleri, ücretsiz/düşük ücretli yer temini) ve Çorum ilinin Karadeniz Bölgesi geçiş güzergahı üzerinde olması nakliyat kolaylığı etkili olmaktadır.

	Frekans	Yüzde Oranı	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli				
İNŞAAT-YAPI VE TAS-TOPRAK	10	22,7	22,7	22,7
TEKSTİL	10	22,7	22,7	45,5
MAKİNE KİMYA	7	15,9	15,9	61,4
GIDA	8	18,2	18,2	79,5
OTOMOTİV	7	15,9	15,9	95,5
MOBİLYA	2	4,5	4,5	100,0
Toplam	44	100,0	100,0	

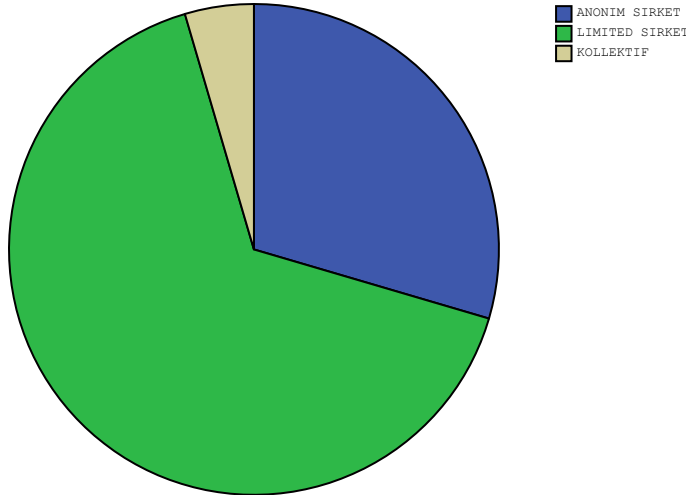
3.5.1.2. İşletmenizin hukuki yapısı nedir?

İşletmelerin hukuki durumları incelendiğinde ankete katılan işletmelerin 29 tanesi (%65,9) limited şirket, 13 tanesi (%29,5) anonim şirket ve 2 tanesi de (%4,5) kolektif şirketten oluşmaktadır.

Anket verileri incelendiğinde Çorum ilinde faaliyet gösteren işletmelerin çoğunluğu limited şirketlerden oluşmaktadır. Ancak 2013 yılında yürürlüğü girecek olan 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile birlikte işletmelerin anonim şirket olmaları önünde ki engeller kalkmıştır(Eski kanunda A.Ş. olmak için en az 5 kişi gerekirken Yeni T.T.K. ile 1 kişi de A.Ş. kurabilir, yönetim kurulu 3 kişi yerine 1 kişi olabilir). Buna bağlı olarak anonim şirket sayısının artacağını beklemek doğru olacaktır.

	Frekans	Yüzde Oranı	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli ANONİM SİRKET	13	29,5	29,5	29,5
LIMITED SİRKET	29	65,9	65,9	95,5
KOLLEKTİF	2	4,5	4,5	100,0
Toplam	44	100,0	100,0	

İŞLETMENİZİN HUKUKİ YAPI NEDİR

3.5.1.3. İşletmenizin yönetimini kimler yürütmektedir?

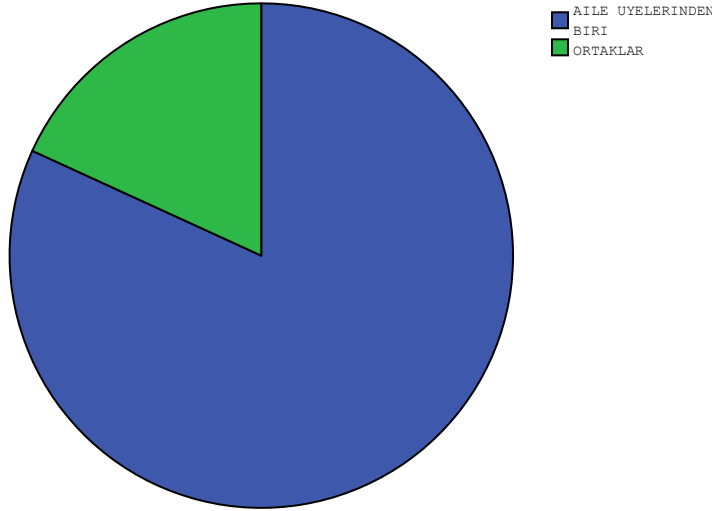
İşletmelerin yönetimini aile üyelerinden birisi yürütmektedir diyen 36 işletme (%81,8) bulunmaktadır. Yönetimi ortaklar yürütmektedir diyen işletme 8 (%18,2) dir.

Tablodan da görüldüğü gibi bu işletmelerin büyük çoğunluğu aile şirketi niteliğindedir. Bu, genel KOBİ karakterinin tipik ifadesidir.

Kurumsallaşmayı devamlılık açısından zorunluluk olarak gören işletmelerin ister aile bireylerinden ister profesyonellerden olsun, özellikle yönetsel pozisyonlarda istedikleri kişileri doğru seçmeleri gerekmektedir. Yeni yönetici yetiştirme konusunda yöntem olarak, aile üyelerinin işin gerektirdiği alanlarda eğitim almalarını sağlamak ve bunu izleyen aşamalarda, işletme içinde çeşitli üretim noktalarında çalıştırılarak işin uygulamalarına ilişkin tecrübe elde etmelerine yardımcı olmak şeklinde sürdürülmelidir.

	Frekans	Yüzde Oranı	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli AİLE ÜYELERİNDEN BİRİ	36	81,8	81,8	81,8
ORTAKLAR	8	18,2	18,2	100,0
PROFESYONEL YÖNETİCİ	0	0	0	100,0
AİLE ÜYELERİNDEN BİRİ VEYA PROFESYONEL YÖN.	0	0	0	100,0
Toplam	44	100,0	100,0	

İŞLETMENİZİN YÖNETİMİNİ KİMLER YÜRÜTMEKTEDİR

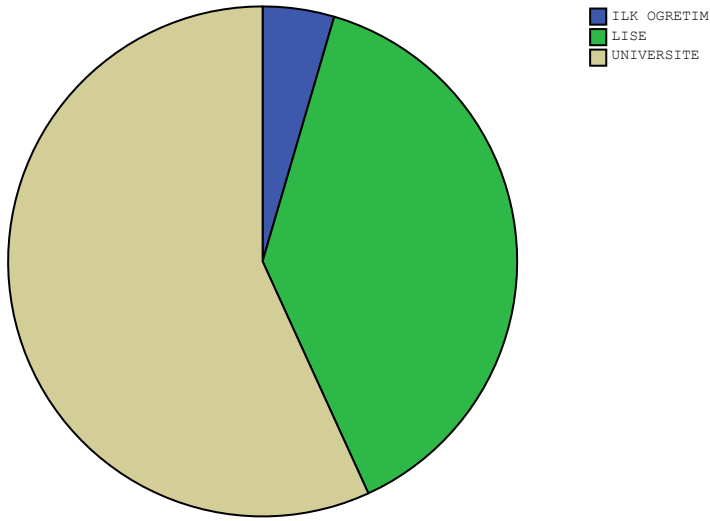

3.5.1.4. İşletmenizin ana ortağının eğitim durumu nedir?

İşletme sahiplerinin eğitim düzeyleri incelendiğinde; işletme sahiplerinin 2 tanesi (%4,5) ilköğretim, 17 tanesi (%38,6) lise, 25 tanesi de (%56,8) üniversite mezunu olduğu görülmektedir. İşletme sahiplerinin büyük çoğunluğunun (%56,8) üniversite mezunu olması işletmeye dinamizm ve güç kattığı açıktır.

	Frekans	Yüzde Oranı	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli İLK OGRETİM	2	4,5	4,5	4,5
LİSE	17	38,6	38,6	43,2
UNİVERSİTE	25	56,8	56,8	100,0
Toplam	44	100,0	100,0	

İŞLETMENİZİN ANA ORTAGIN EĞİTİM DURUMU NEDİR

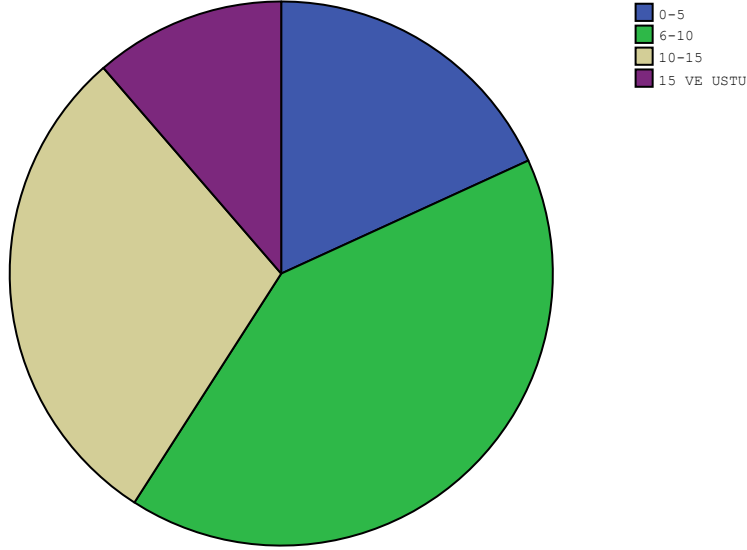

3.5.1.5. İşletmeniz kaç yıldır faaliyette bulunuyor?

İşletmelerin faaliyette bulunduğu süreler incelendiğinde 8 işletmenin (%18,2) 0-5 yıl, 18 işletmenin (%40,9) 6-10 yıl, 13 işletmenin (%29,5) 10-15 yıl, 5 işletmenin de (%11,4) 15 ve daha fazla yıldır faaliyette bulunduğu görülmektedir. İşletmelerin çoğunluğuna baktığımızda 26 işletme (% 59) genç işletme sayılabilir.

	Frekans	Yüzde Oranı	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli 0-5	8	18,2	18,2	18,2
6-10	18	40,9	40,9	59,1
10-15	13	29,5	29,5	88,6
15 VE USTU	5	11,4	11,4	100,0
Toplam	44	100,0	100,0	

İŞLETMENİZ KAC YILDIR FAALİYETTE BULUNUYOR

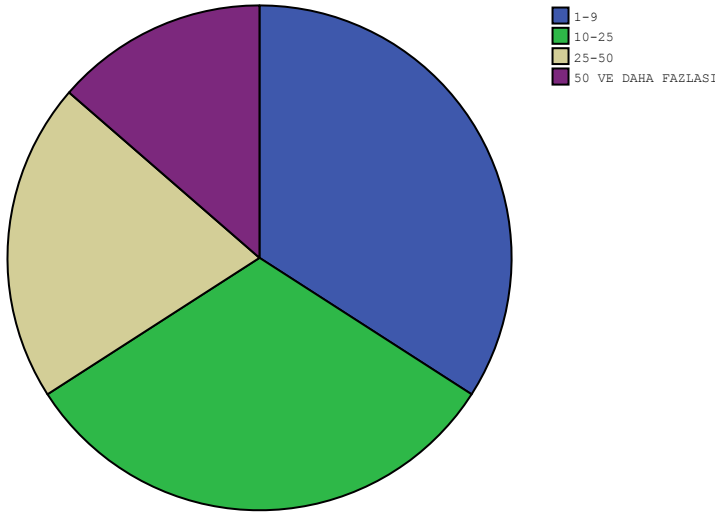

3.5.1.6. İşletmenizdeki çalışan sayısı nedir?

Ankete katılan KOBİ'lerden çalışan sayıları 1-9 arası 15 işletme (%34,1), 10-25 arası olan 14 işletme (%31,8), 25-50 olan 9 işletme (%20,5) ve 50'den fazla çalışanı olan 6 işletme (%13,6) olarak ifade edilmiştir. 1-50 arası çalışan sayısı olan KOBİ'lerin çoğunlukta olduğu görülmektedir. Genel itibariyle küçük boy işletme olarak adlandırılan 1-50 arası işçi çalıştıran işletmelerin oranının Çorum ilinde % 86 olduğu görülmektedir.

	Frekans	Yüzde Oranı	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli 1-9	15	34,1	34,1	34,1
10-25	14	31,8	31,8	65,9
25-50	9	20,5	20,5	86,4
50 VE DAHA FAZLASI	6	13,6	13,6	100,0
Toplam	44	100,0	100,0	

İŞLETMENİZDEKİ CALISAN SAYISI NEDİR

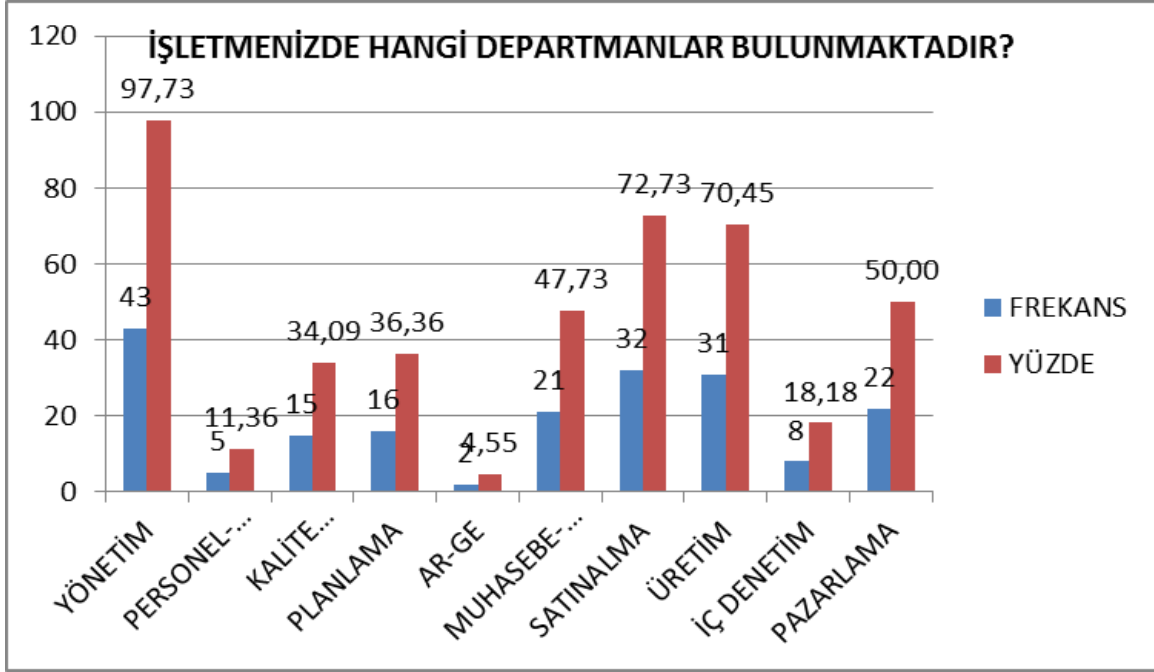

3.5.1.7.İşletmenizde hangi departmanlar bulunmaktadır?

Ankete katılan işletmelerden 43 tanesinde (%97,73) yönetim departmanı, 5 tanesinde (%11,36) Personel-İKY departmanı, 15 tanesinde (%34,09) kalite kontrol, 16 tanesinde (%36,36) planlama departmanı, 2 tanesinde (%4,55) AR-GE departmanı, 21 tanesinde (%47,73) muhasebe-fınans departmanı, 32 tanesinde (%72,73) satınalma departmanı, 31 tanesinde (%70,45) üretim departmanı, 8 tanesinde (%18,18) iç denetim departmanı ve 22 tanesinde (%50) pazarlama departmanı olduğu ifade edilmiştir.

Tabloya göre anlaşılmaktadır ki işletmelerin tamamına yakınında yönetim departmanı bulunmakta olup AR-GE departmanı yok denecek kadar azdır. İşletmelerin hemen hemen yarısında pazarlama ve muhasebe-fınans departmanı bulunmaktadır. İşletmelerin kalite ve verimliliklerinin artması için AR-GE, Personel-İKY, iç denetim ve kalite kontrol birimlerini oluşturmaları gerektiği söylenebilir. İşletmesinde muhasebe-fınans birimi olan 21 işletme (%47) bulunmaktadır, işletmelerin 23'ünde (%52) bu birim bulunmamaktadır. %47'lik oran KOBİ'ler açısından, konunun önemini ifade eder. Ancak, %52'sinin de büyük bir orandır. Finansal işlemlerin daha sağlıklı takibi için böyle bir bölümün oluşturulması gereklidir.

	YÖNETİM	PERSONEL-İKY	KALİTE KONTROL	PLANLAMA	AR-GE	MUHASEBE-FİNANS	SATINALMA	ÜRETİM	İÇ DENETİM	PAZARLAMA
FREKANS	43	5	15	16	2	21	32	31	8	22
YÜZDE	97,73	11,36	34,09	36,36	4,55	47,73	72,73	70,45	18,18	50,00

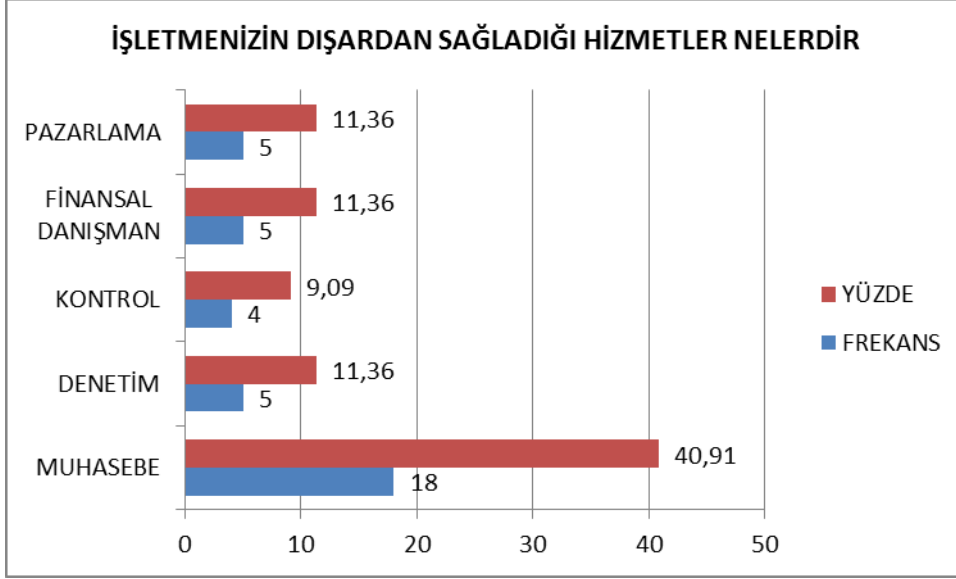

3.5.1.8. İşletmenizin dışardan sağladığı hizmetler nelerdir?

	MUHASEBE	DENETİM	KONTROL	FİNANSAL DANIŞMAN	PAZARLAMA
FREKANS	18	5	4	5	5
YÜZDE	40,91	11,36	9,09	11,36	11,36

Ankete katılan işletmelerin 18'inde (%40,91) muhasebe hizmeti, 5 tanesinde (%11,36) denetim hizmeti, 4 tanesinde (%9,09) kontrol hizmeti, 5 tanesinde (%11,36) finansal danışmanlık hizmeti, 5 tanesinde (%11,36) pazarlama hizmeti dışardan sağlanmaktadır.

En çok danışmanlık hizmeti alınan konu, muhasebedir. İkinci en çok tercih edilen konu finansal danışmanlık, pazarlama, denetimdir. Hiçbir konuda danışmanlık hizmeti almayanların oranı ise çok yüksektir. Halbuki, günümüz şartlarında bu tür hizmetler almadan sağlıklı bir büyüme gerçekleştirmek, kolay değildir.

3.5.2. İşletmelerin finansal durum ve derecelendirme faaliyeti hakkındaki bilgiler?

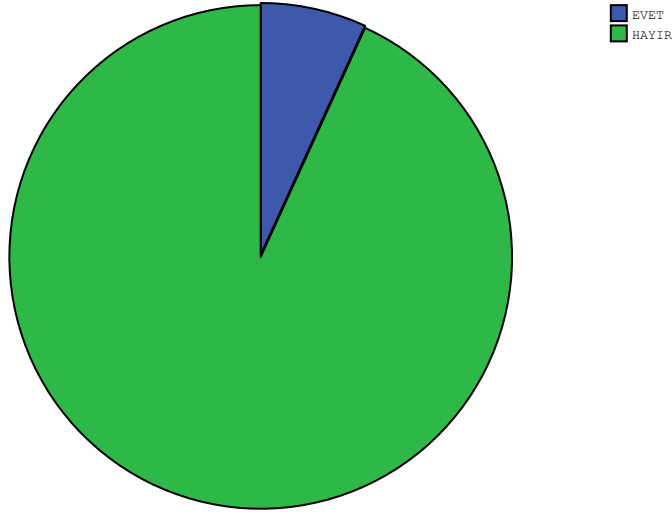
İşletmenin finansal durum ve derecelendirme faaliyeti hakkındaki verilerin incelenip yorumlanacağı bu bölümde tablolar ve grafiklerden yararlanılacaktır.

3.5.2.1. Şirket çalışanlarından Basel II ile ilgili eğitim alan var mı?

Ankete katılan işletmelerden 3'ü (%6,8) Basel II ile ilgili eğitim aldığını ve 41'i (%93,2) de Basel II hakkında eğitim almadığını belirtmiştir. Bu sonuçlara göre işletmelerin büyük çoğunluğu Basel II'yi kulaktan dolma bilgilerle tanıdığı anlaşılmaktadır.

	Frekans	Yüzde Oranı	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli EVET	3	6,8	6,8	6,8
HAYIR	41	93,2	93,2	100,0
Toplam	44	100,0	100,0	

SİRKET CALISANLARINDAN BASEL II ILE ILGILI EGITIM
VARM

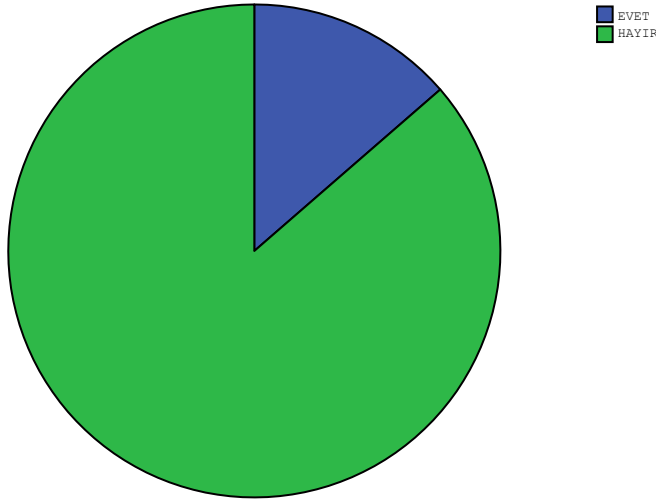

3.5.2.2. İşletmeniz için derecelendirme notu talebiniz oldu mu?

Ankete katılan işletmelerden derecelendirme talebi olan 6 işletme (%13,6) ve derecelendirme talebi olmayan 38 işletme (%86,4) vardır. İşletmelerin büyük çoğunluğu derecelendirme talebinde bulunmamış olup bir sonra ki anket sorusuna “Derecelendirme işlemi devlet tarafından ücretsiz yapılacak olsa buna dahil olur musunuz?” verilen cevaplarla karşılaştırıldığında işletmelerin %97’si derecelendirme işlemini yaptıracağını belirtmiştir. Bu verilere göre işletmeler için derecelendirme işleminde maliyet unsurunun caydırıcı olduğu anlaşılmaktadır.

	Frekans	Yüzde Oranı	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli EVET	6	13,6	13,6	13,6
HAYIR	38	86,4	86,4	100,0
Toplam	44	100,0	100,0	

İŞLETMENİZ İÇİN DERECELENDİRME NOTU TALEBİNİZ OLDU MU

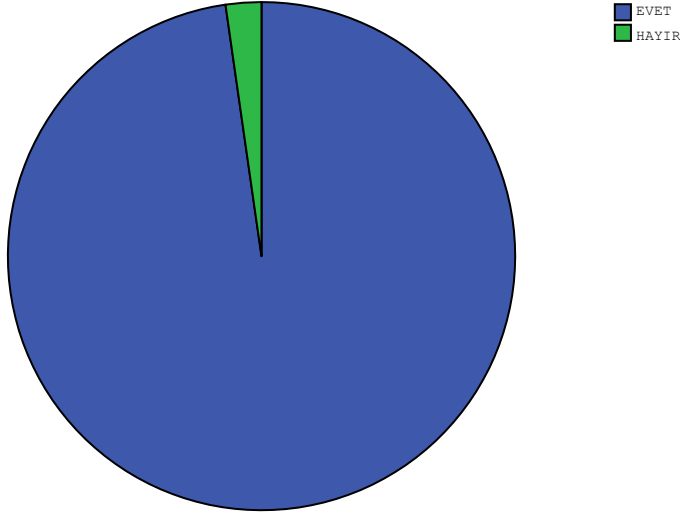

3.5.2.3. Derecelendirme yöntemi devlet tarafından ücretsiz yapılırsa buna dahil olur musunuz?

Ankete katılan işletmelerden derecelendirme işlemi devlet tarafından ücretsiz yapılması durumunda bu işlemi yaptıracak olan işletme sayısı 43 (%97,7) olup; derecelendirme talebinde bulunmayacağını belirten işletme sayısı 1 (%2,3) olarak ifade edilmiştir. Aşağıdaki tablodan işletmelerin derecelendirme sistemine olumlu baktıkları ve sistemin kendileri için yararlı olacağı düşüncesi taşıdıkları anlaşılmaktadır.

	Frekans	Yüzde Oranı	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli EVET	43	97,7	97,7	97,7
HAYIR	1	2,3	2,3	100,0
Toplam	44	100,0	100,0	

DERECELENDİRME YÖNTEMİ DEVLET TARAFINDAN ÜCRETSİZ
YAPILIRSA BUNA DAHİL OLURMUSUNUZ

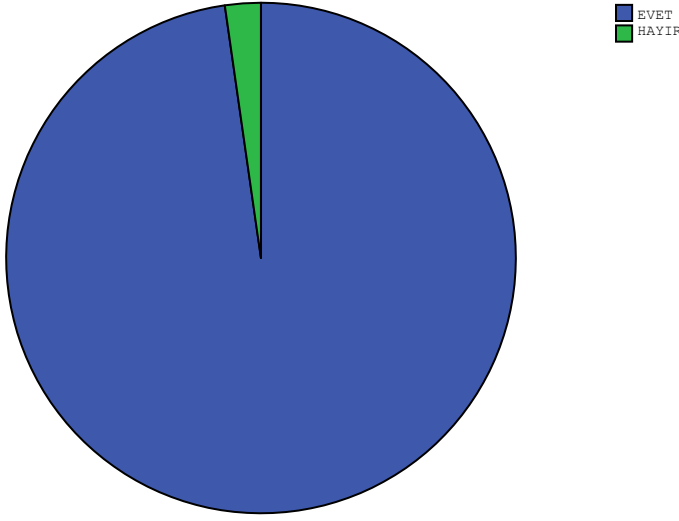

3.5.2.4. İşletmenizde iş planı hazırlanmakta mıdır?

Ankete katılan işletmelerin 43'ünde (%97,7) iş planı yapılmakta olup, 1 işletmede (%2,3) iş planı yapılmadığı ifade edilmiştir. Bu verilere bakıldığında işletmelerin üretim süreçlerinde, yönetim süreçlerinde ve finansal anlamda iş planları yaptıkları anlaşılmaktadır.

	Frekans	Yüzde Oranı	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli EVET	43	97,7	97,7	97,7
HAYIR	1	2,3	2,3	100,0
Toplam	44	100,0	100,0	

İŞLETMENİZDE İS PLANI HAZIRLANMAKTAMIDIR

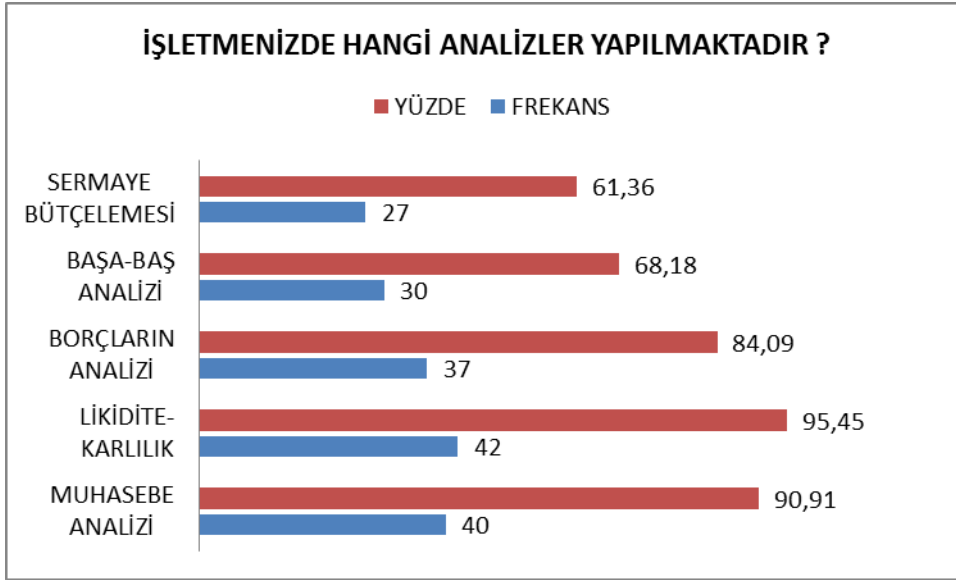

3.5.2.5. İşletmenizde hangi analizler yapılmaktadır?

Ankete katılan işletmelerin; 40'ında (%90,91) muhasebe analizi, 42'sinde (%95,45) likidite-karlılık analizi, 37'sinde (%84,09) borçların analizi, 30'unda (%68,18) başa-baş analizi, 27'sinde (%61,36) sermaye bütçelemesi analizi yapıldığı ifade edilmiştir.

	MUHASEBE ANALİZİ	LİKİDİTE-KARLILIK	BORÇLARIN ANALİZİ	BAŞA-BAŞ ANALİZİ	SERMAYE BÜTÇELEMESİ
FREKANS	40	42	37	30	27
YÜZDE	90,91	95,45	84,09	68,18	61,36

Anket verileri incelendiğinde işletmelerin tamamına yakınında muhasebe analizi, likidite analizi ve borçların analizi yapıldığı anlaşılmaktadır. Bu tabloya göre işletmeler finansal tablolarının analizlerini yapmakta, faaliyetlerini gerçekleştirebilmek için likidite sıkıntısı çekmemek için gerekli likit kaynakları kontrol etmekte ve borçlarının analizini yaparak temerrüde düşmemektedirler.

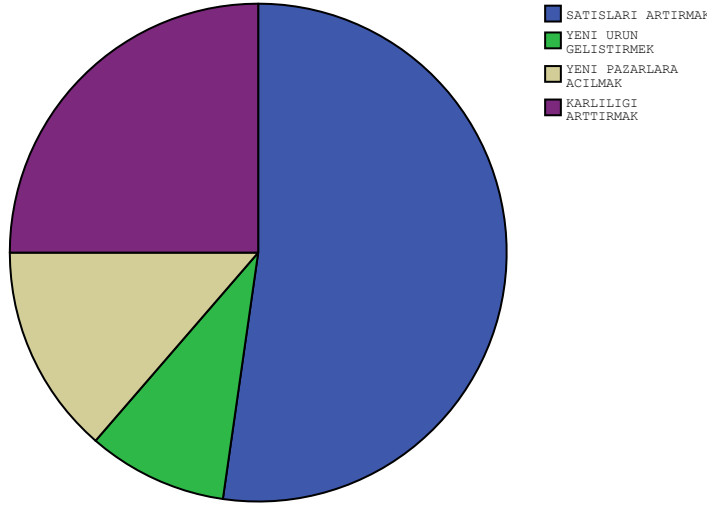

3.5.2.6. İşletmelerin yabancı kaynak kullanma nedenleri nelerdir?

Yabancı kaynak kullanma nedenleri konusundaki anket sonuçlarına göre işletmelerin 23 tanesi (%52,3) satışlarını artırmak için, 11 tanesi (%25) karlılığını artırmak için, 6 tanesi (%13,6) yeni pazarlara açılmak için ve 4 tanesi (% 9,1) yeni ürün geliştirmek için yabancı kaynak kullanmaktadır. Bu anket sonucuna göre işletmelerin yeni pazarlara girmek, yeni ürün geliştirmek gibi amaçlarının olmadığı ve geleneksel anlamda satışları artırarak karlılıklarına katkı yapacağını düşünmektedirler.

	Frekans	Yüzde Oranı	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli SATISLARI ARTIRMAK	23	52,3	52,3	52,3
YENI URUN GELISTIRMEK	4	9,1	9,1	61,4
YENI PAZARLARA ACILMAK	6	13,6	13,6	75,0
KARLILIGI ARTTIRMAK	11	25,0	25,0	100,0
Toplam	44	100,0	100,0	

İŞLETMELERİN YABANCI KAYNAK KULLANMA NEDENLERİ NELERDİR

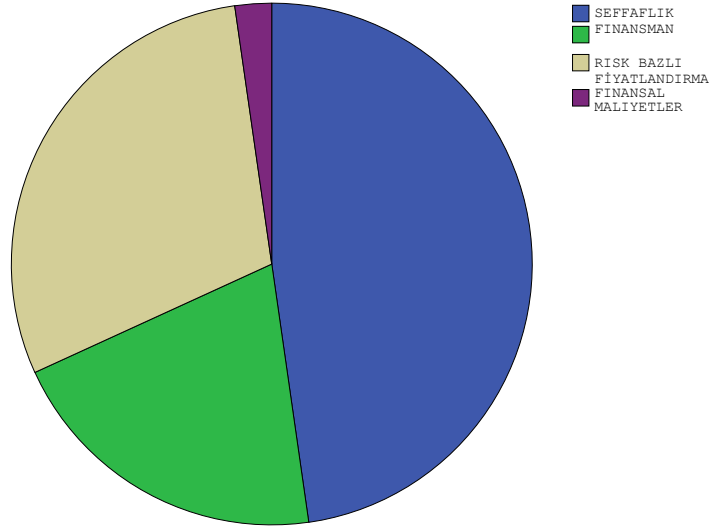

3.5.2.7. Derecelendirme sisteminin işletmeler için getirdiği en önemli finansal zorluk nedir?

Ankete katılan işletmelerin 21'i (47,7) neredeyse yarısı en önemli finansal zorluk olarak şeffaflığı görmektedir. Firmaların hazırladıkları mali tabloların Basel-II kriterlerine uygun olması gerekmektedir. Şeffaflık ilkesini finansal zorluk olarak tanımlayan bu işletmelerde finansal danışman eksikliği veya işletmelerin kurumsallaşamamasından dolayı mali tablolarına ilişkin bilgileri rakiplerinden üçüncü kişilerden sakınması veya korkmasından kaynaklanabilir. Bu da firmalar için şeffaflık sorununu oluşturmaktadır. Bunun yanında risk bazlı fiyatlandırma diyen işletme sayısı 13 (%29,6) olmuştur. Bu oran; risk bazlı kredi fiyatlama uygulaması ile riski yüksek firmaların finansman maliyetinin artışı anlamına gelmektedir. İşletmelerin 9'u da (% 20,5) derecelendirme sisteminin finansman sıkıntısına yol açtığını düşünmektedir. Bu işletmelerde finansal yapılarının güçsüz olmasından dolayı kredi kullanamayacağını düşünmektedirler.

	Frekans	Yüzde Oranı	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli SEFFAFLIK	21	47,7	47,7	47,7
FINANSMAN	9	20,5	20,5	68,2
RISK BAZLI FİYATLANDIRMA	13	29,6	29,6	97,7
FINANSAL MALİYETLER	1	2,3	2,3	100,00
Toplam	44	100,0	100,0	

**DERECELENDİRME SİSTEMİNİN İŞLETMELER İÇİN
GETİRDİĞİ EN ÖNEMLİ FİNANSAL ZORLUK NEDİR**

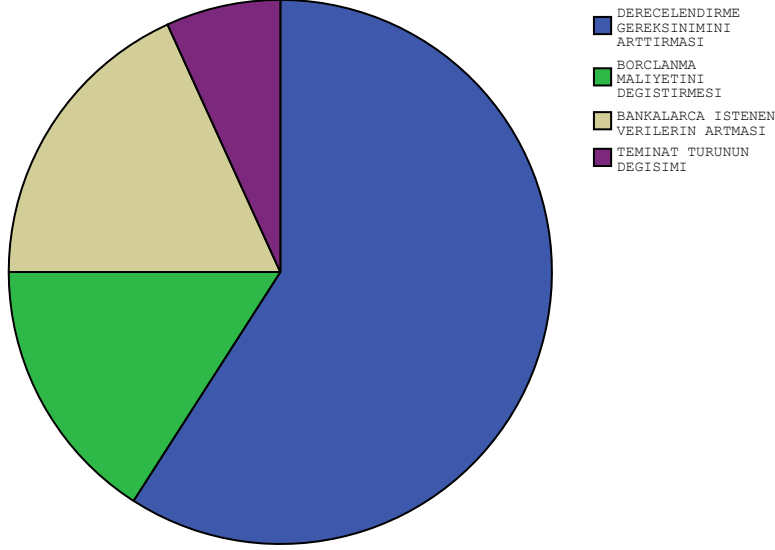

3.5.2.8. Basel II kriterleri reel sektörü nasıl etkilemektedir?

Basel II kriterlerinin uygulanmasıyla birlikte reel sektörde ortaya çıkan etki %59,1 ile derecelendirme gereksiniminin artması olmuştur. İşletmeler bu sürece dahil olmakla birlikte derecelendirmeye olan ihtiyaçlarının farkında oldukları anlaşılmaktadır. Bankaca istenilen verilerin artacağını düşünen 8 işletme (%18,2) bulunmaktadır. Borçlanma maliyetinin değişeceğini söyleyen 7 işletme (%15,9) bulunmaktadır. Teminat türünün değişeceğini belirten 3 işletme (%6,8) işletme bulunmaktadır.

	Frekans	Yüzde Oranı	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli DERECELENDİRME GEREKSİNİMİNİ ARTTIRMASI	26	59,1	59,1	59,1
BORÇLANMA MALİYETİNİ DEĞİŞTİRMESİ	7	15,9	15,9	75,0
BANKALARCA İSTENEN VERİLERİN ARTMASI	8	18,2	18,2	93,2
TEMİNAT TURUNUN DEĞİŞİMİ	3	6,8	6,8	100,0
Toplam	44	100,0	100,0	

BASEL II KRITERLERİ REEL SEKTÖRÜ NASIL ETKİLEMEKTEDİR

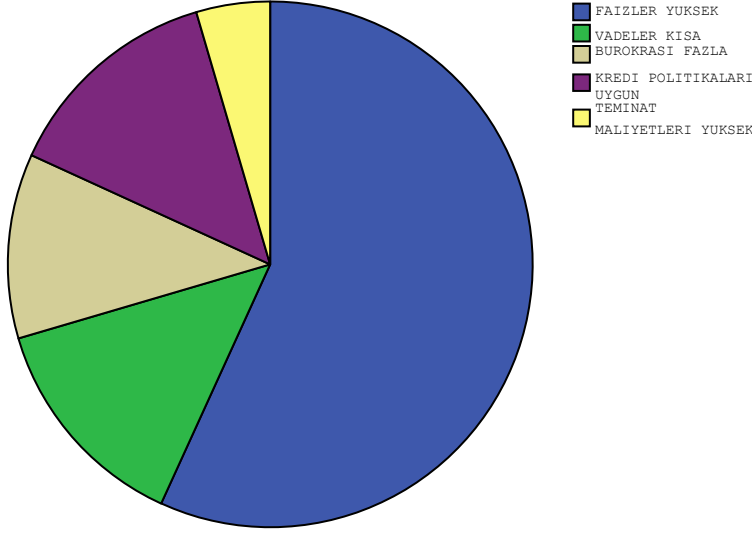

3.5.2.9. Bankaların uyguladığı kredi politikaları hakkındaki düşünceleriniz?

Ankete katılan Çorum ilindeki KOBİ'lerin 2 tanesi (%4,5) teminat maliyetlerinin yüksekliğinden, 5 tanesi (11,4) bürokratik süreçten, 6 tanesi (%13,6) vadelerin kısalığından ve 25 tanesi (%56,8) faizlerin yüksekliğinden şikayet etmekle birlikte 6 işletme de (%13,6) kredi politikalarının uygun olduğunu belirtmiştir. Bu durum işletmelerin genel ekonomik yapı itibariyle kredilerden uzak durduğu yüksek faiz oranıyla borçlanarak işletmeyi uzun süreli devam ettirilmesinin mümkün olmayacağı düşüncesinden kaynaklanıyor olabilir.

	Frekans	Yüzde Oranı	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli FAİZLER YUKSEK	25	56,8	56,8	56,8
VADELER KISA	6	13,6	13,6	70,5
BUROKRASI FAZLA	5	11,4	11,4	81,8
KREDİ POLİTİKALARI UYGUN	6	13,6	13,6	95,5
TEMİNAT MALİYETLERİ YUKSEK	2	4,5	4,5	100,0
Toplam	44	100,0	100,0	

**BANKALARIN UYGULADIGI KREDI POLİTİKALARI HAKKINDAKİ
DÜŞÜNCELERİNİZ**

3.5.2.10. Kredi bulmakta karşılaşılan sorunlar nelerdir?

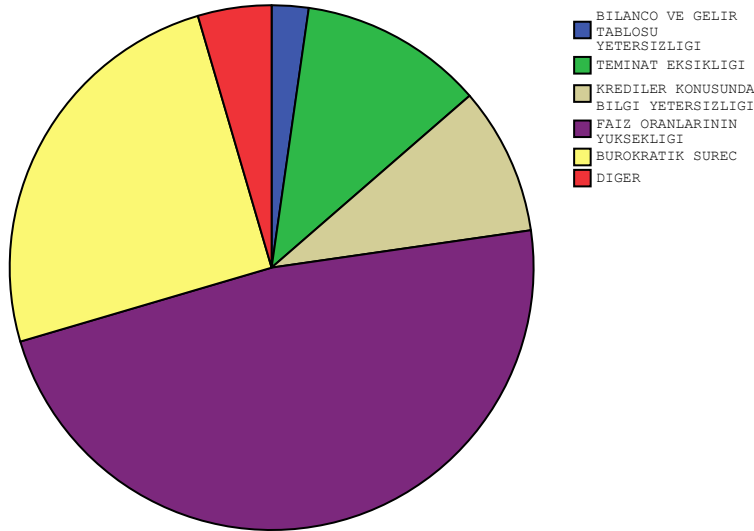
Ankete katılan Çorum ilindeki KOBİ'lerin 1 tanesi (%2,3) bilanço ve gelir tablosu yetersizliğinden, 2 tanesi (%4,5) diğer nedenler, 4 tanesi (%9,1) bilgi yetersizliğinden, 5 tanesi (%11,4) teminat eksikliğinden, 11 tanesi (%25) bürokratik süreçten ve büyük çoğunluğu olan 21 tanesi (%47,7) faiz oranlarının yüksekliğinden şikayet etmektedir. Bu nedenle kredi kullanmakta zorluk çekilmektedir.

Bu veriler göz önünde bulundurulduğunda KOBİ'lerin kredi bulmaktaki sorunları aşmaları için uyması gereken kurallar aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Bankalardan edinilmesi gereken bilgilerin zamanında ve tam olarak edinilmesi,
- Bankalara zamanında ve tam dokümantasyon sağlamak,
- Kredi sözleşmesinin şartlarını tam olarak kontrol etmek,
- Kredi alan şirketler derecelerini aktif olarak yönetmeli,
- Kredi sözleşme şartlarına uyulması.

	Frekans	Yüzde Oranı	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli BILANCO VE GELİR TABLOSU YETERSİZLİĞİ	1	2,3	2,3	2,3
TEMİNAT EKSİKLİĞİ	5	11,4	11,4	13,6
KREDİLER KONUSUNDA BİLGİ YETERSİZLİĞİ	4	9,1	9,1	22,7
FAİZ ORANLARININ YÜKSEKLİĞİ	21	47,7	47,7	70,5
BUROKRATİK SUREC	11	25,0	25,0	95,5
DİĞER	2	4,5	4,5	100,0
Toplam	44	100,0	100,0	

KREDİ BULMAKTA KARŞILASILAN SORUNLAR NELERDİR

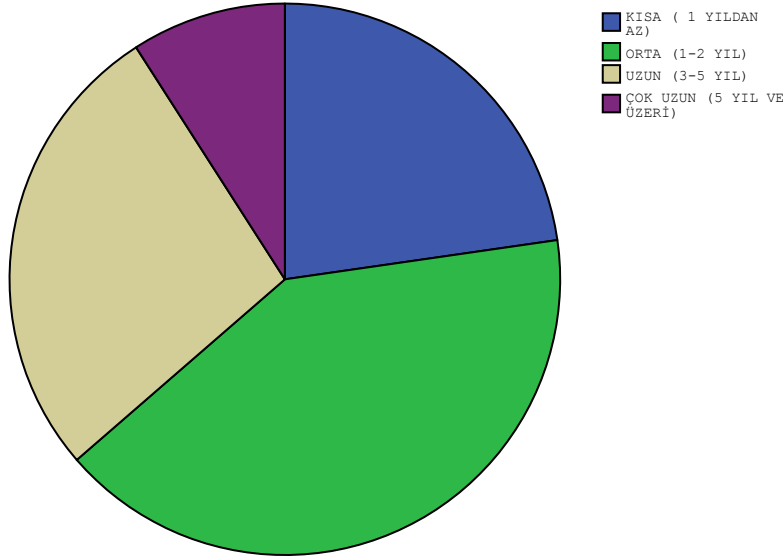
3.5.2.11. Bankalardan kullandığınız kredide hangi vadeleri tercih ediyorsunuz?

Ankete katılan işletmelerden 10 tanesi (%22,7) kısa vadeli (1 yıldan az), 18 tanesi (%40,9) orta(1-2 yıl) vadeli, 12 tanesi (%27,3) uzun(3-5 yıl) vadeli, 4 tanesi (%9,1) çok uzun (5 yıl ve üzeri) vadeli kredi kullandıklarını ifade etmiştir.

	Frekans	Yüzde Oranı	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli KISA (1 YILDAN AZ)	10	22,7	22,7	22,7
ORTA (1-2 YIL)	18	40,9	40,9	63,6
UZUN (3-5 YIL)	12	27,3	27,3	90,9
ÇOK UZUN (5 YIL VE ÜZERİ)	4	9,1	9,1	100,0
Toplam	44	100,0	100,0	

Bu tabloya göre işletmeler uzun vadeli kredi kullanmadıkları/kullanamadıkları anlaşılmaktadır. İşletmeler yatırım yapabilmek için mümkün olduğunca uzun vadeli kredi kullanmak durumundadır. Aksi halde likidite sıkıntısına düşeceklerdir. Ankete katılan işletmeler bunun farkında olup olumlu derecelendirme notu alarak uzun vadeli kredi kullanabilirler ve yatırımlarla büyüyerek karlılıklarını artırabilirler.

BANKALARDAN KULLANDIĞINIZ KREDİDE HANGİ VADELERİ TERCİH EDİYORSUNUZ

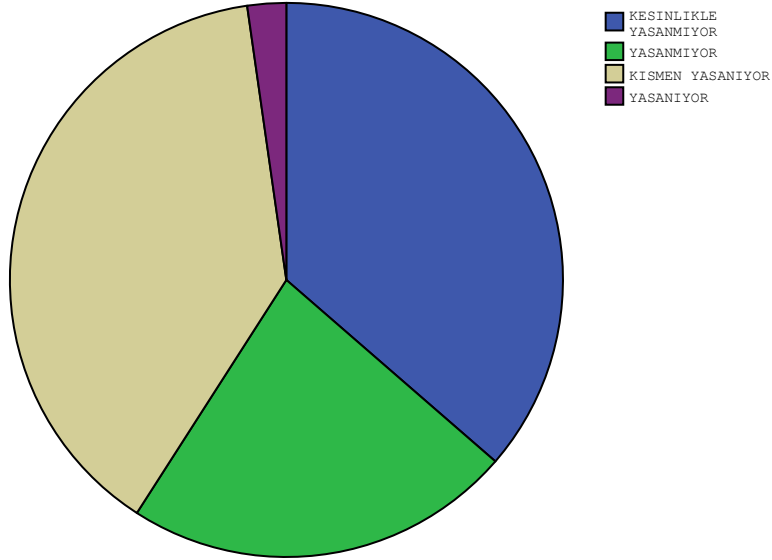
3.5.2.12. İşletmenizde kaynak temininde sorun yaşıyor mu?

Ankete katılan işletmelerden kayan temininde sorun yaşamadığını ifade eden 26 işletme (%59,1) olup, kaynak temininde sıkıntı yaşadığını ifade eden 18 işletme (%41) işletme bulunmaktadır.

	Frekans	Yüzde Oranı	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli KESİNLİKLE YASANMIYOR	16	36,4	36,4	36,4
YASANMIYOR	10	22,7	22,7	59,1
KİSMEN YASANIYOR	17	38,6	38,6	97,7
YASANIYOR	1	2,3	2,3	100,0
KESİNLİKLE YASANIYOR	0	0	0	100,0
Toplam	44	100,0	100,0	

Bu tablo incelendiğinde işletmelerin kaynak temini için teminat sıkıntısı yaşadıkları veya bankaların içsel derecelendirme yöntemlerinden iyi bir not alamadıkları anlaşılmaktadır.

İŞLETMENİZDE KAYNAK TEMİNİNDE SORUN YASANIYORMU

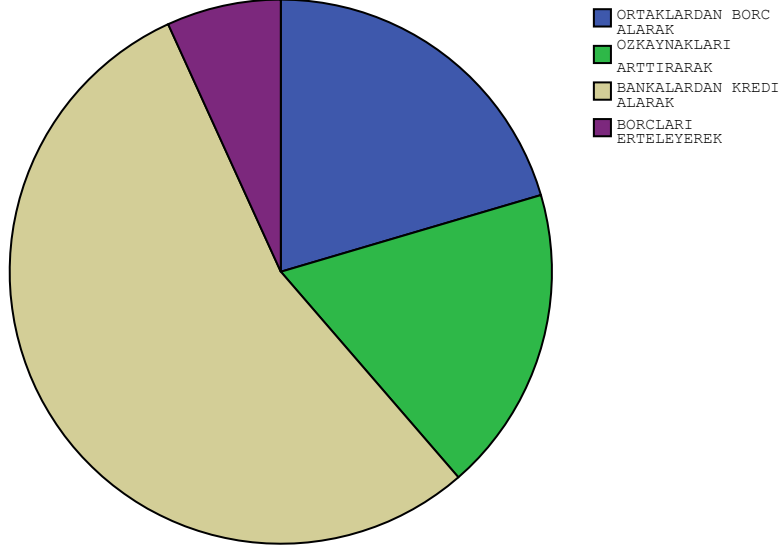

3.5.2.13. Kaynak sıkıntısının aşılma yöntemi nedir?

Ankete katılan işletmelerin kaynak sıkıntısını aşma yöntemine bakıldığında; 3 işletme (%6,8) borçlarını erteleyerek, 8 işletme (%18,2) öz kaynaklarını arttırarak, 9 işletme (%20,5) ortaklardan borç alarak, 24 işletme de (%54,5) bankalardan kredi kullanarak bu sıkıntıyı aştıkları anlaşılmaktadır. Bu veriler incelendiğinde işletmelerin çoğunluğu kaynak sıkıntısını aşmak için kredi kullandığı anlaşılmaktadır.

	Frekans	Yüzde Oranı	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli ORTAKLARDAN BÖRC ALARAK	9	20,5	20,5	20,5
OZKAYNAKLARI ARTTIRARAK	8	18,2	18,2	38,6
BANKALARDAN KREDİ ALARAK	24	54,5	54,5	93,2
BORCLARI ERTELEYEREK	3	6,8	6,8	100,0
Toplam	44	100,0	100,0	

KAYNAK SIKINTISININ ASILMA YÖNTEMİ NEDİR

3.5.2.14. İşletmenizin öz sermayesini yeterli buluyor musunuz?

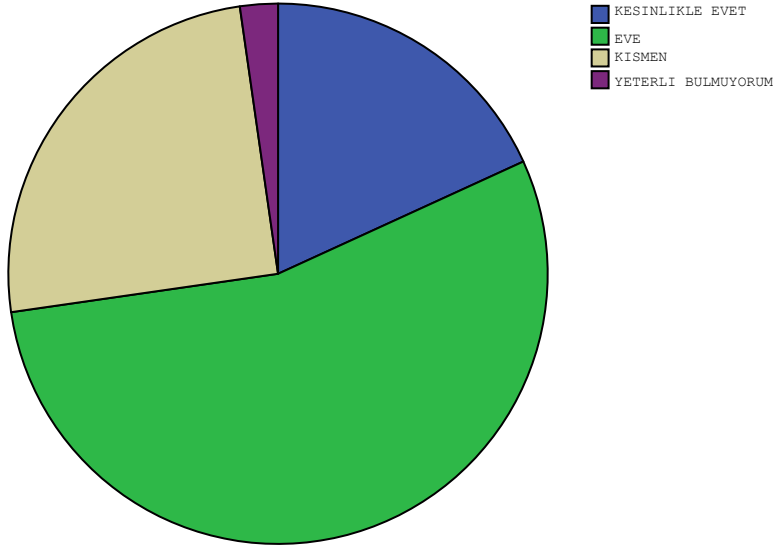
Ankete katılan işletmelerden öz kaynağının yeterli düzeyde olduğunu söyleyen işletmeler 32 tane (%72,7) dir. Tam yeterli bulmayan ve yeterli bulmayan 12 işletme (%27,3) vardır. Anket verileri göstermektedir ki Çorum'daki KOBİ'ler sermaye ve finansal anlamda güçlü olduklarına inanmaktalar. Bu da çok büyük olmayan krizler sonrasında ayakta kalabilecekleri anlamına gelmektedir.

	Frekans	Yüzde Oranı	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli KESİNLİKLE EVET	8	18,2	18,2	18,2
EVET	24	54,5	54,5	72,7
KİSMEN	11	25,0	25,0	97,7
YETERLİ BULMUYORUM	1	2,3	2,3	100,0
KESİNLİKLE YETERLİ BULMUYORUM	0	0	0	100,0
Toplam	44	100,0	100,0	

Öz sermayenin güçlülüğü firmaları sermaye yetersizliğinden korumanın yanı sıra dışsal şoklar karşısında karşılaşacağı likidite, risk, beklenen getirilerin düşüklüğü gibi

unsurlardan korur. Aynı zamanda firmaların öz sermayelerinin büyüklüğü firmaları fazla borçlanmanın getireceği risklere karşı güçlü duruma getirir.

İŞLETMENİZİN ÖZ SERMAYESİNİ YETERLİ BULUYORMUSUNUZ

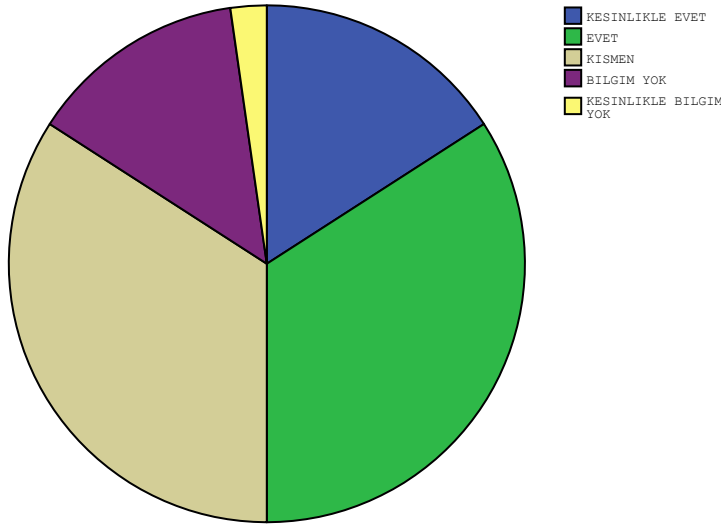
3.5.2.15. Basel II hakkında bilginiz var mı?

Anket sonuçlarına göre Basel II hakkında; 7 işletme %(15,9) kesinlikle bilgi sahibi olduğunu, 15 işletme (%34,1) bilgi sahibi olduğunu, 15 işletme (%34,1) kısmen bilgili olduğunu 7 işletme (%15,9) de bilgisi olmadığını ifade etmiştir. Bu sonuçlara göre derecelendirme kavramı hakkında işletmelerin %'50 sinin yeterli bilgiye sahip olduğu %50'sinin de yeterli düzeyde bilgi sahibi olmadığı anlaşılmıştır.

	Frekans	Yüzde Oranı	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli KESİNLİKLE EVET	7	15,9	15,9	15,9
EVE	15	34,1	34,1	50,0
KİSMEN	15	34,1	34,1	84,1
BİLGİM YOK	6	13,6	13,6	97,7
KESİNLİKLE BİLGİM YOK	1	2,3	2,3	100,0
Toplam	44	100,0	100,0	

Araştırma yapılırken KOBİ'lerin Basel II ile ilgili olarak daha çok duyum şeklinde bir bilgiye sahip oldukları ve açıkçası genel olarak söylemek gerekirse pek ilgi duymadıkları gözlemlenmiştir. Tabloda her ne kadar işletmelerin %84'lük kısmı Basel II hakkında bilgi sahibi olduklarını ifade etseler de bu bilginin çok yüzeysel bir niteliğe sahip olduğunu gözlemlerimize dayalı olarak ifade etmenin yanlış olmayacağı söylenebilir.

BASEL II HAKKINDA BILGINIZ VAR MI

3.5.2.16. Derecelendirme sistemi kredi temininde kolaylık sağlar mı?

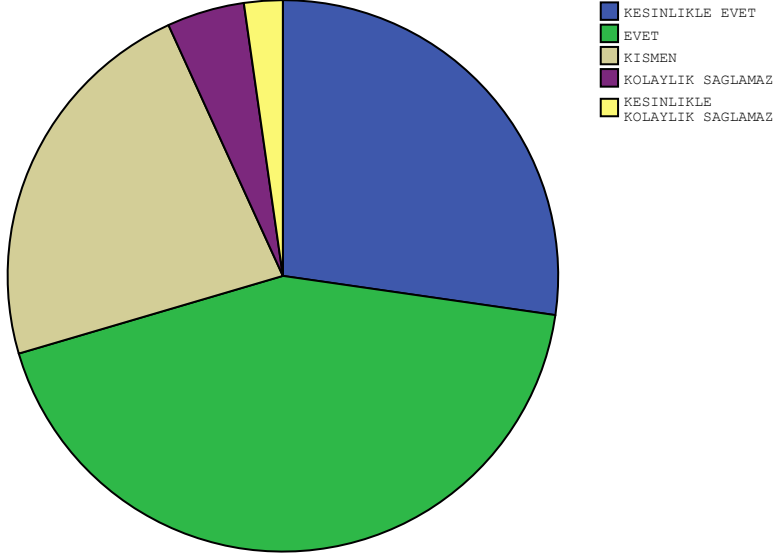
Ankete katılan işletmelerin, derecelendirme sistemi kredi temininde kolaylık sağlar mı sorusuna verdiği cevaplara bakıldığında; 12 işletme (%27,3) kesinlikle evet, 19 işletme (%43,2) evet, 10 işletme (%22,7) kısmen, 2 işletme (%4,5) kolaylık sağlamaz, 1 işletme (%2,3) kesinlikle kolaylık sağlamaz şeklinde cevaplamıştır. Bu tablo incelendiğinde işletmelerin 41'i (%93) derecelendirme sisteminin kredi temininde kolaylık sağlayacağını düşünmektedir.

	Frekans	Yüzde Oranı	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli KESINLIKLE EVET	12	27,3	27,3	27,3
EVET	19	43,2	43,2	70,5
KISMEN	10	22,7	22,7	93,2
KOLAYLIK SAGLAMAZ	2	4,5	4,5	97,7
KESINLIKLE KOLAYLIK SAGLAMAZ	1	2,3	2,3	100,0
Toplam	44	100,0	100,0	

İşletmelerin tamamına yakını bu sistemin kredi teminine olumlu etkisi olacağını

bildiği halde not talebinde bulunmaması maliyet etkisine ve bilgi yetersizliğine bağlanabilir.

DERECELENDİRME SİSTEMİ KREDİ TEMİNİNDE KOLAYLIK SAĞLARMI

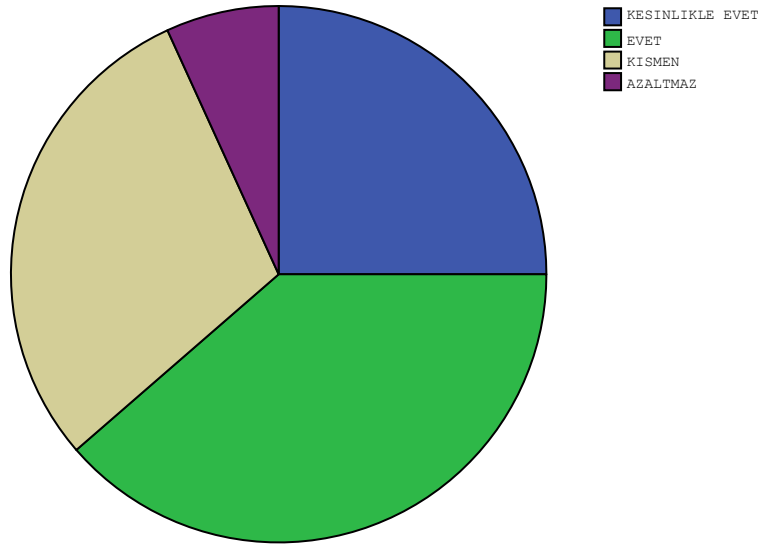

3.5.2.17. Derecelendirme sistemi kredi maliyetlerinizi azaltır mı?

Ankete katılan işletmelerin “Derecelendirme sistemi kredi maliyetlerinizi azaltır mı” sorusuna verdiği cevaplar 11’i (%25) kesinlikle evet, 17’si (%38,6) evet, 13’ü (%29,5) kısmen, 3’ü de (%6,8) azaltmaz şeklinde cevaplamıştır. Aşağıdaki tablo incelendiğinde işletmelerin 41’i (%93) derecelendirme sisteminin kredi maliyetlerini azaltacağını ifade ederken sadece 3 işletme (%6) azaltmayacağını ifade etmiştir.

	Frekans	Yüzde Oranı	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli KESİNLİKLE EVET	11	25,0	25,0	25,0
EVET	17	38,6	38,6	63,6
KİSMEN	13	29,5	29,5	93,2
AZALTMAZ	3	6,8	6,8	100,0
KESİNLİKLE AZALTMAZ	0	0	0	100,0
Toplam	44	100,0	100,0	

DERECELENDİRME SİSTEMİ KREDİ MALİYETLERİNİZİ AZALTIRMI

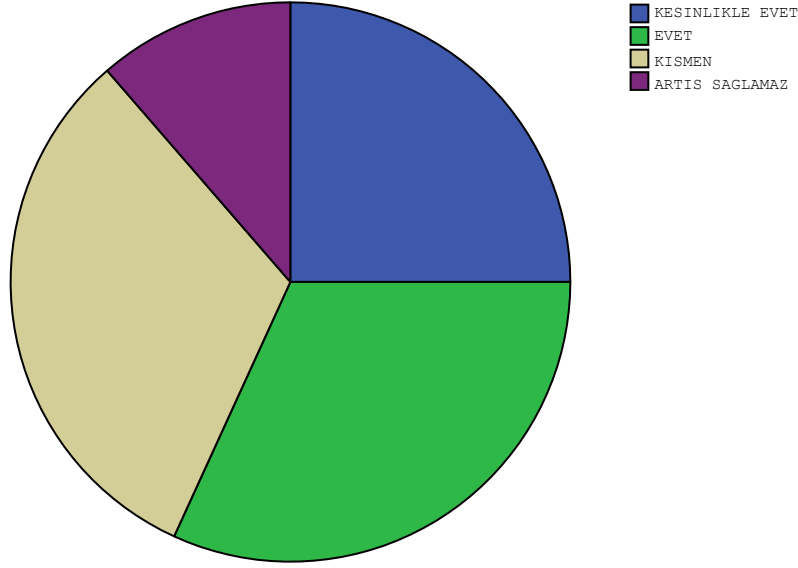
3.5.2.18. Derecelendirme sistemi yatırım harcamalarınızda artış sağlar mı?

Ankete katılan işletmelerin “Derecelendirme sistemi yatırım harcamalarınızda artış sağlar mı?” sorusuna verdikleri cevap; 11 işletme (%25) kesinlikle evet, 14 işletme (31,8) evet, 14 işletme (%31,8) kısmen, 5 işletme (%11) artış sağlamaz şeklinde ifade edilmiştir.

	Frekans	Yüzde Oranı	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli KESİNLİKLE EVET	11	25,0	25,0	25,0
EVET	14	31,8	31,8	56,8
KİSMEN	14	31,8	31,8	88,6
ARTIŞ SAĞLAMAZ	5	11,4	11,4	100,0
KESİNLİKLE ARTIŞ SAĞLAMAZ	0	0	0	100,0
Toplam	44	100,0	100,0	

Yukarıdaki tablo incelendiğinde işletmelerin 39'u (%88,6) yatırım harcamalarında artışın olacağını 5'i de (11,4) artış olmayacağını ifade etmiştir. Derecelendirme sistemiyle birlikte işletmeler yatırım harcamalarını artırarak büyümeyi hedeflemektedirler.

DERECELENDİRME SİSTEMİ YATIRIM HARCAMALARINIZDA ARTIŞ SAĞLAR MI

3.5.2.19. Basel kriterlerinin uygulanmasıyla kredi maliyetleriniz arttı mı?

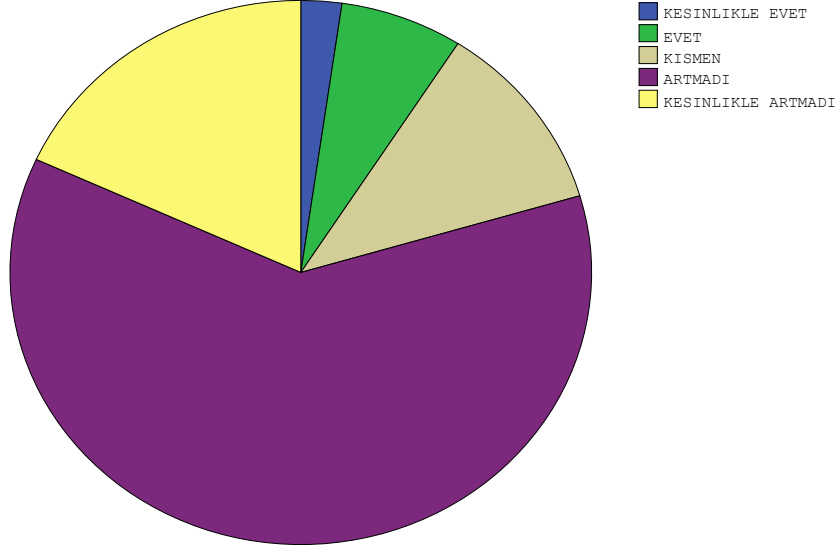
Ankete katılan işletmelerden “Kredi maliyetleriniz arttı mı?” sorusuna verdiği cevaplar; 1 işletme (%2,3) kesinlikle evet, 3 işletme (%6,8) evet, 5 işletme (%11,4) kısmen, 27 işletme (%61,4) artmadı, 8 işletme (18,2) kesinlikle artmadı şeklindedir.

	Frekans	Yüzde Oranı	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli KESİNLİKLE EVET	1	2,3	2,3	2,3
EVET	3	6,8	6,8	9,1
KİSMEN	5	11,4	11,4	20,5
ARTMADI	27	61,4	61,4	81,8
KESİNLİKLE ARTMADI	8	18,2	18,2	100,0
Toplam	44	100,0	100,0	

Yukarıdaki tablo incelendiğinde işletmelerin %80'inin kredi maliyetleri artmamıştır. %20'unun maliyetleri artmıştır. Bu farkın sebebi işletmelerin kredi derece notu

bankalar tarafından içsel derecelendirme yöntemiyle düşük çıkmasından kaynaklanmaktadır.

BASEL KRİTERLERİNİN UYGULANMASIYLA KREDİ MALİYETLERİNİZ ARTTIMI?

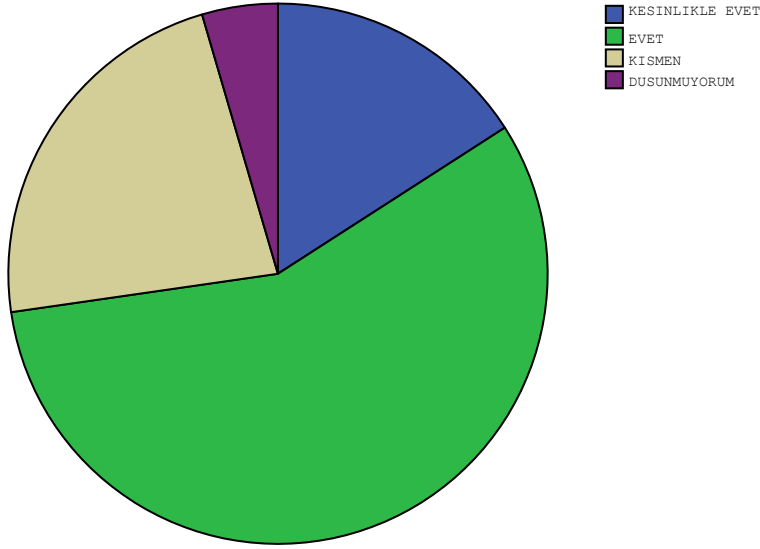
3.5.2.20. Derecelendirme sistemi ile uzun vadeli kredi kullanılabileceğini düşünüyor musunuz?

Ankete katılan işletmelerin “Derecelendirme sistemi ile uzun vadeli kredi kullanabileceğinizi düşünüyor musunuz?” sorusuna verdiği cevaplar; 7 işletme (%15,9) kesinlikle evet, 25 işletme (%56,8) evet, 10 işletme (%22,7) kısmen, 2 işletme (%4,5) düşünmüyorum şeklindedir.

	Frekans	Yüzde Oranı	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli KESİNLİKLE EVET	7	15,9	15,9	15,9
EVET	25	56,8	56,8	72,7
KİSMEN	10	22,7	22,7	95,5
DUSUNMUYORUM	2	4,5	4,5	100,0
KESİNLİKLE DUSUNMUYORUM	0	0	0	100,0
Toplam	44	100,0	100,0	

Anket verileri değerlendirildiğinde işletmelerin tamamına yakını derecelendirme sistemi ile daha uzun vadeli kredi kullanabileceklerini ifade etmektedir.

DERECELENDİRME SİSTEMİ İLE UZUN VADELİ KREDİ
KULLANILABİLECEĞİNİ DÜŞÜNÜYORMUSUNUZ

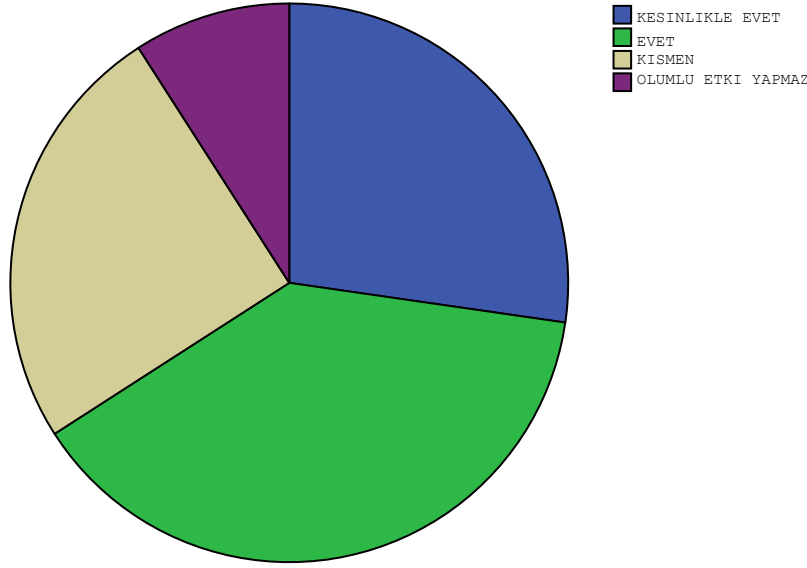

3.5.2.21. Basel kriterleri çerçevesinde uygulanan derecelendirme sistemi firmanızın rekabet piyasasına olumlu etki yaptı mı?

Anket verileri incelendiğinde “Derecelendirme sistemi işletmenizin rekabet piyasasına olumlu etki yaptı mı?” sorusuna verilen cevaplar; işletmelerin 12’si (%27,3) kesinlikle evet, 17’si (%38,6) evet, 11’i (%25) kısmen, 4’ü de (%9,1) olumlu etki yapmaz şeklindedir. Bu verilere göre işletmelerin %90’ının rekabet piyasasına olumlu etki yaptığı %10’unun ise olumlu etki yapmadığı söylenebilir.

	Frekans	Yüzde Oranı	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli KESİNLİKLE EVET	12	27,3	27,3	27,3
EVET	17	38,6	38,6	65,9
KİSMEN	11	25,0	25,0	90,9
OLUMLU ETKİ YAPMAZ	4	9,1	9,1	100,0
KESİNLİKLE OLUMLU ETKİ YAPMAZ	0	0	0	100,0
Toplam	44	100,0	100,0	

**BASEL KRİTERLERİ ÇERÇEVESİNDE UYGULANAN DERECELENDİRME
SİSTEMİ FİRMANIZIN REKABET PİYASASINA OLUMLU ETKİ YAPTI MI?**

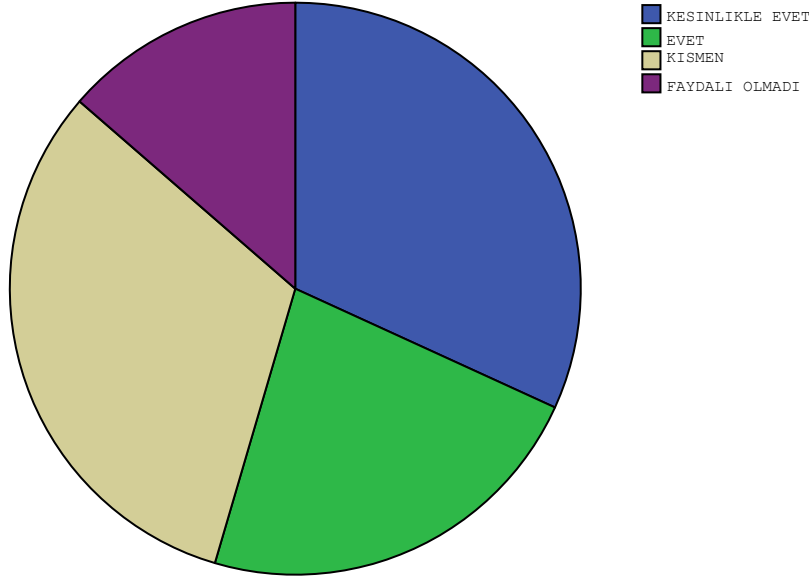

3.5.2.22. Derecelendirme sistemi farklı pazarlara girme de faydalı oldu mu?

Ankete katılan işletmelere “Derecelendirme sistemi farklı pazarlara girmenizde faydalı oldu mu?” sorusuna verilen cevaplar; 14 işletme (%31,8) kesinlikle evet, 10 işletme (%22,7) evet, 14 işletme (%31,8) kısmen, 6 işletme (%13,6) faydalı olmadı şeklindedir. Bu verilere dayanarak derecelendirme sistemi işletmelerin % 86’sında farklı pazarlara girmede faydalı olduğu, %14’ünün ise farklı pazarlara girmelerinde faydalı olmadığı söylenebilir.

	Frekans	Yüzde Oranı	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli KESİNLİKLE EVET	14	31,8	31,8	31,8
EVET	10	22,7	22,7	54,5
KİSMEN	14	31,8	31,8	86,4
FAYDALI OLMADI	6	13,6	13,6	100,0
KESİNLİKLE FAYDALI OLMADI	0	0	0	100,0
Toplam	44	100,0	100,0	

DERECELENDİRME SİSTEMİ FARKLI PAZARLARA GİRME DE FAYDALI
OLDU MU

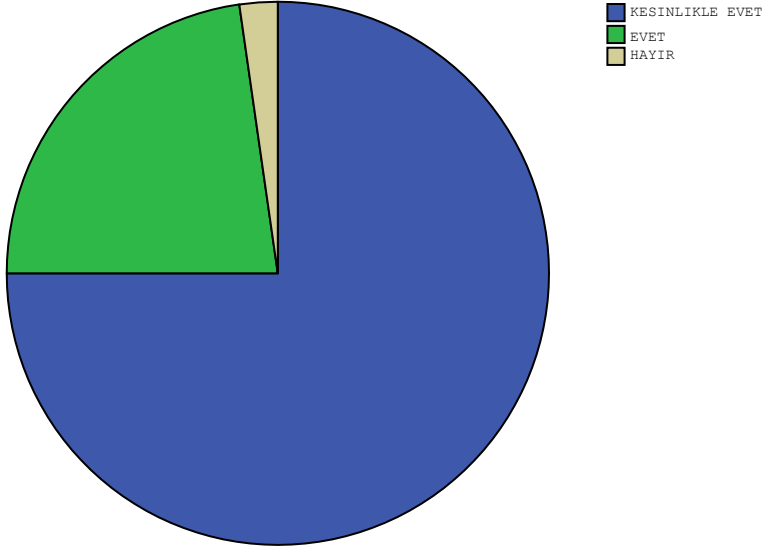

3.5.2.23. Basel II ile KOBİ’lerde kayıt dışılığın kalkması söz konusudur. Kayıt dışılığın giderilmesinde işletme olarak yeterli güce sahip misiniz?

Ankete katılan işletmelere “Basel II ile KOBİ’lerde kayıt dışılığın kalkması söz konusudur. Kayıt dışılığın giderilmesinde işletme olarak yeterli güce sahip misiniz?” sorusuna verilen cevaplar; 33 işletme (%75) kesinlikle evet, 10 işletme (%22,7) evet, 1 işletme (%2,3) hayır şeklindedir. Bu verilere dayanarak işletmelerin % 97’si kayıt dışılığın giderilmesi konusunda yeterli güce sahip olduğunu düşünmektedir.

	Frekans	Yüzde Oranı	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli KESİNLİKLE EVET	33	75,0	75,0	75,0
EVET	10	22,7	22,7	97,7
KISMEN	0	0	0	97,7
HAYIR	1	2,3	2,3	100,0
KESİNLİKLE DEĞİLİZ	0	0	0	100,0
Toplam	44	100,0	100,0	

**BASEL II İLE KOBİLERDE KAYIT DISİLİĞİN KALKMASI
SOZKONUSUDUR. KAYIT DISİLİĞİN GİDERİLMESİNDE İŞLETME
OLARAK YETERLİ GÜÇE SAHİPMİSİNİZ**

3.5.3. Varyans Analizi, Independent Samples T Testi ve Post Hoc Testleri Yapılan Analizler

Bu bölümde işletmelerin yapısal özellikleri ve finansal özelliklerinin ortalama adaptasyon puanları arasındaki anlamlı/anlamsız ilişkilerin test edilecektir.

“Varyans Analizi”, “Independent Samples T Testi” ve” Post Hoc Testi” yapılan bu bölümde işletmenin yapısal özellikleri ile ortalama adaptasyon puanı (Derecelendirme Sürecine Adaptasyon Puanı) arasındaki ilişkiler % 95 güven düzeyinde hipotezler kurularak test edilmektedir. Adaptasyon puanları beşli likert ölçeğinde hazırlanmış 11 soruya verilen cevapların ortalamaları alınarak hesaplanmıştır. Tam adapte olan/olamayan 1-5 puan aralığında olup 1 puan tam adaptasyonu 5 puan adapte olamama durumunu ifade etmektedir.

3.5.3.1. İşletmeniz hangi sektörde faaliyet göstermektedir?

H_0 : İşletmelerin sektörel faaliyet alanları ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : İşletmelerin sektörel faaliyet alanları ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark vardır.

ANOVA

ORTALAMA.PUAN

	İşlem Skoru	df	Ortalama Skor	F	Sig.
Gruplar Arasında	2,865	5	,573	2,281	,066
Gruplar İçinde	9,545	38	,251		
Toplam	12,410	43			

Bağımsız değişken sayısı ikiden fazla olduğu için varyans analizi yapılacaktır. Anova tablosunda incelendiğinde Sig. Değeri % 5'in üzerinde çıktığı için H_1 reddedilmekte, H_0 hipotezi kabul edilmektedir.

3.5.3.2. İşletmenizin hukuki yapısı nedir?

H_0 : İşletmelerin hukuki yapıları ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : İşletmelerin hukuki yapıları ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark vardır.

ANOVA

ORTALAMA.PUAN

	İşlem Skoru	df	Ortalama Skor	F	Sig.
Gruplar Arasında	,018	2	,009	,030	,970
Gruplar İçinde	12,391	41	,302		
Toplam	12,410	43			

Bağımsız değişken sayısı ikiden fazla olduğu için varyans analizi yapılacaktır. Anova tablosunda incelendiğinde Sig. Değeri % 5'in üzerinde çıktığı için H_1 reddedilmekte, H_0 hipotezi kabul edilmektedir.

3.5.3.3.İşletmenizin yönetimini kimler yürütmektedir?

H_0 : İşletmelerin yönetimini yürütenler ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : İşletmelerin yönetimini yürütenler ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark vardır.

ANOVA

ORTALAMA.PUAN

	İşlem Skoru	df	Ortalama Skor	F	Sig.
Gruplar Arasında	,119	1	,119	,406	,527
Gruplar İçinde	12,291	42	,293		
Toplam	12,410	43			

Bağımsız değişken sayısı ikiden fazla olduğu için varyans analizi yapılacaktır. Anova tablosunda incelendiğinde Sig. Değeri % 5'in üzerinde çıktığı için H_1 reddedilmekte, H_0 hipotezi kabul edilmektedir.

3.5.3.4.İşletmenizin ana ortağının eğitim durumu nedir?

H_0 : İşletmelerin ana ortağının eğitim durumu ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : İşletmelerin ana ortağının eğitim durumu ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark vardır.

ANOVA

ORTALAMA.PUAN

	İşlem Skoru	df	Ortalama Skor	F	Sig.
Gruplar Arasında	2,924	2	1,462	6,319	,004
Gruplar İçinde	9,486	41	,231		
Toplam	12,410	43			

Bağımsız değişken sayısı ikiden fazla olduğu için varyans analizi yapılacaktır. Anova tablosunda incelendiğinde Sig. değeri % 5'in altında çıktığı için H_0 reddedilmekte, H_1 hipotezi kabul edilmektedir. Dağılımın homojenliğini ölçmek için yapılan test te de Sig. Değeri % 5'in üzerinde olduğu için dağılımın homojen olduğunu söyleyebiliriz.

Varyansların Homojenlik Testi

ORTALAMA.PUAN

Levene Statistic	df1	df2	Sig.
2,802	2	41	,072

Anova tablosunda Sig. Değeri % 5'in altında çıktığı için H_0 red H_1 kabul edilmişti. Ana ortağı eğitim durumları ikiden fazla olduğu için hangi bağımsız değişkenlerin arasında anlamlı ilişki olduğunu post-hoc testleri ile anlaşılacaktır. Aşağıdaki tabloya bakıldığında, ana ortağının eğitim durumu üniversite olan işletmeler ana ortağının eğitim durumu lise olan işletmelere göre derecelendirme sistemine daha çok adapte olmuştur.

Post Hoc Testi

Çoklu Karşılaştırmalar

Bağımlı Değişken: ORTALAMA.PUAN

Tukey HSD

(I) İŞLETMENİZİN ANA ORTAGIN EGITIM DURUMU NEDİR	(J) İŞLETMENİZİN ANA ORTAGIN EGITIM DURUMU NEDİR	Ortalama Fark (I-J)	Standart Hata	Sig.	95% Güven Aralığında	
					Alt Sınır	Üst Sınır
İLK OGRETİM	LİSE	,12059		,940	-,7538	,9949
	ÜNİVERSİTE	,62600	,35346	,192	-,2335	1,4855
LİSE	İLK OGRETİM	-,12059	,35957	,940	-,9949	
	ÜNİVERSİTE	,5054*	,15121	,005	,1377	,8731
ÜNİVERSİTE	İLK OGRETİM	-,62600	,35346	,192	-1,4855	,2335
	LİSE	-,5054*	,15121	,005	-,8731	-,1377

*. The Ortalama difference is significant at the .05

Ana ortağının eğitim durumu lise olanlarla ana ortağının eğitim durumu üniversite

olanlar arasındaki ilişkiyi Independent-Samples T-testi(iki grup arasında almalı fark vardır/yoktur) ile de test ettiğimizde Sig. Değeri % 5 in altında çıkmıştır. Buda anova tablosunu teyit etmektedir.

T-Test

Grup İstatistikleri

	ISLETMENİZİN ANA ORTAGIN EGITIM DURUMU NEDİR	N	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama Standart Hata
ORTALAMA.PUAN	LISE	17	2,4294	,56099	,13606
	UNIVERSITE	25	1,9240	,43039	,08608

Bağımsız Örneklem Testi

	Levene's Test		Eşitlik İçin Ortalamaların						
	F	Sig.	t	d	Sig. (2-tailed)	Ortalama Fark	Ortalama Standart Hata	95% Güven Aralığında	
								Alt Sınır	Üst Sınır
ORTALAMA.PUAN Varyanslar Eşit Kabul Edildiğinde Varyanslar Eşit Olmadığında	1,386	,246	3,302	40	,002	,50541	,15305	,19609	,81473
			3,139	28,344	,004	,50541	,16100	,17580	,83503

3.5.3.5.İşletmeniz kaç yıldır faaliyette bulunuyor?

H_0 : İşletmelerin faaliyette bulunduğu yıllar ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : İşletmelerin faaliyette bulunduğu yıllar ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark vardır.

ANOVA

ORTALAMA.PUAN

	İşlem Skoru	df	Ortalama Skor	F	Sig.
Gruplar Arasında	1,460	3	,487	1,778	,167
Gruplar İçinde	10,949	40	,274		
Toplam	12,410	43			

Bağımsız değişken sayısı ikiden fazla olduğu için varyans analizi yapılacaktır. Anova tablosunda incelendiğinde Sig. değeri % 5'in üstünde çıktığı için H_1 reddedilmekte, H_0 hipotezi kabul edilmektedir.

3.5.3.6. İşletmenizdeki çalışan sayısı nedir?

H_0 : İşletmelerin çalışan sayıları ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : İşletmelerin çalışan sayıları ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark vardır.

ANOVA

ORTALAMA.PUAN

	İşlem Skoru	df	Ortalama Skor	F	Sig.
Gruplar Arasında	1,226	3	,409	1,461	,240
Gruplar İçinde	11,184	40	,280		
Toplam	12,410	43			

Bağımsız değişken sayısı ikiden fazla olduğu için varyans analizi yapılacaktır. Anova tablosunda incelendiğinde Sig. değeri % 5'in üstünde çıktığı için H_1 reddedilmekte, H_0 hipotezi kabul edilmektedir.

3.5.3.7. İşletmenizde yönetim departmanı bulunmakta mıdır?

H_0 : İşletmelerin çalışan sayıları ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : İşletmelerin çalışan sayıları ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark vardır.

Grup İstatistikleri

	ISLETMENİZDE YÖNETİM DEPARTMANI BULUNMAKTAMIDIR	N	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama Standart Hata
ORTALAMA.PUAN	EVET	43	2,1372	,53897	,08219
	HAYIR	1	2,6000	.	.

Bağımsız değişken sayısı iki olduğu için Independent-Samples T-testi uygulanmış olup test sonucu Sig. değeri % 5'in üstünde çıktığı için H_1 reddedilmekte, H_0 hipotezi kabul edilmektedir.

Bağımsız Örneklem Testi

	Levene's Test		Eşitlik İçin Ortalamaların T-testi						
	F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Ortalama Fark	Ortalama Standart Hata	95% Güven Aralığında	
								Alt Sınır	Üst Sınır
ORTALAMA.PU Varyanslar Eşit AN Kabul Edildiğinde Varyanslar Eşit Olmadığında			-.849	42	.401	-.46279	.54520	-1,56305	.63747

3.5.3.8. İşletmenizde Personel-İKY departmanı bulunmakta mıdır?

H_0 : İşletmelerin Personel-İKY departmanı bulunup/bulunmaması ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : İşletmelerin Personel-İKY departmanı bulunup/bulunmaması ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark vardır.

Grup İstatistikleri

	ISLETMENİZDE PERSONEL-İKY DEPARTMANI BULUNMAKTAMIDIR	N	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama Standart Hata
ORTALAMA.PUAN	EVET	5	2,0400	,41593	,18601
	HAYIR	39	2,1615	,55375	,08867

Bağımsız değişken sayısı iki olduğu için Independent-Samples T-testi uygulanmış olup test sonucu Sig. değeri % 5'in üstünde çıktığı için H_1 reddedilmekte, H_0 hipotezi kabul edilmektedir.

Bağımsız Örneklem Testi

	Levene's Test		Eşitlik İçin Ortalamaların T-testi						
	F	Sig.	t	d	Sig. (2-tailed)	Ortalama Fark	Ortalama Standart Hata	95% Güven Aralığında	
								Alt Sınır	Üst Sınır
ORTALAMA.PUA Varyanslar Eşit Kabul Edildiğinde Varyanslar Eşit Olmadığında	1,155	,289	-.472	42	.639	-.12154	.25752	-.64124	.39817
			-.590	5,992	.577	-.12154	.20606	-.62592	.38285

3.5.3.9. İşletmenizde Kalite-Kontrol departmanı bulunmakta mıdır?

H_0 : İşletmelerin Kalite-Kontrol departmanı bulunup/bulunmaması ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : İşletmelerin Kalite-Kontrol departmanı bulunup/bulunmaması ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark vardır.

Grup İstatistikleri

ISLETMENİZDE KALITE-KONTROL DEPARTMANI BULUNMAKTAMIDIR	N	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama Standart Hata
ORTALAMA.PUAN EVET	15	1,9800	,56846	,14677
HAYIR	29	2,2345	,50869	,09446

Bağımsız değişken sayısı iki olduğu için Independent-Samples T-testi uygulanmış olup test sonucu Sig. değeri % 5'in üstünde çıktığı için H_1 reddedilmekte, H_0 hipotezi kabul edilmektedir.

Bağımsız Örneklem Testi

	Levene's Test		Eşitlik İçin Ortalamaların T-testi						
	F	Sig.	t	d	Sig. (2-tailed)	Ortalama Fark	Ortalama Standart Hata	95% Güven Aralığında	
								Alt Sınır	Üst Sınır
ORTALAMA.PUAN	,125	,725	-1,512	42	,138	-,25448	,16836	-,59425	,08528
Varyanslar Eşit Kabul Edildiğinde			-1,458	25,787	,157	-,25448	,17454	-,61341	,10444
Varyanslar Eşit Olmadığında									

3.5.3.10.İşletmenizde planlama departmanı bulunmakta mıdır?

H_0 : İşletmelerin planlama departmanı bulunup/bulunmaması ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : İşletmelerin Planlama departmanı bulunup/bulunmaması ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark vardır.

Grup İstatistikleri

ISLETMENİZDE PLANLAMA DEPARTMANI BULUNMAKTAMIDIR	N	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama Standart Hata
ORTALAMA.PUAN EVET	16	1,8375	,47452	,11863
HAYIR	28	2,3250	,49488	,09352

Bağımsız değişken sayısı iki olduğu için Independent-Samples T-testi uygulanmış olup test sonucu Sig. değeri % 5'in altında çıktığı için H_0 reddedilmekte, H_1 hipotezi kabul edilmektedir. İşletmelerinde planlama departmanı bulunanlar bulunmayanlara göre derecelendirme sistemine daha iyi adapte olmuşlardır.

Bağımsız Örneklem Testi

	Levene's Test for Equality of Variances		Eşitlik İçin Ortalamaların T-testi						
	F	Sig.	t	d	Sig. (2-tailed)	Ortalama Fark	Ortalama Standart Hata	95% Güven Aralığında	
								Alt Sınır	Üst Sınır
ORTALAMA.PUA Varyanslar Eşit Kabul Edildiğinde Varyanslar Eşit Olmadığında	,016	,901	-3,190	42	,003	-,48750	,15284	-,79595	-,17905
			-3,227	32,472	,003	-,48750	,15106	-,79503	-,17997

3.5.3.11.İşletmenizde AR-GE departmanı bulunmakta mıdır?

H_0 : İşletmelerin AR-GE departmanı bulunup/bulunmaması ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : İşletmelerin AR-GE departmanı bulunup/bulunmaması ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark vardır.

Grup İstatistikleri

ISLETMENIZDE AR-GE DEPARTMANI BULUNMAKTAMIDIR	N	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama Standart Hata
ORTALAMA.PUAN EVET	2	1,1500	,07071	,05000
HAYIR	42	2,1952	,50168	,07741

Bağımsız değişken sayısı iki olduğu için Independent-Samples T-testi uygulanmış olup test sonucu Sig. değeri % 5'in altında çıktığı için H_0 reddedilmekte, H_1 hipotezi kabul edilmektedir. İşletmelerinde AR-GE departmanı bulunanlar bulunmayanlara göre derecelendirme sistemine daha iyi adapte olmuşlardır.

Bağımsız Örneklem Testi

	Levene's Test		Eşitlik İçin Ortalamaların T-testi						
	F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Ortalama Fark	Ortalama Standart Hata	95% Güven Aralığında	
								Alt Sınır	Üst Sınır
ORTALAMA.PUA Varyanslar Eşit Kabul Edildiğinde Varyanslar Eşit Olmadığında	2,935	,094	-2,913	42	,006	-1,04524	,35883	-1,76938	-,32109
			-11,342	10,121	,000	-1,04524	,09215	-1,25024	-,84024

3.5.3.12.İşletmenizde Muhasebe-Finans departmanı bulunmakta mıdır?

H_0 : İşletmelerin Muhasebe-Finans departmanı bulunup/bulunmaması ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : İşletmelerin Muhasebe-Finans departmanı bulunup/bulunmaması ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark vardır.

Grup İstatistikleri

İŞLETMENİZDE MUHASEBE-FİNANS DEPARTMANI BULUNMAKTAMIDIR		N	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama Standart Hata
ORTALAMA.PUAN	EVET	21	1,9571	,57842	,12622
	HAYIR	23	2,3217	,44000	,09175

Bağımsız değişken sayısı iki olduğu için Independent-Samples T-testi uygulanmış olup test sonucu Sig. değeri % 5'in altında çıktığı için H_0 reddedilmekte, H_1 hipotezi kabul edilmektedir. İşletmelerinde muhasebe departmanı bulunanlar bulunmayanlara göre derecelendirme sistemine daha iyi adapte olmuşlardır.

Bağımsız Örneklem Testi

	Levene's Test		Eşitlik İçin Ortalamaların T-testi						
	F	Sig.	t	d	Sig. (2-tailed)	Ortalama Fark	Ortalama Standart Hata	95% Güven Aralığında	
								Alt Sınır	Üst Sınır
ORTALAMA.PUA Varyanslar Eşit Kabul Edildiğinde	,797	,377	-2,366	42	,023	-,36460	,15412	-,67561	-,05358
Varyanslar Eşit Olmadığında			-2,337	37,261	,025	-,36460	,15604	-,68069	-,04850

3.5.3.13. İşletmenizde satın alma departmanı bulunmakta mıdır?

H_0 : İşletmelerin satın alma departmanı bulunup/bulunmaması ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : İşletmelerin satın alma departmanı bulunup/bulunmaması ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark vardır.

Grup İstatistikleri

İŞLETMENİZDE SATIN ALMA DEPARTMANI BULUNMAKTAMIDIR		N	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama Standart Hata
ORTALAMA.PUAN	EVET	32	2,1094	,55612	,09831
	HAYIR	12	2,2500	,49082	,14169

Bağımsız değişken sayısı iki olduğu için Independent-Samples T-testi uygulanmış olup test sonucu Sig. değeri % 5'in üstünde çıktığı için H_1 reddedilmekte, H_0 hipotezi kabul edilmektedir.

Bağımsız Örneklem Testi

	Levene's Test		Eşitlik İçin Ortalamaların T-testi						
	F	Sig.	t	d	Sig. (2-	Ortalama Fark	Ortalama Standart Hata	95% Güven Aralığında	
								Alt Sınır	Üst Sınır
ORTALAMA.PU Varyanslar Eşit Kabul Edildiğinde Varyanslar Eşit Olmadığında	,825	,369	-,770	42	,446	-,14063	,18272	-,50936	,22811
			-,815	22,306	,423	-,14063	,17245	-,49799	,21674

3.5.3.14.İşletmenizde üretim departmanı bulunmakta mıdır?

H_0 : İşletmelerin üretim departmanı bulunup/bulunmaması ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : İşletmelerin üretim departmanı bulunup/bulunmaması ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark vardır.

Grup İstatistikleri

ISLETMENİZDE URETİM DEPARTMANI BULUNMAKTAMIDIR	N	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama Standart Hata
ORTALAMA.PUAN EVET	31	2,0258	,49327	,08859
HAYIR	13	2,4385	,54396	,15087

Bağımsız değişken sayısı iki olduğu için Independent-Samples T-testi uygulanmış olup test sonucu Sig. değeri % 5'in altında çıktığı için H_0 reddedilmekte, H_1 hipotezi kabul edilmektedir. İşletmelerinde üretim departmanı bulunanlar bulunmayanlara göre derecelendirme sistemine daha iyi adapte olmuşlardır.

Bağımsız Örneklem Testi

	Levene's Test		Eşitlik İçin Ortalamaların T-testi						
	F	Sig.	t	d	Sig. (2-tailed)	Ortalama Fark	Ortalama Standart Hata	95% Güven Aralığında	
								Alt Sınır	Üst Sınır
ORTALAMA.PUA Varyanslar Eşit Kabul Edildiğinde Varyanslar Eşit Olmadığında	,010	,920	-2,457	42	,018	-,41266	,16794	-,75158	-,07373
			-2,359	20,717	,028	-,41266	,17496	-,77680	-,04851

3.5.3.15.İşletmenizde iç denetim departmanı bulunmakta mıdır?

H_0 : İşletmelerin iç denetim departmanı bulunup/bulunmaması ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : İşletmelerin iç denetim departmanı bulunup/bulunmaması ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark vardır.

Grup İstatistikleri

İŞLETMENİZDE İC DENETİM DEPARTMANI BULUNMAKTAMIDIR		N	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama Standart Hata
ORTALAMA.PUAN	EVET	8	1,4875	,29490	,10426
	HAYIR	36	2,2944	,46411	,07735

Bağımsız değişken sayısı iki olduğu için Independent-Samples T-testi uygulanmış olup test sonucu Sig. değeri % 5'in altında çıktığı için H_0 reddedilmekte, H_1 hipotezi kabul edilmektedir. İşletmelerinde iç denetim departmanı bulunanlar bulunmayanlara göre derecelendirme sistemine daha iyi adapte olmuşlardır.

Bağımsız Örneklem Testi

	Levene's Test		Eşitlik İçin Ortalamaların T-testi						
	F	Sig.	t	d	Sig. (2-tailed)	Ortalama Fark	Ortalama Standart Hata	95% Güven Aralığında	
								Alt Sınır	Üst Sınır
ORTALAMA.PUA Varyanslar Eşit Kabul Edildiğinde Varyanslar Eşit Olmadığında	1,842	,182	-4,687	42	,000	-,80694	,17216	-1,15437	-,45952
			-6,216	15,865	,000	-,80694	,12982	-1,08235	-,53154

3.5.3.16. İşletmenizde pazarlama departmanı bulunmakta mıdır?

H_0 : İşletmelerin pazarlama departmanı bulunup/bulunmaması ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : İşletmelerin pazarlama departmanı bulunup/bulunmaması ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark vardır.

Grup İstatistikleri

İŞLETMENİZDE PAZARLAMA DEPARTMANI BULUNMAKTAMIDIR		N	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama Standart Hata
ORTALAMA.PUAN	EVET	24	1,9250	,54314	,11087
	HAYIR	20	2,4150	,39772	,08893

Bağımsız değişken sayısı iki olduğu için Independent-Samples T-testi uygulanmış olup test sonucu Sig. değeri % 5'in altında çıktığı için H_0 reddedilmekte, H_1 hipotezi kabul edilmektedir. İşletmelerinde pazarlama departmanı bulunanlar bulunmayanlara göre derecelendirme sistemine daha iyi adapte olmuşlardır.

Bağımsız Örneklem Testi

	Levene's Test		Eşitlik İçin Ortalamaların T-testi						
	F	Sig.	t	d	Sig. (2-tailed)	Difference	Ortalama Standart Hata	95% Güven Aralığında	
								Alt Sınır	Üst Sınır
ORTALAMA.PUA Varyanslar Eşit Kabul Edildiğinde	2,165	,149	-3,352	42	,002	-,49000	,14618	-,78500	-,19500
Varyanslar Eşit Olmadığında			-3,448	41,381	,001	-,49000	,14213	-,77696	-,20304

3.5.3.17.İşletmeniz muhasebe hizmetini dışardan mı almaktadır?

H_0 : İşletmelerin muhasebe hizmetini dışardan alıp/almaması ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : İşletmelerin muhasebe hizmetini dışardan alıp/almaması ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark vardır.

Grup İstatistikleri

ISLETMENİZ MUHASEBE HİZMETİNİ DISARDAN MI ALMAKTADIR	N	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama Standart Hata
ORTALAMA.PUAN EVET	18	2,1944	,57032	,13442
HAYIR	26	2,1154	,52207	,10239

Bağımsız değişken sayısı iki olduğu için Independent-Samples T-testi uygulanmış olup test sonucu Sig. değeri % 5'in üstünde çıktığı için H_1 reddedilmekte, H_0 hipotezi kabul edilmektedir.

Bağımsız Örneklem Testi

	Levene's Test		Eşitlik İçin Ortalamaların T-testi						
	F	Sig.	t	d	Sig. (2-tailed)	Ortalama Fark	Ortalama Standart Hata	95% Güven Aralığında	
								Alt Sınır	Üst Sınır
ORTALAMA.PUA Varyanslar Eşit Kabul Edildiğinde	,292	,592	,476	42	,637	,07906	,16622	-,25639	,41451
Varyanslar Eşit Olmadığında			,468	34,541	,643	,07906	,16898	-,26414	,42226

3.5.3.18.İşletmeniz denetim hizmetini dışardan mı almaktadır?

H_0 : İşletmelerin denetim hizmetini dışardan alıp/almaması ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : İşletmelerin denetim hizmetini dışardan alıp/almaması ile ortalama adaptasyon puanları

arasında anlamlı bir fark vardır.

Grup İstatistikleri

ISLETMENİZ DENETİM HİZMETİNİ DISARDAN MI ALMAKTADIR	N	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama Standart Hata
ORTALAMA.PUAN EVET	5	1,9000	,44159	,19748
HAYIR	39	2,1795	,54492	,08726

Bağımsız değişken sayısı iki olduğu için Independent-Samples T-testi uygulanmış olup test sonucu Sig. değeri % 5'in üstünde çıktığı için H_1 reddedilmekte, H_0 hipotezi kabul edilmektedir.

Bağımsız Örneklem Testi

	Levene's Test		Eşitlik İçin Ortalamaların T-testi						
	F	Sig.	t	d	Sig. (2-tailed)	Ortalama Fark	Ortalama Standart Hata	95% Güven Aralığında	
								Alt Sınır	Üst Sınır
ORTALAMA.PUA Varyanslar Eşit Kabul Edildiğinde Varyanslar Eşit Olmadığında	,612	,438	-1,098 -1,295	42 5,691	,279 ,246	-,27949 -,27949	,25458 ,21590	-,79325 -,81480	,23427 ,25583

3.5.3.19.İşletmeniz kontrol hizmetini dışardan mı almaktadır?

H_0 : İşletmelerin kontrol hizmetini dışardan alıp/almaması ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : İşletmelerin kontrol hizmetini dışardan alıp/almaması ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark vardır.

Grup İstatistikleri

ISLETMENİZ KONTROL HİZMETİNİ DISARDAN MI ALMAKTADIR	N	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama Standart Hata
ORTALAMA.PUAN EVET	4	1,8750	,45735	,22867
HAYIR	40	2,1750	,54196	,08569

Bağımsız değişken sayısı iki olduğu için Independent-Samples T-testi uygulanmış olup test sonucu Sig. değeri % 5'in üstünde çıktığı için H_1 reddedilmekte, H_0 hipotezi kabul edilmektedir.

Bağımsız Örneklem Testi

	Levene's Test		Eşitlik İçin Ortalamaların T-testi						
	F	Sig.	t	d	Sig. (2-tailed)	Ortalama Fark	Ortalama Standart Hata	95% Güven Aralığında	
								Alt Sınır	Üst Sınır
ORTALAMA.PUA Varyanslar Eşit Kabul Edildiğinde	,476	,494	-1,067	42	,292	-,30000	,28127	-,86762	,26762
Varyanslar Eşit Olmadığında			-1,228	3,896	,288	-,30000	,24420	-,98523	,38523

3.5.3.20.İşletmeniz finansal danışmanlık hizmeti almakta mıdır?

H_0 : İşletmelerin finansal danışmanlık hizmetini dışardan alıp/almaması ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : İşletmelerin finansal danışmanlık hizmetini dışardan alıp/almaması ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark vardır.

Grup İstatistikleri

ISLETMENİZ FINANSAL DANIŞMANLIK HİZMETİ ALMAKTA MIDIR	N	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama Standart Hata
ORTALAMA.PUAN EVET	5	2,3400	,57706	,25807
HAYIR	39	2,1231	,53482	,08564

Bağımsız değişken sayısı iki olduğu için Independent-Samples T-testi uygulanmış olup test sonucu Sig. değeri % 5'in üstünde çıktığı için H_1 reddedilmekte, H_0 hipotezi kabul edilmektedir.

Bağımsız Örneklem Testi

	Levene's Test		Eşitlik İçin Ortalamaların T-testi						
	F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Ortalama Fark	Ortalama Standart Hata	95% Güven Aralığında	
								Alt Sınır	Üst Sınır
ORTALAMA.PUAN Varyanslar Eşit Kabul Edildiğinde	,034	,854	,847	42	,402	,21692	,25603	-,29976	,73361
Varyanslar Eşit Olmadığında			,798	4,923	,462	,21692	,27191	-,48533	,91918

3.5.3.21.İşletmeniz pazarlama hizmetini dışardan mı almaktadır?

H_0 : İşletmelerin pazarlama hizmetini dışardan alıp/almaması ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : İşletmelerin pazarlama hizmetini dışardan alıp/almaması ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark vardır.

Grup İstatistikleri

ISLETMENİZ PAZARLAMA HİZMETİ ALMAKTA MIDIR	N	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama Standart Hata
ORTALAMA.PUAN EVET	5	1,8400	,29665	,13266
HAYIR	39	2,1872	,55068	,08818

Bağımsız değişken sayısı iki olduğu için Independent-Samples T-testi uygulanmış olup test sonucu Sig. değeri % 5'in üstünde çıktığı için H_1 reddedilmekte, H_0 hipotezi kabul edilmektedir.

Bağımsız Örneklem Testi

	Levene's Test		Eşitlik İçin Ortalamaların T-testi						
	F	Sig.	t	d	Sig. (2-tailed)	Ortalama Fark	Ortalama Standart Hata	95% Güven Aralığında	
								Alt Sınır	Üst Sınır
ORTALAMA.PUA Varyanslar Eşit Kabul Edildiğinde Varyanslar Eşit Olmadığında	2,607	,114	-1,374 -2,179	42 8,148	,177 ,060	-,34718 -,34718	,25259 ,15930	-,85692 -,71336	,16256 ,01900

3.5.3.22.Şirket çalışanlarından Basel II ile ilgili eğitim alan var mı?

H_0 : İşletme çalışanlarının Basel II hakkında eğitim alıp/almamaları ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : İşletme çalışanlarının Basel II hakkında eğitim alıp/almamaları ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark vardır.

Grup İstatistikleri

SİRKET CALISANLARINDAN BASEL II ILE ILGILI EGITIM ALAN VARMI	N	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama Standart Hata
ORTALAMA.PUAN EVET	2	1,3000	,42426	,30000
HAYIR	42	2,1595	,51800	,07993

Bağımsız değişken sayısı iki olduğu için Independent-Samples T-testi uygulanmış olup test sonucu Sig. değeri % 5'in altında çıktığı için H_0 reddedilmekte, H_1 hipotezi kabul edilmektedir. Şirket çalışanları Basel II ile ilgili eğitim alan işletmeler almayan işletmelere göre derecelendirme sistemine daha iyi adapte olmuşlardır.

Bağımsız Örneklem Testi

	Levene's Test		Eşitlik İçin Ortalamaların T-testi						
	F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Ortalama Fark	Ortalama Standart Hata	95% Güven Aralığında	
								Alt Sınır	Üst Sınır
ORTALAMA.PUAN Varyanslar Eşit Kabul Edildiğinde	,279	,600	-2,302	42	,026	-,85952	,37343	-1,61313	-,10592
Varyanslar Eşit Olmadığında			-2,769	1,147	,194	-,85952	,31047	-3,78982	2,07077

3.5.3.23.İşletmeniz için derecelendirme notu talebiniz oldu mu?

H_0 : İşletmelerin derecelendirme notu talebinin olup/olmaması ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : İşletmelerin derecelendirme notu talebinin olup/olmaması ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark vardır.

Grup İstatistikleri

ISLETMENIZ ICIN DERECELENDIRME NOTU TALEBINIZ OLDU MU	N	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama Standart Hata
ORTALAMA.PUAN EVET	6	1,6667	,53166	,21705
HAYIR	38	2,1921	,51327	,08326

Bağımsız değişken sayısı iki olduğu için Independent-Samples T-testi uygulanmış olup test sonucu Sig. değeri % 5'in altında çıktığı için H_0 reddedilmekte, H_1 hipotezi kabul edilmektedir. Bu tespite göre; derecelendirme notu talebi olan işletmeler not talebi olmayan işletmelere göre derecelendirme sistemine daha iyi adapte olmuşlardır.

Bağımsız Örneklem Testi

	Levene's Test		Eşitlik İçin Ortalamaların T-testi						
	F	Sig.	t	d	Sig. (2-tailed)	Ortalama Fark	Ortalama Standart Hata	95% Güven Aralığında	
								Alt Sınır	Üst Sınır
ORTALAMA.PUA Varyanslar Eşit Kabul Edildiğinde	,114	,738	-2,320	42	,025	-,52544	,22646	-,98245	-,06843
Varyanslar Eşit Olmadığında			-2,260	6,561	,061	-,52544	,23247	-1,08270	,03183

3.5.3.24.Derecelendirme yöntemi devlet tarafından ücretsiz yapılırsa buna dahil olur musunuz?

H_0 : İşletmelerin derecelendirme notu ücretsiz yapılması durumunda buna dahil olup/olamamaları ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : İşletmelerin derecelendirme notu ücretsiz yapılması durumunda buna dahil

olup/olamamaları ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark vardır.

Grup İstatistikleri

DERECELENDİRME YÖNTEMİ DEVLET TARAFINDAN UCRETSİZ YAPILIRSA BUNA DAHİL OLURMUSUNUZ		N	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama Standart Hata
ORTALAMA.PUAN	EVET	43	2,1093	,54240	,08272
	HAYIR	1	2,6000	.	.

Bağımsız değişken sayısı iki olduğu için Independent-Samples T-testi uygulanmış olup test sonucu Sig. değeri % 5'in üstünde çıktığı için H_1 reddedilmekte, H_0 hipotezi kabul edilmektedir.

Bağımsız Örneklem Testi

	Levene's Test		Eşitlik İçin Ortalamaların T-testi						
	F	Sig.	t	d	Sig. (2-tailed)	Ortalama Fark	Ortalama Standart Hata	95% Güven Aralığında	
								Alt Sınır	Üst Sınır
ORTALAMA.PUA Varyanslar Eşit Kabul Edildiğinde Varyanslar Eşit Olmadığında	.	.	-,894	42	,376	-,49070 -,49070	,54867	-1,59796	,61656

3.5.3.25.İşletmenizde iş planı hazırlanmakta mıdır?

H_0 : İşletmeler de iş planı hazırlanıp/hazırlanmaması ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : İşletmeler de iş planı hazırlanıp/hazırlanmaması ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark vardır.

Grup İstatistikleri

İŞLETMENİZDE İŞ PLANI HAZIRLANMAKTAMIDIR		N	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama Standart Hata
ORTALAMA.PUAN	EVET	43	2,1186	,54740	,08348
	HAYIR	1	2,2000	.	.

Bağımsız değişken sayısı iki olduğu için Independent-Samples T-testi uygulanmış olup test sonucu Sig. değeri % 5'in üstünde çıktığı için H_1 reddedilmekte, H_0 hipotezi kabul edilmektedir.

Bağımsız Örneklem Testi

	Levene's Test		Eşitlik İçin Ortalamaların T-testi						
	F	Sig.	t	d	Sig. (2-tailed)	Ortalama Fark	Ortalama Standart Hata	95% Güven Aralığında	
								Alt Sınır	Üst Sınır
ORTALAMA.PUAVaryanslar Eşit Kabul Edildiğinde Varyanslar Eşit Olmadığında	.	.	-,147	42	,884	-,08140	,55373	1,19886	1,03607
			.	.	.	-,08140	.	.	.

3.5.3.26.İşletmenizde muhasebe analizi yapılmakta mıdır?

H_0 : İşletmeler de muhasebe analizi yapılıp/yapılmaması ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : İşletmeler de muhasebe analizi yapılıp/yapılmaması ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark vardır.

Grup İstatistikleri

	ISLETMENİZDE MUHASEBE ANALIZI YAPILMAKTA MIDIR	N	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama Standart Hata
ORTALAMA.PUAN	EVET	40	2,1025	,55907	,08840
	HAYIR	4	2,3000	,29439	,14720

Bağımsız değişken sayısı iki olduğu için Independent-Samples T-testi uygulanmış olup test sonucu Sig. değeri % 5'in üstünde çıktığı için H_1 reddedilmekte, H_0 hipotezi kabul edilmektedir.

Bağımsız Örneklem Testi

	Levene's Test		Eşitlik İçin Ortalamaların T-testi						
	F	Sig.	t	d	Sig. (2-tailed)	Ortalama Fark	Ortalama Standart Hata	95% Güven Aralığında	
								Alt Sınır	Üst Sınır
ORTALAMA.PUA Varyanslar Eşit Kabul Edildiğinde Varyanslar Eşit Olmadığında	2,200	,146	-,692	42	,493	-,19750	,28551	-,77368	,37868
			-,150	5,499	,298	-,19750	,17170	-,62709	,23209

3.5.3.27.İşletmenizde likidite-karlılık analizi yapılmakta mıdır?

H_0 : İşletmeler de likidite-karlılık analizi yapılıp/yapılmaması ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : İşletmeler de likidite-karlılık analizi yapılıp/yapılmaması ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark vardır.

Grup İstatistikleri

İŞLETMENİZDE LIKIDITE-KARLILIK ANALIZI YAPILMAKTA MIDIR		N	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama Standart Hata
ORTALAMA.PUAN	EVET	42	2,0857	,52618	,08119
	HAYIR	2	2,8500	,35355	,25000

Bağımsız değişken sayısı iki olduğu için Independent-Samples T-testi uygulanmış olup test sonucu Sig. değeri % 5 çıktığı için H_0 reddedilmekte, H_1 hipotezi kabul edilmektedir. Likidite-Karlılık analizi yapan işletmeler yapmayan işletmelere göre derecelendirme sistemine daha iyi adapte olmuşlardır.

Bağımsız Örneklem Testi

	Levene's Test		Eşitlik İçin Ortalamaların T-testi						
	F	Sig.	t	d	Sig. (2-tailed)	Ortalama Fark	Ortalama Standart Hata	95% Güven Aralığında	
								Alt Sınır	Üst Sınır
ORTALAMA.PUA Varyanslar Eşit Kabul Edildiğinde	,530	,471	-2,020	42	,050	-,76429	,37833	-1,52778	-,00079
Varyanslar Eşit Olmadığında			-2,908	1,222	,173	-,76429	,26285	-2,96333	1,43475

3.5.3.28.İşletmenizde borç analizi yapılmakta mıdır?

H_0 : İşletmeler de borç analizi yapıлып/yapılmaması ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : İşletmeler de borç analizi yapıлып/yapılmaması ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark vardır.

Grup İstatistikleri

İŞLETMENİZDE BORÇ ANALIZI YAPILMAKTA MIDIR		N	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama Standart Hata
ORTALAMA.PUAN	EVET	37	2,0757	,56046	,09214
	HAYIR	7	2,3571	,36904	,13948

Bağımsız değişken sayısı iki olduğu için Independent-Samples T-testi uygulanmış olup test sonucu Sig. değeri % 5'in üstünde çıktığı için H_1 reddedilmekte, H_0 hipotezi kabul edilmektedir.

Bağımsız Örneklem Testi

	Levene's Test		Eşitlik İçin Ortalamaların T-testi						
	F	Sig.	t	d	Sig. (2-tailed)	Ortalama Fark	Ortalama Standart Hata	95% Güven Aralığında	
								Alt Sınır	Üst Sınır
ORTALAMA.PUA Varyanslar Eşit Kabul Edildiğinde Varyanslar Eşit Olmadığında	1,355	,251	-1,271	42	,211	-,28147	,22146	-,72839	,16546
			-1,684	11,998	,118	-,28147	,16717	-,64570	,08277

3.5.3.29.İşletmenizde basa-bas analizi yapılmakta mıdır?

H_0 : İşletmeler de başa-baş analizi yapılıp/yapılmaması ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : İşletmeler de başa-baş analizi yapılıp/yapılmaması ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark vardır.

Grup İstatistikleri

ISLETMENIZDE BASA-BAS ANALIZI YAPILMAKTA MIDIR	N	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama Standart Hata
ORTALAMA.PUAN EVET	30	1,9100	,44517	,08128
HAYIR	14	2,5714	,45307	,12109

Bağımsız değişken sayısı iki olduğu için Independent-Samples T-testi uygulanmış olup test sonucu Sig. değeri % 5'in altında çıktığı için H_0 reddedilmekte, H_1 hipotezi kabul edilmektedir. İşletmelerinde Başa-Baş analizi yapan işletmeler yapmayanlara göre derecelendirme sistemine daha iyi adapte olmuşlardır.

Bağımsız Örneklem Testi

	Levene's Test		Eşitlik İçin Ortalamaların T-testi						
	F	Sig.	t	d	Sig. (2-tailed)	Ortalama Fark	Ortalama Standart Hata	95% Güven Aralığında	
								Alt Sınır	Üst Sınır
ORTALAMA.PUA Varyanslar Eşit Kabul Edildiğinde Varyanslar Eşit Olmadığında	,011	,919	-4,565	42	,000	-,66143	,14488	-,95382	-,36904
			-4,535	25,071	,000	-,66143	,14584	-,96174	-,36112

3.5.3.30.İşletmenizde sermaye bütçelemesi analizi yapılmakta mıdır?

H_0 : İşletmeler de sermaye bütçelemesi analizi yapılıp/yapılmaması ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : İşletmeler de sermaye bütçelemesi analizi yapılıp/yapılmaması ile ortalama adaptasyon

puanları arasında anlamlı bir fark vardır.

Grup İstatistikleri

ISLETMENİZDE SERMAYE BUTCELEMESİ ANALIZI YAPILMAKTA MIDIR	N	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama Standart Hata
ORTALAMA.PUAN EVET	27	1,8667	,44549	,08573
HAYIR	17	2,5235	,42797	,10380

Bağımsız değişken sayısı iki olduğu için Independent-Samples T-testi uygulanmış olup test sonucu Sig. değeri % 5'in altında çıktığı için H_0 reddedilmekte, H_1 hipotezi kabul edilmektedir. İşletmelerinde sermaye bütçelemesi analizi yapan işletmeler yapmayanlara göre derecelendirme sistemine daha iyi adapte olmuşlardır.

Bağımsız Örneklem Testi

	Levene's Test		Eşitlik İçin Ortalamaların T-testi						
	F	Sig.	t	d	Sig. (2-	Ortalama Fark	Ortalama Standart Hata	95% Güven Aralığında	
								Alt Sınır	Üst Sınır
ORTALAMA.PU Varyanslar Eşit Kabul Edildiğinde	,092	,763	-4,834	42	,000	-,65686	,13589	-,93110	-,38263
Varyanslar Eşit Olmadığında			-4,879	35,197	,000	-,65686	,13463	-,93012	-,38361

3.5.3.31. İşletmelerin yabancı kaynak kullanma nedenleri nelerdir?

H_0 : İşletmelerin yabancı kaynak kullanma nedenleri ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : İşletmelerin yabancı kaynak kullanma nedenleri ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark vardır.

ANOVA

ORTALAMA.PUAN

	İşlem Skoru	df	Ortalama Skor	F	Sig.
Gruplar Arasında	,455	3	,152	,500	,685
Gruplar İçinde	12,137	40	,303		
Toplam	12,592	43			

Bağımsız değişken sayısı ikiden fazla olduğu için varyans analizi yapılacaktır. Anova tablosunda incelendiğinde Sig. değeri % 5'in üstünde çıktığı için H_1 reddedilmekte, H_0 hipotezi kabul edilmektedir.

3.5.3.32.Derecelendirme sisteminin işletmeler için getirdiği en önemli finansal zorluk nedir?

H_0 : İşletmelerin, derecelendirme sisteminin işletmeler için getirdiği en önemli finansal zorluk tanımı ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : İşletmelerin, derecelendirme sisteminin işletmeler için getirdiği en önemli finansal zorluk tanımı ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark vardır.

ANOVA

ORTALAMA.PUAN

	İşlem Skoru	df	Ortalama Skor	F	Sig.
Gruplar Arasında	,877	4	,219	,730	,577
Gruplar İçinde	11,715	39	,300		
Toplam	12,592	43			

Bağımsız değişken sayısı ikiden fazla olduğu için varyans analizi yapılacaktır. Anova tablosunda incelendiğinde Sig. değeri % 5'in üstünde çıktığı için H_1 reddedilmekte, H_0 hipotezi kabul edilmektedir.

3.5.3.33.Basel II kriterleri reel sektörü nasıl etkilemektedir?

H_0 : İşletmelerin, Basel II kriterleri reel sektörü nasıl etkiledi sorusuna verdiği cevaplar ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : İşletmelerin, Basel II kriterleri reel sektörü nasıl etkiledi sorusuna verdiği cevaplar ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark vardır.

ANOVA

ORTALAMA.PUAN

	İşlem Skoru	df	Ortalama Skor	F	Sig.
Gruplar Arasında	1,469	3	,490	1,761	,170
Gruplar İçinde	11,122	40	,278		
Toplam	12,592	43			

Bağımsız değişken sayısı ikiden fazla olduğu için varyans analizi yapılacaktır. Anova tablosunda incelendiğinde Sig. değeri % 5'in üstünde çıktığı için H_1 reddedilmekte, H_0 hipotezi kabul edilmektedir.

3.5.3.34. Bankaların uyguladığı kredi politikaları hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

H_0 : İşletmelerin, Bankaların uyguladığı kredi politikaları hakkındaki düşünceleri ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : İşletmelerin, Bankaların uyguladığı kredi politikaları hakkındaki düşünceleri ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark vardır.

ANOVA

ORTALAMA.PUAN

	İşlem Skoru	df	Ortalama Skor	F	Sig.
Gruplar Arasında	1,572	4	,393	1,390	,255
Gruplar İçinde	11,020	39	,283		
Toplam	12,592	43			

Bağımsız değişken sayısı ikiden fazla olduğu için varyans analizi yapılacaktır. Anova tablosunda incelendiğinde Sig. değeri % 5'in üstünde çıktığı için H_1 reddedilmekte, H_0 hipotezi kabul edilmektedir.

3.5.3.35. Kredi bulmakta karşılaşılan sorunlar nelerdir?

H_0 : İşletmelerin, kredi bulmakta karşılaştıkları sorunlar ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : İşletmelerin, kredi bulmakta karşılaştıkları sorunlar ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark vardır.

ANOVA

ORTALAMA.PUAN

	İşlem Skoru	df	Ortalama Skor	F	Sig.
Gruplar Arasında	,358	5	,072	,223	,951
Gruplar İçinde	12,233	38	,322		
Toplam	12,592	43			

Bağımsız değişken sayısı ikiden fazla olduğu için varyans analizi yapılacaktır. Anova tablosunda incelendiğinde Sig. değeri % 5'in üstünde çıktığı için H_1 reddedilmekte, H_0 hipotezi kabul edilmektedir.

3.5.3.36. Bankalardan kullandığımız kredide hangi vadeleri tercih ediyorsunuz?

H_0 : İşletmelerin, kullanmış oldukları kredilerin vadeleri ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : İşletmelerin, kullanmış oldukları kredilerin vadeleri ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark vardır.

ANOVA

ORTALAMA.PUAN

	İşlem Skoru	df	Ortalama Skor	F	Sig.
Gruplar Arasında	,643	3	,214	,717	,547
Gruplar İçinde	11,949	40	,299		
Toplam	12,592	43			

Bağımsız değişken sayısı ikiden fazla olduğu için varyans analizi yapılacaktır. Anova tablosunda incelendiğinde Sig. değeri % 5'in üstünde çıktığı için H_1 reddedilmekte, H_0 hipotezi kabul edilmektedir.

3.5.3.37. İşletmenizde kaynak temininde sorun yaşıyor mu?

H_0 : İşletmelerin, kaynak temininde sorun yaşayıp/yaşamamaları ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : İşletmelerin, kaynak temininde sorun yaşayıp/yaşamamaları ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark vardır.

ANOVA

ORTALAMA.PUAN

	İşlem Skoru	df	Ortalama Skor	F	Sig.
Gruplar Arasında	3,359	3	1,120	4,850	,006
Gruplar İçinde	9,233	40	,231		
Toplam	12,592	43			

Bağımsız değişken sayısı ikiden fazla olduğu için varyans analizi yapılacaktır. Anova tablosunda incelendiğinde Sig. değeri % 5'in altında çıktığı için H_0 reddedilmekte, H_1 hipotezi kabul edilmektedir. Dağılımın homojenliğini ölçmek için yapılan test te de Sig. Değeri % 5'in üzerinde olduğu için dağılımın homojen olduğunu söyleyebiliriz.

Varyansların Homojenlik Testi

ORTALAMA.PUAN

Levene Statistic	df1	df2	Sig.
,162	2	40	,851

İşletmesinde kaynak temininde kesinlikle sorun yaşanmıyor diyenler ile kısmen yaşanıyor diyenler arasındaki ilişkiyi Independent-Samples T-testi(iki grup arasında almalı fark vardır/yoktur) ile de test ettiğimizde Sig. Değeri % 5 in altında çıkmıştır. Buda anova tablosunu teyit etmektedir.

Grup İstatistikleri

	ISLETMENİZDE KAYNAK TEMİNİNDE SORUN YASANIYORMU	N	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama Standart Hata
ORTALAMA.PUAN	KESINLIKLE YASANMIYOR	16	1,7813	,50361	,12590
	KISMEN YASANIYOR	17	2,4176	,45584	,11056

Bağımsız Örneklem Testi

	Levene's Test for Equality of Variances	Eşitlik İçin Ortalamaların T-testi								
		F	Sig.	t	d	Sig. (2-tailed)	Ortalama FArk	Ortalama Standart Hata	95% Güven Aralığında	
									Alt Sınır	Üst Sınır
ORTALAMA.PUA	Varyanslar Eşit Kabul edildiğinde	,324	,574	-3,810	31	,001	-,63640	,16704	-,97707	-,29573
	Varyanslar Eşit Olmadığında			-3,798	30,211	,001	-,63640	,16756	-,97849	-,29430

3.5.3.38.İşletmenizin öz sermayesini yeterli buluyor musunuz?

H_0 : İşletmelerin, öz sermayesini yeterli bulup/bulmamaları ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : İşletmelerin, öz sermayesini yeterli bulup/bulmamaları ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark vardır.

ANOVA

ORTALAMA.PUAN

	İşlem Skoru	df	Ortalama Skor	F	Sig.
Gruplar Arasında	4,155	3	1,385	6,568	,001
Gruplar İçinde	8,436	40	,211		
Toplam	12,592	43			

Bağımsız değişken sayısı ikiden fazla olduğu için varyans analizi yapılacaktır. Anova tablosunda incelendiğinde Sig. değeri % 5'in altında çıktığı için H_0 reddedilmekte, H_1 hipotezi kabul edilmektedir. Dağılımın homojenliğini ölçmek için yapılan test te de Sig. Değeri % 5'in üzerinde olduğu için dağılımın homojen olduğunu söyleyebiliriz.

Varyansların Homojenlik Testi

ORTALAMA.PUAN

Levene Statistic	df1	df2	Sig.
,188	2	40	,830

İşletmelerin öz sermayesini kesinlikle yeterli bulanlar ile kısmen yeterli bulanlar arasındaki ilişkiyi Independent-Samples T-testi(iki grup arasında almalı fark vardır/yoktur) ile de test ettiğimizde Sig. Değeri % 5 in altında çıkmıştır. Buda anova tablosunu teyit etmektedir.

Grup İstatistikleri

	ISLETMENİZİN ÖZ SERMAYESİNİ YETERLİ BULUYORMUSUNUZ	N	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama Standart Hata
ORTALAMA.PUAN	KESINLIKLE EVET	10	1,6700	,44981	,14224
	KISMEN	10	2,5800	,41312	,13064

Bağımsız Örneklem Testi

		Levene's Test		Eşitlik İçin Ortalamaların T-testi						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Ortalama Fark	Ortalama Standart Hata	95% Güven Aralığında	
									Üst Sınır	Alt Sınır
ORTALAMA.PUAN	Varyanslar Eşit Kabul edildiğinde	0,016	0,900	4,712	18	0,000	-0,91000	0,19313	-1,31576	0,50424
	Varyanslar Eşit Kabul Edilmediğinde			4,712	17,871	0,000	-0,91000	0,19313	-1,31597	0,50403

SONUÇ VE ÖNERİLER

Finansal piyasadaki aksaklık veya sorun diğer ülke ekonomilerini ve finansal piyasaları etkilemekte finansal kırımlıklar veya iyileşmeler anında yansımaktadır hatta domino etkisiyle finansal krizler birbirini takip eder hale gelmektedir. Böyle bir ortamda KOBİ'lerin ayakta kalabilmesi ve rekabete direnebilmesi için sağlam bir mali yapıya sahip olması gerekir.

Finans sektöründe yaşanan krizlerin büyük ölçüde risk yönetimindeki yetersizlikten kaynaklandığı bilinmektedir. Son yıllarda yaşanan krizlerde bankacılık sisteminin kırılgan yapısı, sermaye ile orantılı olmayan risk alınması geri dönmeyen krediler önemli rol oynamıştır. Bu sorunların giderilmesi amacıyla uluslararası standartların belirlenmesi ve denetim mekanizmasının etkinliğinin artırılması gündeme gelmiştir.

Bu doğrultuda, Uluslararası Ödemeler Bankası bünyesinde kurulan Basel Bankacılık ve Denetim Komitesi 1988 yılında Basel I standartlarını yayınlamıştır. Komitenin uluslararası alanda faaliyet gösteren bankalara yönelik hazırladığı ve bankaların karşı karşıya kaldığı kredi riskine paralel olarak sermaye bulundurmasına ilişkin düzenlemelerin yer aldığı Basel I, yüzden fazla ülkede kabul görüp uygulanmıştır. Ancak yaşanan finansal kriz ve gelişmeler karşısında kapsamı ile uygulanan risk ağırlıkları sınırlı kalan Basel I standartları yetersiz duruma düşmüştür. Bu eksiklikleri ortadan kaldırmak için komite 2004 yılında Basel II standartlarını yayınlamıştır.

Basel II standartları, risk yönetimi ve sermaye yeterliliği konusunda sahip olduğu standartlarla, uluslararası finansal piyasalarda sağlamlığın ve güvenilirliğin artırılmasına yönelik önemli bir düzenlemedir. Ancak Basel II standartlarının 2008 yılında yaşanan finansal krizi meydana getiren bazı unsurlar açısından yetersiz kalması nedeniyle, Basel III olarak adlandırılan değişiklikler gündeme gelmiştir. Fakat Basel III, Basel II'nin özellikle son finansal krizdeki ortaya çıkan eksikliklerini tamamlayan bir "ek düzenlemeler seti" niteliğinde olup, sermaye yeterliliği hesaplama felsefesinde önemli sapmalar meydana getirmemektedir

Basel II düzenlemeleri ile sermaye yeterliliğinin hesaplanmasında operasyonel risklerde kullanılmaya başlanmış, Basel I de %8 olan sermaye yeterliliği Basel II de aynı şekilde kalmıştır. Basel II ile birlikte kredi riski hesaplanırken dışsal ve içsel derecelendirme sistemi getirilmiştir. KOBİ'lerin düşük maliyetle bankalardan kredi bulması

dışsal veya içsel derecelendirmeye tabi tutulmasına sağlayacak bunun sonucu olarak ta şeffaf bir yapı ve kayıt dışılığın giderilmesi son derece önemli hale gelmektedir. Basel Komitesi Basel II ile bir önceki düzenlemeye göre daha güçlü ve sağlam bir risk yönetimi oluşturmuş aynı zamanda bankalar açısından önemli bir rekabet eşitliği için çalışmıştır.

Basel II üç yapısal bloktan oluşmaktadır. Bunlar; Asgari Sermaye Yeterliliği, Sermaye Yeterliliğinin Denetimi ve Piyasa Disiplinidir. Basel II de asgari sermaye yeterliliği hesaplanırken kullanılan üç risk grubu bulunmaktadır. Bunlar; kredi riski, piyasa riski ve operasyonel risktir. Kredi riski Kredi kullanılan müşterinin, kredi sözleşmesine taraf olan kurumun sözleşmeye uymayarak veya uyamayarak borcunu ödeyemeyecek olması durumunda meydana gelen kayıptır. Bu durumda sözleşmedeki taahhütler yerine getirilerek müşteriye temin edilen fon geri alınır. Piyasa riski işletmelerin piyasadaki fiyat hareketlerinden etkilenme, zarara uğrama ihtimalini ifade eder. Bankaların elinde bulunan faize bağlı enstrümanların taşıdığı risk ve döviz pozisyonu riskleridir. Operasyonel risk; banka içi iş süreçleri, çalışanlar, dış etkenler, makroekonomik, politik ve rekabet ortamları yoluyla ortaya çıkabilecek zarara uğrama ihtimalini ifade eder.

Basel II'nin ikinci yapısal bloğu sermaye yeterliliğinin denetimi; Finans kuruluşlarının genel risk profillerini ölçmek ve bu risklerin stratejileriyle uyumlu olmasını sağlayacak şekilde denetimin yapılması ve gerekli tedbirlerin alınmasını sağlamaktır. Denetimden sorumlu olan ilgili otorite, bankaların elinde bulunan sermayenin riskli aktiflerini karşılayamadığı durumda asgari sermaye yeterliliği oranını artırabileceklerdir

Basel II'nin üçüncü ve son yapısal bloğu piyasa disiplini. Piyasa disiplini; Bankaların kamuoyuna açıkladıkları bilgilerin şeffaflık derecesinin artırılması yoluyla bankaların daha basiretli, daha güvenli hareket etmelerini teşvik ederek piyasa disiplininin sağlanmasını amaçlar.

Basel Komitesi; gerek yatırımcıların bilgi taleplerini gerekse diğer tarafların bankaların sermaye seviyeleri ve bunun detaylarına ilişkin daha fazla anlamlı ve tutarlı bilgi edebileceklerini mümkün kılmayı amaçlar. Ayrıca bankalar hakkında daha doğru ve açık bilgi elde ettikleri için karşı karşıya olabilecekleri risk hakkında bilgi sahibi olurlar. Böylece kalite değerlendirmeleri yapmaları kolaylaşır.

Basel II ülkemiz açısından daha sağlam ve etkin bir bankacılık ve kredi sistemi için sunulmuş bir avantajlar olarak görülmektedir. Basel II ile birlikte bankalarda risk

yönetiminin etkinliği artmıştır. bankalar aracılık fonksiyonlarını daha etkin biçimde yerine getirilmeye başlamış ve bankalar karşı karşıya oldukları riskleri daha çabuk eleminize edebilmişlerdir. Basel II ile yine kamuya açıklanacak bilgiler aracılığıyla piyasa disiplininin artması, bankaların müşterileri olan işletmelerin kurumsallaşma yapılarında iyileşme Basel II'nin faydaları arasındadır.

Ülkemizde Basel düzenlemeleri; BDDK tarafından 2002 yılından beri Basel II ye yönelik hazırlık çalışmaları yapılmıştır. Bu doğrultuda 2003 yılında TBB'de bankaların temsilcileri ve BDDK yetkililerinin katılımıyla Basel II Yönlendirme Komitesi Kurulmuştur. Bu komite ayda bir kez toplanmakta ve Basel II'ye geçişe yönelik çalışmalar yapmaktadır.

2004 yılında Basel II konusunda görüş bildirmek üzere BDDK koordinasyonunda SPK, Hazine Müsteşarlığı ve TCMB temsilcilerinin katılımıyla Basel II Koordinasyon Komitesi oluşturulmuştur. Bunlar sonucunda 2005 yılında BDDK Basel II'ye geçiş sürecinde atılacak adımları gösteren taslak yol haritasını açıklamıştır. Bu yol haritasına göre 2009 da Basel II hükümleri yürürlüğe girmiş olacaktı. Ancak Basel II tarafından öngörülen düzenlemeler için yeni Türk Ticaret Kanunu hazır değildi (Sarıgül, 2012: 38). Bu sebeple bir süre ertelenmek zorunda kaldı. Operasyonel riskle ilgili sermaye gereksinimi uygulaması 2007 yılında yürürlüğe girmiştir. Bu çalışmalar doğrultusunda 2010 yılına gelindiğinde yeni taslak çalışması kamuoyunun görüşlerine sunulmuştur. 2011 yılında uygulanmaya başlanmıştır. Bu kapsamda bankaların Basel II'ye uyum sürecinde ki çalışmalarını takip için Bankaların Basel II'ye Geçişine İlişkin İlerleme Anketi" sonuçları şu şekildedir: Türk bankacılık sektörü nün %46'sı bireysel bazda % 27,9'u konsolide bazda Basel II'ye geçiş sürecindeki strateji ve politikalarını yönetim kurullarında onaylatarak uygulamaya koymuştur. Bankacılık sektörünün %99'u Basel II çalışmalarını yönetecek üst yönetimi belirlemiş durumdadır(BDDK, 2011: 8)

Çalışmanın ikinci bölümü Türkiye'deki KOBİ'lerin genel yapısı ülke ekonomi içerisindeki yerleri, KOBİ'lerin Basel II'ye adaptasyonları ve KOBİ'lere etkileri yer almaktadır.

Büyük işletmelerin çekirdeğini oluşturan KOBİ'ler ülke ekonomileri için büyük öneme sahip ekonomiye dinamizm kazandıran işletmelerdir. KOBİ'ler büyük işletmelerin kullandıkları mamul ve yarı mamul girdilerini üretmektedir. Aynı zamanda büyük işletmelerle aynı mal ve hizmetleri üreterek onları rekabet ortamına çekmektedirler.

Böylece KOBİ'ler ekonomide yan sanayi oluşturarak işletmelerde iş bölümü ve işbirliği yaparak ortak bir denge kurmaktadır. Bu sayede ekonomilerin dinamosu görevini üstlenmektedirler (Aypek, 2001: 145)

Türkiye’de yakın zamana kadar Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri ifade eden ortak bir tanım bulunmamaktaydı. Halk Bankası, Eximbank, KOSGEB, Hazine Müsteşarlığı, Dış Ticaret Müsteşarlığı gibi bazı kurumlar KOBİ tanımı yapmaktaydı. Bu durum uygulamada farklılıkların oluşmasına ve istatistiki verilerin farklı çıkmasına neden olmaktaydı. Bu çok sesliliği gidermek amacıyla Kasım 2005’te Sanayi ve Ticaret Bakanlığı “Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelik” yayınlamış ve ortak bir tanım oluşturmuştur.

Yönetmelikte şu şekilde tanımlanmıştır:

Küçük ve orta büyüklükte işletme (KOBİ): İki yüz elli kişiden az yıllık çalışan istihdam eden ve yıllık net satış hasılatı veya mali bilançosundan herhangi biri kırk milyon Türk Lirasını aşmayan ve bu Yönetmelikte mikro işletme, küçük işletme ve orta büyüklükteki işletme olarak sınıflandırılan ekonomik birimlerdir (Resmi Gazete, 2005).

KOBİ'ler aşağıdaki şekilde sınıflandırılmıştır:

a) Mikro işletme: On kişiden az yıllık çalışan istihdam eden ve yıllık net satış hasılatı veya mali bilançosundan herhangi biri bir milyon Türk Lirasını aşmayan işletmeler.

b) Küçük işletme: Elli kişiden az yıllık çalışan istihdam eden ve yıllık net satış hasılatı veya mali bilançosundan herhangi biri sekiz milyon Türk Lirasını aşmayan işletmeler.

c) Orta büyüklükteki işletme: İki yüz elli kişiden az yıllık çalışan istihdam eden ve yıllık net satış hasılatı veya mali bilançosundan herhangi biri kırk milyon Türk Lirasını aşmayan işletmeler (Resmi Gazete, 2005). Fakat KOBİ'lere yönelik destek sağlayan kuruluşların, yönetmelikte belirtilen sınırları aşmamak üzere, kendi sektör ve büyüklük ölçeklerine göre ve devlet yardımları dışındaki uygulamalar için sadece çalışan sayılarını dikkate alarak tanımlama yapılabileceğini ifade etmiştir (Sarıgül, 2012: 45).

Basel Düzenlemelerine göre KOBİ tanımı; Avrupa Birliği(AB) standartlarına göre, daha geniş bir KOBİ tanımı yapıldığı görülmektedir; zira sadece azami ciro sınırı (50

milyon Euro) getirildiği gibi, söz konusu ciro sınırı AB mevzuatında kabul edilen azami ciro sınırının (40 milyon Euro) dahi üzerindedir. Ayrıca, azami işçi sayısına ilişkin bir sınırlama da getirilmemiştir.

Basel II ile birlikte KOBİ'lerin gelişimi ve değişime uyum sağlayabilmeleri için enflasyonun aşağıya çekilmesi, reel faizlerin makul düzeylere indirilmesi makro ekonomik göstergedeki iyileşmenin devam ettirilmesini sağlayacak ekonomik programlar hayata geçirilmelidir. Özellikle de Ülkemizde işletmelerin analiz edilmeleri ve yeni derecelendirme şirketlerinin kurulması teşvik edilmelidir.

Çalışmanın üçüncü bölümünde Çorum ilindeki KOBİ'lerin faaliyetleri incelenmiş Basel II ye adaptasyon süreçleri analiz edilmiştir. Çorum'daki KOBİ sektörünün genel yapısı işleyişi, sorunları araştırılmıştır.

Anket Çorum ilinde 44 işletmeye uygulanmıştır. Uygulanan işletmelerin 2 tanesi (%4,5) mobilya sektörü, 7 tanesi (%15,9) otomotiv sektörü, 7 tanesi (%15,9) makine kimya sektörü, 8 tanesi (%18,2) gıda sektörü, 10 tanesi (%22,7) tekstil sektörü ve 10 tanesi de (%22,7) inşaat-yapı ve taş-toprak sektöründe faaliyette bulunmaktadır.

Anket verilerine göre Çorum'da inşaat ve tekstil sektörlerinde faaliyet gösteren işletmelerin çokluğu dikkat çekmektedir. Bunların bazı sebepleri; tekstil sektörü için düşük ücretli işçi çalıştırabilme olanağı, arsa ve yer temini maliyetlerinin düşüklüğü söylenebilir. İnşaat sektörü içinde organize sanayi bölgesi teşvikleri (sigorta indirimleri, ücretsiz/düşük ücretli yer temini) ve Çorum ilinin Karadeniz Bölgesi geçiş güzergahı üzerinde olması nakliyat kolaylığı etkili olmaktadır.

İşletmelerin hukuki durumları incelendiğinde ankete katılan işletmelerin 29 tanesi (%65,9) limited şirket, 13 tanesi (%29,5) anonim şirket ve 2 tanesi de (%4,5) kollektif şirketten oluşmaktadır. Anket verileri incelendiğinde Çorum ilinde faaliyet gösteren işletmelerin çoğunluğu limited şirketlerden oluşmaktadır. Aynı zamanda işletmelerin yönetimini %81'lik oranla de aile üyelerinin üstlendiği sonucuna varılmıştır. İşletmelerin çalışan sayıları da %65 oranla 1-25 arasında olduğu ifade edilmiştir. İşletmelerin % 70'i 6 ile 15 yıldır faaliyette bulunmaktadır. İşletmelerin tamamına yakınında (%97) yönetim departmanı bulunmakta olup AR-GE departmanı (%4) yok denecek kadar azdır. İşletmelerin hemen hemen yarısında pazarlama ve muhasebe-finans departmanı bulunmaktadır. İşletmelerin kalite ve verimliliklerinin artması için AR-GE, Personel-İKY, iç

denetim ve kalite kontrol birimlerini oluşturmaları gerektiği söylenebilir. En çok danışmanlık hizmeti alınan konu, muhasebedir. İkinci en çok tercih edilen konunun Ar-Ge oluşu, bilgiye ve bilgiyi araştırmaya verilen önemin artmakta olduğunu ifade eder. İşletmelerin tamamına yakınında muhasebe analizi, likidite analizi ve borçların analizi yapıldığı anlaşılmaktadır. Böylece işletmeler finansal tablolarının analizlerini yapmakta, faaliyetlerini gerçekleştirebilmek için likidite sıkıntısı çekmemek için gerekli likit kaynakları kontrol etmekte ve borçlarının analizini yaparak temerrüde düşmemektedirler.

Ankete katılan işletmelerinden 3'ünün (%6) Basel II ile ilgili eğitim aldığını ve 41'inin (%93) de Basel II hakkında eğitim almadığını belirtmiştir. Bu sonuçlara göre işletmelerin büyük çoğunluğu Basel II yi kulaktan dolma bilgilerle tanıdığı anlaşılmaktadır.

Ankete katılan işletmelerden derecelendirme işlemi devlet tarafından ücretsiz yapılması durumunda bu işlemi yaptıracak olan işletme sayısı 43 (%97) olup; derecelendirme talebinde bulunmayacağını belirten işletme sayısı 1 (%3) olarak ifade edilmiştir. Bu sonuçlara göre derecelendirme sistemine olumlu baktıkları ve sistemin kendileri için yararlı olacağı düşüncesi taşıdıkları anlaşılmaktadır.

Basel II kriterlerinin uygulanmasıyla birlikte reel sektörde ortaya çıkan etki %59 ile derecelendirme gereksiniminin artması olmuştur. İşletmeler bu sürece dahil olmakla birlikte derecelendirmeye olan ihtiyaçlarının farkında oldukları anlaşılmaktadır.

Ankete katılan 25 tanesi (%56) faizlerin yüksekliğinden şikayet etmektedir. Bu durum işletmelerin genel ekonomik yapı itibarıyla kredilerden uzak durduğu yüksek faiz oranıyla borçlanarak işletmeyi uzun süreli devam ettirilmesinin mümkün olmayacağı düşüncesinden kaynaklanıyor olabilir.

Ankete katılan işletmelerin 39'u (%88) yatırım harcamalarında artışın olacağını ifade etmiştir. Derecelendirme sistemiyle birlikte işletmeler yatırım harcamalarını artırarak büyümeyi hedeflemektedirler. Ayrıca işletmelerin tamamına yakını derecelendirme sistemi ile daha uzun vadeli kredi kullanabileceklerini ifade etmektedir.

İşletmelerin 41'i (%93) derecelendirme sisteminin kredi temininde kolaylık sağlayacağını düşünmektedir. İşletmelerin tamamına yakını bu sistemin kredi teminine olumlu etkisi olacağını bildiği halde not talebinde bulunmaması maliyet etkisine ve bilgi yetersizliğine bağlanabilir.

Ankete katılan işletmelerden öz kaynağının yeterli düzeyde olduğunu söyleyen işletmeler 32 tane (%72) dir. Anket verileri göstermektedir ki Çorum'daki KOBİ'ler sermaye ve finansal anlamda güçlü olduklarına inanmaktalar. Bu da çok büyük olmayan krizler sonrasında ayakta kalabilecekleri anlamına gelmektedir.

Basel II'nin tanınırlığı ve adaptasyonları konusunda işletmelerin bireysel gayretlerinin yetersiz olduğu söylenebilir. Bu durum Çorum'da faaliyet gösteren KOBİ'ler açısından rekabet düzeylerinin düşük olmasına yol açacaktır. Çünkü derecelendirme ile işletmeler şeffaflığa zorlanacak ve kurumsallaşma anlamında yol alacaklardır ve böylece hem finansal hem de yönetsel özellikleri güç kazanacak, dünya ile rekabet edebilirlikleri artacaktır. Derecelendirme sistemine adaptasyonun böylesine olumlu sonuçlar vereceği açık iken Çorum'daki KOBİ'lerin adaptasyon sağlaması için gerek Çorum Ticaret ve Sanayi Odası gerek Çorum Organize Sanayi Bölgesi Yönetimi gerekse Bilim Teknoloji ve Sanayi Bakanlığı bu farkındalığı sağlamak için çeşitli eğitim ve uygulama çalışmaları yapmalı. Hatta bu konuyu (derecelendirme sistemi) teşviklerle daha uygulanabilir duruma getirilebilir. Örneğin anket sorularımızdan birine “derecelendirme sistemi devlet tarafından ücretsiz uygulansa buna dahil olur musunuz?” verilen cevap % 90 dahil olurum şeklinde ifade edilmiştir. Bu sonuca göre işletmeler birileri tarafından yönlendirilmek durumunda kendi başlarına bu sürece adaptasyonları güç olacaktır.

KOBİ'ler için küreselleşmenin sonucu olarak sürekli hareket halinde olan küresel sermayeden, doğrudan veya dolaylı olarak yatırım çekebilmek ve Türkiye sermaye piyasalarından faydalanmak için Basel II'ye adaptasyon çok büyük önem arz etmektedir. KOBİ'lerin halka arz şartlarını yerine getirebilmeleri ve küresel rekabete hazır duruma gelmeleri içinde Basel II'ye entegrasyon şarttır.

Ayrıca KOBİ'lerin kurumsallaşmaya önem vermeleri, şeffaf ve güvenilir bir yapıya ulaşmaları, uluslararası standartlarda mali tablolar üreterek bu mali tabloları bağımsız denetçi kuruluşlara onaylatmaları, faaliyet konularında uzmanlaşmaları, kayıt dışı faaliyetlerden kaçınmaları, Basel II'ye göre kabul edilebilir teminatları kullanmaları, sermaye yapılarını güçlendirmeleri, insan kaynaklarına yatırım yapmaları gerekmektedir.

“Varyans Analizi”, “Independent Samples T Testi” ve” Post Hoc Testi” yapılan

bölümde işletmenin yapısal özellikleri ile ortalama adaptasyon puanı (Derecelendirme Sürecine Adaptasyon Puanı) arasındaki ilişkiler % 95 güven düzeyinde hipotezler kurularak test edilmiştir.

İşletmelerin ana ortağının eğitim durumu ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark olduğu; Ana ortağının eğitim durumu üniversite olanlar ana ortağının eğitim durumu lise olanlardan derecelendirme sistemine daha çok adapte oldukları görülmüştür.

: İşletmelerin Planlama departmanı bulunup/bulunmaması ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Buna göre; İşletmelerinde planlama departmanı bulunanlar bulunmayanlara göre derecelendirme sistemine daha iyi adapte olmuşlardır.

İşletmelerin AR-GE departmanı bulunup/bulunmaması ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Buna göre; İşletmelerinde AR-GE departmanı bulunanlar bulunmayanlara göre derecelendirme sistemine daha iyi adapte olmuşlardır.

: İşletmelerin Muhasebe-Finans departmanı bulunup/bulunmaması ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Buna göre; İşletmelerinde muhasebe departmanı bulunanlar bulunmayanlara göre derecelendirme sistemine daha iyi adapte olmuşlardır.

İşletmelerin üretim departmanı bulunup/bulunmaması ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark vardır. Buna göre; İşletmelerinde üretim departmanı bulunanlar bulunmayanlara göre derecelendirme sistemine daha iyi adapte olmuşlardır.

İşletmelerin iç denetim departmanı bulunup/bulunmaması ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Buna göre; İşletmelerinde iç denetim departmanı bulunanlar bulunmayanlara göre derecelendirme sistemine daha iyi adapte olmuşlardır.

İşletmelerin pazarlama departmanı bulunup/bulunmaması ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Bu tespite göre; İşletmelerinde pazarlama departmanı bulunanlar bulunmayanlara göre derecelendirme sistemine daha iyi adapte olmuşlardır.

İşletme çalışanlarının Basel II hakkında eğitim alıp/almamaları ile ortalama

adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Bu tespite göre; Şirket çalışanları Basel II ile ilgili eğitim alan işletmeler almayan işletmelere göre derecelendirme sistemine daha iyi adapte olmuşlardır.

İşletmelerin derecelendirme notu talebinin olup/olmaması ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Bu tespite göre; derecelendirme notu talebi olan işletmeler not talebi olmayan işletmelere göre derecelendirme sistemine daha iyi adapte olmuşlardır.

İşletmeler de likidite-karlılık analizi yapılıp/yapılmaması ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Bu tespite göre; Likidite-Karlılık analizi yapan işletmeler yapmayan işletmelere göre derecelendirme sistemine daha iyi adapte olmuşlardır.

İşletmeler de başa-baş analizi yapılıp/yapılmaması ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Bu tespite göre; İşletmelerinde Başa-Baş analizi yapan işletmeler yapmayanlara göre derecelendirme sistemine daha iyi adapte olmuşlardır.

İşletmeler de sermaye bütçelemesi analizi yapılıp/yapılmaması ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Bu tespite göre; İşletmelerinde sermaye bütçelemesi analizi yapan işletmeler yapmayanlara göre derecelendirme sistemine daha iyi adapte olmuşlardır.

İşletmelerin, kaynak temininde sorun yaşayıp/yaşamamaları ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Buna göre; işletmelerinde kaynak temininde kesinlikle sorun yaşamıyorum diyenler kısmen sorun yaşıyorum diyenlere göre derecelendirme sistemine daha iyi adapte olmuşlardır.

İşletmelerin, öz sermayesini yeterli bulup/bulmamaları ile ortalama adaptasyon puanları arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Bu tespite göre; İşletmelerin öz sermayesini kesinlikle yeterli bulanlar kısmen yeterli bulanlara göre derecelendirme sistemine daha iyi adapte olmuşlardır.

Kobilere öneriler:

Basel II ile birlikte kredi derecelendirme notu ve kurumsal yönetişimin önemi artmıştır. Bu nedenle KOBİ'lere öneriler daha çok bu iki konuda olacaktır. Basel II ile

birlikte ortaya çıkan yenilikleri, fırsatları ve tehlikeleri okuduktan sonra KOBİ'lere öneriler su başlıklar altında incelenebilir.

- İşletmeler ana faaliyet konularında çalışmalıdır.
- Kayıt dışı faaliyetlerini kayıt içine almalıdırlar. Bu sayede kredi derecelendirme notları kendi güçlerini ifade edecektir.
- Uluslararası standartlarda düzenli, güvenilir ve şeffaf mali tablolar üretmelidirler.
- Profesyonel finans yöntemlerini, bu konuda uzman kişileri istihdam ederek işletmelerinde uygulanabilir hale getirmelidirler.
- Düşük maliyetli kredi kullanarak rakipleri ile rekabette avantaj sağlamak için BASEL II'nin getirdiği teminat yapısına uyum sağlanmalıdır. Ülkemizde ağırlıklı olarak kullanılan ortak kefaleti, grup şirketi kefaleti veya müşteri çek ve senedi gibi teminatlar yerine BASEL II 'de tercih edilen ve risk azaltıcı etkisi bulunan teminatlar tercih edilmelidir.
- Kurumsallaşma ilkelerine uyum konusunda çalışma yapmalılar ve kurumsal yönetim kültürünün tüm çalışanlarca benimsenmesi sağlanmalıdır.
- Ulusal ve uluslararası rekabet gücünü artırmak için nitelikli insan kaynağına yatırım yapılmalıdır.
- İşletmeler finansal yönetimlerini profesyonellere verilmelidir.
- İşletmeler; bütçe, planlama ve iletişim sistemleri gibi kavramları benimsemeli geliştirmelidirler. Doru ve zamanında bilgi akışı için gerekli sistematik alt yapı yatırımlarını yapmalıdırlar.

KAYNAKÇA

AKSEL, Kaan. (2002) Basel Komitesi Kararları ve Yeni Basel Antlaşmasında Beklenen Gelişmeler, Kasım-Aralık.

AKSOY, Tamer. (2007), *Basel II ve İç Kontrol*, Ankara, Ankara SMMMO Yayını.

Ankara Ticaret Odası, (2007), Basel II KOBİ'lerin Kredi Riski ve Derecelendirilmesi, Yorum Basın Yayın Tic. Ltd. Şti, Ankara, ss 59.

ARAS, Güler. (2007), Basel II Sürecinde KOBİ'ler İçin Yol Haritası, İstanbul, Deloitte Academy Yayınları.

AYDIN, Vural Eyüp. (2007), Basel II Standartları ve KOBİ'lere Etkileri, MÜSİAD Cep Kitapları, Sayı 23, ss 90.

BAŞAR, Mehmet. (2007), Basel II Düzenlemeleri ve KOBİ'ler, Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yayınları NO: 196, Eskişehir.

BDDK, (Aralık 2004), Basel II Sayısal Etki Çalışması Değerlendirme Raporu, Ankara.

BDDK, Ekim. (2010), Risk Bülteni, *BDDK Risk Yönetim Dairesi*, ss 16.

BDDK Risk Yönetimi Dairesi, (2011), *Bankacılık Sektörü Basel II Eylül 2011 İlerleme Raporu*, Ankara.

BIS, International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards, (Haziran 2004) (Gözden Geçirilmiş Versiyon 2006).

BULUTÇU. Özgür. (2007), Yeni Basel II Kriterlerine Uygun Şirket Derecelendirmesi, Forum Meiad Yayıncılık, İstanbul.

CANDAN, Hasan. ÖZÜN, Alper. (2006), Bankalarda Risk Yönetimi ve Basel II, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.

ÇELİK, Fatih. KIZIL, İhsan. (2008), "Banka Sermaye Yeterliliğinde Basel II Yaklaşımı ve Türk Bankacılığı", *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, Sayı .9, ss.19-34.

Deloitte & Touche Danışmanlık Hizmetleri A.Ş., Basel II Sürecinde KOBİ'ler İçin Yol Haritası, http://www.deloitte.com/assets/Dcom-Turkey/Local%20Assets/Documents/turkey-tr_ceo_Basel2KOBiler_250707.pdf, (Erişim Tarihi :12 Şubat 2013).

GÜLER, Sevinç. TANER, Berna. (2008), Basel II 'ye Geçiş Öncesinde KOBİ'lerde Genel Durum Değerlendirmesi: Sorunlar ve Çözüm Önerileri, İzmir Ekonomi Üniversitesi Bildiri El Kitabı, 2-4 Mayıs 2008, s 157-165.

GÜREL, Eymen. BULGURCU, Esra Burcu. DEMİR, Neslihan. (2012), Basel III Kriterleri, Bankacılık ve Sigortacılık Araştırmaları Dergisi, Sayı 3-4, ss 16-28.

HORASAN, Mukadder. HORASAN, İlkay. (2012) Kredilendirme Süreci ve Basel II Kriterleri İle Karşılaştırılması, Marmara Üniversitesi İİBF Dergisi, Sayı 1.

KAYA, Ali. (2007), Bilişim ve İletişim Işığında Girişimcilik ve KOBİ Yönetimi, Eğitim Kitabevi Yayınları, Ankara.

KENDİRLİ. Selçuk. ÇAĞIRAN, Hülya. ŞANÖZ, Fatih. (2008), “Finansal Piyasalar Ve Basel II; Yönetimsel Ve Mali Açından Çorum Kobi'lerine Muhtemel Etkileri” I. Uluslararası Sempozyum: KOBİ'ler ve BASEL II, İzmir.

KESKİN, Ekrem. (2005), Türkiye Bankalar Birliği, Risk Yönetimi ve Basel II'nin KOBİ'lere Etkileri, Yayın:238, Ankara.

KOBİ Bilgi Sitesi TOBB, AB'deki KOBİ tanımı, http://www.kobi.org.tr/index.php?option=com_content&view=article&id=134&Itemid=226 , Erişim: 07.02.2013.

KOSGEB - Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı, (2011, 2011-2013) KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı, Ankara.

MAZIBAŞ, Murat. (2005) “Operasyonel Riske Basel Yaklaşımı: Risk Verilerine İlişkin Bir Değerlendirme”, BDDK Araştırma Raporları, ss 1-17.

OKAY, Ertan. GÜNEY, Alptekin. (2002), “Türkiye'de KOBİ'lerin Finansman Sorunu ve Çözüm Önerileri” Doğu Akdeniz Üniversitesi 21. yy'da KOBİ'ler: Sorunlar, Fırsatlar ve Çözüm Önerileri Sempozyumu, (Ocak), s.1-20.

Prestij Danışmanlık. (2013), “Basel II”, Kaynak: <http://www.prestijdanismanlik.com.tr/ebilgi-004.html>, (Erişim Tarihi: 29 Nisan 2013).

Resmi Gazete, 2005, *Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelik*, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/11/20121104-11.htm>, 06/02/2013.

Risk Yönetimi ve Basel II'nin Kobilere Etkileri”, (2004) Türkiye Bankalar Birliği, Eylül 2004, Yayın No:228, s.5-6.

SARIGÜL, Haşmet. (2012), Basel Düzenlemelerinin KOBİ'lerin Muhasebe ve Finansal Raporlama Uygulamalarına Etkileri, Eğitim Yayınevi, Konya, ss 126.

SEZER, Hasan. vd. (2006), Basel II'nin KOBİ'lere Etkileri, Bankacılar Dergisi, Sayı 58, ss 62.

TETİK, Nevzat. Kasım (2008), Basel II Standartları ve Türkiye'nin Reel Sektörü Üzerinde Etkileri, Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi, Sayı 59.

Türkiye Bankalar Birliği, (2002) “*Basel Komitesi Yeni Sermaye Yeterliliği Düzenlemesi*” Türkiye Bankalar Birliği Özet Sunumu.

ULUDAĞ, İlhan. SERİN, Vildan. (1990), Türkiye'de Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler, İTO Yayını, İstanbul.

ÜÇGÜN, Selahattin. (2010), Basel II Kriterleri Kapsamında Operasyonel Risk, Beta Yayınları, İstanbul.

YASLIDAĞ, Beyhan. (2007), Kredi Derecelendirme Sistemi SPK Lisanslama Sınavına Hazırlık Soru Örnekleri, Literatür Yayıncılık, İstanbul.

YAYLA, Münür. KAYA TÜRKER, Yasemin. (2005), Basel II Ekonomik Yansımaları ve Geçiş Süreci, BDDK Araştırma Dairesi Çalışma Raporu 2005/3, Ankara.

YÖRÜK, Nevin. BAN, Ünsal. (2003), KOBİ'lerin Finansman Sorunları ve finansman Sorunlarının Kaynaklarının Belirlenmesine Yönelik Uygulama, Gazi Kitabevi, Ankara.

YÜKSEL, Ayhan. (2005), Basel II'nin KOBİ Kredilerine Muhtemel Etkileri, bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Araştırma Raporları, 2005-4. Ankara.

EK 1. Anket Soruları

Sayın işletme yöneticisi,

Bu anket çalışması; Hitit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı'nda hazırlanmakta olan “**Basel Düzenlemeleri Kapsamında, KOBİ'lerin Derecelendirilme Sürecine Adaptasyonları: Çorum İlinde Bir Araştırma**” Adlı Yüksek lisans tezi için hazırlanmış olup vereceğiniz tüm bilgiler akademik amaçla kullanılacak, bilgileriniz saklı tutulacaktır. Bilimsel bir çalışmaya katkıda bulunduğunuz ve zaman ayırdığınız için teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmanın amacı: 2011 yılından itibaren uygulanmaya konulan Basel Kriterleri İşletmelerin Kredi fiyatlandırma ölçütlerini değiştirmiştir. İşletmelerimizin Basel Kriterlerine adapte olup/olamadıkları konusunda bilgi sahibi olup işletmelerimizin rekabet gücünü artıracak görüş ve öneriler konu alınacaktır.

Basel Düzenlemelerine Göre: İyi şekilde finanse edilmiş, istikrarlı, iyi yönetilen, gerekli tüm bilgileri zamanında ve yeterli şekilde sunarak şeffaflığı sağlayabilen KOBİ'lerin en iyi dereceyi alarak, bankalardan daha düşük maliyetlerle kredilendirilme imkanına sahip olacaktır.

Bu çalışma ile Çorum İli Organize Sanayi Bölgesindeki KOBİ'lerin genel durumları hakkında keşifsel bir çalışma yapılacaktır.

Tezi Hazırlayan: Recep ÇAKAR

Tez Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. İlker SAKINÇ

İşletmelerin Yapısal Özelliklerine İlişkin Sorular

1- İşletmeniz hangi sektörde faaliyet göstermektedir?

- a) İnşaat-yapı ve taş-toprak sanayi
- b) Tekstil
- c) Makine kimya
- d) Gıda
- e) Otomotiv
- f) Diğer (.....)

2 – İşletmenizin hukuki yapısı nedir?

- a) Anonim Şirket
- b) Limited Şirket
- c) Diğer (.....)

3- İşletmenizin yönetimini kimler yürütmektedir?

- a) Aile üyelerinden biri
- b) Ortaklar
- c) Profesyonel yöneticiler
- d) Aile üyeleri ve profesyonel yöneticiler
- e) Diğer (.....)

4 – İşletmenin ana ortağının eğitim durumu nedir?

- a) İlköğretim
- b) Lise
- c) Üniversite
- d) Diğer (.....)

5 - İşletmenizin kaç yıldır faaliyette bulunuyor ?

- a) 0-5
- b) 6-10
- c.) 10-15
- d) 15 ve üstü

6- İşletmenizdeki çalışan sayısı?

- a) 1-9
- b) 10-25
- c) 25-50
- d) 50 ve fazlası

7- İşletmenizde hangi departmanlar bulunmaktadır?

- a) Yönetim
- b) Personel-İKY
- c) Kalite Kontrol
- d) Planlama
- e) AR-GE
- f) Muhasebe-Finans
- g) Satın alma
- h) Üretim
- ı) İç Denetim
- k) Pazarlama
- l) Diğer (.....)

8- İşletmenizin dışardan sağladığı hizmetler nelerdir?

- a) Muhasebe
- b) Denetim
- c) Kontrol
- d) Finansal Danışman
- e) Pazarlama
- f) Diğer (.....)

- e) Yönetim Yapısında Değişikliğe Neden Olması
- f) Diğer (.....)

9- Bankaların uyguladığı kredi politikaları hakkındaki düşünceleriniz?

- a) Faizler yüksek
- b) Vadeler kısa
- c) Bürokrasi fazla
- d) Kredi Politikaları uygun
- e) Teminat maliyetleri yüksek
- f) Diğer (.....)

10- Kredi bulmakta karşılaşılan sorunlar nelerdir?

- a) Bilanço ve gelir tablosu yetersizliği
- b) Teminat eksikliği
- c) Krediler konusunda bilgi yetersizliği
- d) Faiz oranlarının yüksekliği
- e) Bürokratik süreç
- f) Diğer (.....)

11- Bankalardan kullandığınız kredide hangi vadeleri tercih ediyorsunuz?

- a) Kısa (1 yıldan az)
- b) Orta (1-2 yıl)
- c) Uzun (3-5 yıl)
- d) Çok uzun (5 yıl ve üzeri)
- e) Kredi kullanmıyoruz

12- İşletmenizde kaynak temininde sorun yaşıyor mu?

- a) Kesinlikle yaşanmıyor
- b) Yaşanmıyor
- c) Kısmen yaşıyor
- d) Yaşıyor
- e) Kesinlikle çok yoğun yaşıyor

13- Kaynak Sıkıntısının Aşılma Yöntemi nedir?

- a) Ortaklardan Borç Alarak
- b) Öz kaynakları Artırarak
- c) Bankalardan Kredi Alarak
- d) Borçları Erteleyerek
- e) Diğer (.....)

14- İşletmenizin öz sermayesini yeterli buluyor musunuz?

- a) Kesinlikle evet

- b) Evet
- c) Kısmen
- d) Yeterli bulmuyorum
- e) Kesinlikle yeterli bulmuyorum

15- Basel II(Derecelendirme Sistemi) hakkında bilginiz var mı?

- a) Kesinlikle evet
- b) Evet
- c) Kısmen
- d) Bilgim yok
- e) Kesinlikle bilgim yok

16- Derecelendirme sistemi kredi temininde kolaylık sağlar mı?

- a) Kesinlikle evet
- b) Evet
- c) Kısmen
- d) Kolaylık sağlamaz
- e) Kesinlikle kolaylık sağlamaz

17- Derecelendirme sistemi kredi maliyetlerinizi azaltır mı?

- a) Kesinlikle evet
- b) Evet
- c) Kısmen
- d) Azaltmaz
- e) Kesinlikle azaltmaz

18- Derecelendirme sistemi yatırım harcamalarınızda artış sağlar mı?

- a) Kesinlikle evet
- b) Evet
- c) Kısmen
- d) Artış sağlamaz
- e) Kesinlikle artış sağlamaz

19- Basel Kriterlerinin uygulanmasıyla kredi maliyetleriniz arttı mı?

- a) Kesinlikle evet
- b) Evet
- c) Kısmen
- d) Artmadı
- e) Kesinlikle artmadı

20- Derecelendirme sistemi ile uzun vadeli kredi kullanılabileceğini düşünüyor musunuz?

- a) Kesinlikle evet
- b) Evet
- c) Kısmen
- d) Düşünmüyorum
- e) Kesinlikle düşünmüyorum

21- Basel Kriterleri çerçevesinde uygulanan derecelendirme sistemi firmanızın rekabet piyasasına olumlu etki yaptı mı?

- a) Kesinlikle evet
- b) Evet
- c) Kısmen
- d) Olumlu etki yapmaz
- e) Kesinlikle olumlu etki yapmaz

22- Derecelendirme sistemi farklı pazarlara girmede faydalı oldu mu(bölgesel/ulusal/uluslararası)?

- a) Kesinlikle evet
- b) Evet
- c) Kısmen
- d) Faydalı olmadı
- e) Kesinlikle faydalı olmadı

23- Basel II ile KOBİ'lerde kayıt dışılığın kalkması söz konusudur. Kayıt dışılığın giderilmesinde işletme olarak yeterli güce sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?

- a) Kesinlikle evet
- b) Evet
- c) Kısmen
- d) Hayır
- e) Kesinlikle hayır

